

Azərbaycanı xilas etmək üçün gəlmişdi

Ulu Öndər 33 il əvvəl Moskvadan Bakıya dönmüşdü

Dahilər Tanrı paydurlar. Xalqımızın böyük oğlu Ulu Öndər Heydər Əliyev də Tanrı tərəfindən seçilənlərdən idi. Bir xalqın tarixini yaratmaq, dövlətini qurmaq, gələnlərdən qoruyub xilas etmək sanki İlahi bir qüvvə tərəfindən ona həvalə edilmişdir. Azərbaycan xalqı, dövləti üçün ən çətin məqamlarda biz Ümmümilli Lideri həmişə öndə görmüşük.

Hakimiyyətə gəlişinin birinci mərhələsi Azərbaycanın ən ağır, keşməkeşli dövrünü əhatə edirdi. O zaman Azərbaycan ittifaq respublikaları sırasında geridə qalmış, sahibsiz aqrar bir respublika idi. 1941-1945-ci illər müharibəsində sovet ordusunu yarıya qədər təmin edən, qələbənin əsas təminatçısı olan, təbii sərvətləri "mərkəzləşdirilmiş" qaydada talan olunan bir respublikaya ittifaq büdcə-

sindən ən az maddi vəsait ayrılırdı. Respublikada sənaye müəssisələri yox dərəcəsində idi. İnşaat sektorundan söhbət belə gedə bilməzdi. Belə bir məqamda xalqımızın böyük oğlu respublikaya rəhbərlik etməyə başladı. Qısa zamanda Azərbaycan ittifaq miqyasında tanınan, nüfuz, söz sahibi olan bir respublikaya çevrildi. Paytaxt Bakıdan respublikanın ən ucqar kəndinə kimi quruculuq işlərinə start verildi. Yeni məktəblər, uşaq bağçaları, kitabxanalar, klublar, mədəniyyət obyektləri tikildi. Aqrar respublika olan Azərbaycan SSRİ-nin sənaye mərkəzlərindən birinə çevrildi. Ölkədə yeni ali məktəblər, texnikumlar yaradıldı. Respublikanın kadr potensialını daha da yaxşılaşdırmaq üçün azərbaycanlı gənclər ittifaqın ən nüfuzlu ali məktəblərinə göndərildi...

→ 10

"Özbəkistan Prezidenti həmişə dostu və qardaşı Prezident İlham Əliyevlə təmaslardan böyük məmnunluq duyur"

Prezident İlham Əliyev Özbəkistanın Baş nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iyulun 19-da Özbəkistan Respublikasının Baş naziri Abdulla Aripov-u qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, dövlətimizin başçısı bu yaxınlarda Özbəkistan Prezidenti ilə telefon danışığını xatırlayaraq söhbət zamanı Şavkat Mirziyoyevi seçkilərdə inamlı qələbə münasibətilə təbrik etdiyini və əlaqələrimizin bütün istiqamətlərdə müsbət inkişaf dinamikasına malik olmasından məmnunluq ifadə ediyini bildirdi. Dövlətimizin başçısı əməkdaşlığın perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsi baxımından Özbəkistanın Baş naziri Abdulla Aripov-un ölkəmizə səfərinin əhəmiyyətini qeyd etdi.

İkitərəfli münasibətlərin ildən-ildə daha da inkişaf etdiyini vurğulayan Azərbaycan Prezidenti gələcəkdə də əməkdaşlığın genişləndirilməsi ilə bağlı yeni uğurlu layihələrin icra olunacağına əminliyini bildirdi.

Abdulla Aripov ilk növbədə Özbəkistan Prezidenti

Şavkat Mirziyoyevi salamları Prezident İlham Əliyevə çatdırdı və vurğuladı ki, Özbəkistan Prezidenti həmişə dostu və qardaşı Prezident İlham Əliyevlə təmaslardan böyük məmnunluq duyduğunu bildirdi.

Dövlətimizin başçısı salamlara görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Özbəkistan Prezidentinə çatdırmağı xahiş etdi.

Abdulla Aripov Özbəkistanda keçirilmiş seçkilərdən

sonra Şavkat Mirziyoyevi təbrik edən ilk dövlət başçısının məhz Prezident İlham Əliyev olduğunu qeyd edərək vurğuladı ki, bu da dövlət başçıları və ölkələrimiz arasında dostluğun və qarşılıqlı inamın nümunəsidir.

Dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə Azərbaycanın çox böyük uğurlar əldə etdiyini deyən Özbəkistanın Baş naziri Bakının inkişafının onlarda dərin təəssürat hissi yaratdığını dedi.

Qonaq Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpa olunmasının əhəmiyyətini vurğuladı.

Görüşdə Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana dövlət səfəri və bu səfər çərçivəsində əməkdaşlığımızın hərtərəfli inkişafı ilə əlaqədar müəyyən edilmiş prioritet sahələr, bu istiqamətdə görülmüş işlərin nəticələrinin çox müsbət olduğu qeyd edildi, iqtisadi-ticarət, investisiyalar, energetika, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat-logistika, sə-

naye sahələrində yeni layihələrin həyata keçirildiyi diqqətə çatdırıldı.

Söhbət zamanı Orta dənizin əhəmiyyəti vurğulandı, Azərbaycanda yaradılmış azad iqtisadi zonada Özbəkistan şirkətlərinin iştirakı perspektivləri, hökumətlərarası komissiyaların fəaliyyəti və iyulun 18-də Şuşada keçirilən Azərbaycan-Özbəkistan Birgə Hökumətlərarası Komissiyasının 12-ci iclasının önəmi qeyd edildi.

Rusiya XİN-in açıqlaması qəbul edilməzdir

Rəsmi Moskva 10 noyabr Bəyanatından irəli gələn öhdəliklərə əməl etməlidir

Anlaşılmazlıq və mövşuq doğuran bəyanatla bağlı məlumat yayan Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi bu bəyanatın Azərbaycan və Rusiya arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında bəyanatın və Rusiya Prezidentinin Qarabağ bölgəsi daxil olmaqla Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəkləyən çıxışları ilə uyğunsuzluq təşkil etdiyini bildirdi.

Məlumatda Rusiya XİN-in Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin 30 ilə yaxın müddətdə ərazilərimizi işğal altında saxlayan Ermənistanın baş nazirinin Qarabağı Azərbaycanın tərkib hissəsi olaraq tanıması faktı kontekstində şərh etməsinin və şərtləndirməsinin qəbul edilməz olduğu vurğulandı.

Rusiya sülhməramlılarının üç ilə yaxın müddətdə ermənilərin qanunsuz fəaliyyətinə göz yumduqları heç kəsə sirr deyil. Yəni birgə bəyanat əsasında, özərinə öhdəliklər götürən Rusiyanın bu şərtləri tam olaraq yerinə yetirmədiyi halda bütün öhdəliklərini vaxtından əvvəl və dəqiq yerinə yetirən Azərbaycanla bağlı bu bəyanatı qəbul edilməzdir.

→ 13

Fransa Senatına etiraz məktubu

Məktubda Fransa Senatı sədrinin fikirlərinin ABŞ və Avropa İttifaqı Şurasının vasitəçiliyi ilə ölkələrin bir sıra mübahisəli məsələləri razılaşdırdığı, danışıqlar prosesində əhəmiyyətli irəliləyişə nail olunduğu vaxta təsadüf etdiyi təəssüflə bildirilib. Baş tutmuş yüksək səviyyəli danışıqlarda Ermənistanın və Azərbaycanın BMT Nizamnaməsinə, 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə sadiqliyini nümayiş etdirərək bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanıdıqlarını bəyan etdikləri diqqətə çatdırılıb. Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün əldə olunmasına böyük ümidlər yarandıqı belə bir həssas dövrdə Fransanın yüksək vəzifəli dövlət nümayəndəsi tərəfindən səsləndirilən fikirlərin yeni mübahisələr və gərginlik yaratmaqdan başqa heç nəyə xidmət etmədiyi vurğulandı.

→ 13

Rüşvət, dələduzluq və oğurluq

Hayastanda hərbi hissələrdə korrupsiya halları artıb

Bu günlərdə Hayastan Müdafiə Nazirliyinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən daha bir rüşvət alma, dələduzluq, oğurluq və vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə hallarının üstü açılıb. Hayastan Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Komitəsinin verdiyi məlumata əsasən, 2018-ci ildə Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissələrindən birinin maliyyə xidmətinin rəisi hərbi hissə üçün nəzərdə tutulan qazın

istehlakına görə ödənilməli olan məbləğləri oğurlamaq məqsədilə dələduzluq edərək hərbi hissəyə ayrılmış qazın istifadə olunmamış hissəsinin satılması, alman vəsaitinin bir hissəsinin geri qaytarılması barədə "Qazprom Hayastan" şirkətinin nümayəndəsi ilə razılığa gəlib. Bununla da dövlətə 21 000 000 dram (92 000 manat) ziyan dəyib.

→ 14

Narkomaniya niyə gəncləşir

Bəzən gənclərin arzuolunmaz yollara düşməsinin əsas səbəbi valideynlərin nəzarətsizliyi və mənfi mühitdir. Rəqəmsal texnologiyaların geniş istifadə olunduğu bir dövrdə, təəsüf ki, bəzən ailələrin uşaqlar üzərində nəzarəti kifayət qədər mümkün olmur.

Əgər yeniyetmə övladının davranışında, ünsiyyətində kənarlaşma halları, dəyişikliklər görülürsə, əsəbi və aqressivdirsə, gözü qızarsa, özünü əvvəlki kimi aparmırsa valideyn mütləq onu nəzarətə götürüb tədbir görməlidir. Söhbət narkotik asılılıqdan gedirsə, bunu xüsusi testlərlə müəyyənləşdirilmək çox asandır. Sadəcə, bir qisim valideyn bu realiti qəbul edə bilmir. Vaxtında vəziyyəti anlayıb tədbir görmədikdə problem daha da dərinləşir.

→ 14

Qayıdışın Ağalı təntənəsi

→ 10

"Bağdadın kor xəlifəsi"

Ermənistan ekoterrordan silah kimi istifadə etməyindən əl çəkmir

Biz bu 30 ildə Ermənistanın törətdiyi ekoloji terror aktlarını saymağa cəhd etsək alınmayacaq. Çünki onların sayı-hesabı yoxdur. Ümumiyyətlə, Ermənistan dövləti ekoloji terrordan silah kimi istifadə edir. Hazırda elə çıxılmaz vəziyyət yaranmışdır ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 29 vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının Ermənistanın dağ-mədən sənayesinin fəaliyyəti nəticəsində yaranan, regional ekosistemə global təsir göstərən ekoloji fəlakətlərlə əlaqədar beynəlxalq ictimaiyyətdə və Birləşmiş Millətlər Təşkilatına (BMT) müraciət ünvanlamaqdan savayı əlaclər qalmamışdır.

→ 11

"Yerin təkindən istifadənin dövlət tənzimlənməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 23 oktyabr tarixli 975 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, yer təkindən istifadənin səmərəliliyinin təmin edilməsi, istifadəçilərin bu sahədə fəaliyyətə giriş imkanlarının asanlaşdırılması və şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 23 oktyabr tarixli 975 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2003, № 10, maddə 580; 2006, № 7, maddə 590; 2008, № 6, maddə 500, № 8, maddə 719, № 9, maddə 798; 2010, № 7, maddə 610; 2014, № 5, maddə 477; 2016, № 8, maddə 1384; 2017, № 6, maddə 1114; 2022, № 8, maddə 852) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 1-ci hissədə "müsbəqə və hərracları keçirilməsi" qaydaları və şərtləri haqqında Əsasnamə" sözləri "hərracları (auksion və müsbəqələrin) keçirilməsi Qaydaları" sözləri ilə əvəz edilsin;

1.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş "Yer təkindən istifadəyə verilmiş üzrə müsbəqə və hərracları keçirilməsi" qaydaları və şərtləri haqqında Əsasnamə" aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"Yer təkindən istifadəyə verilmiş üzrə hərracları (auksion və müsbəqələrin) keçirilməsi Qaydaları"

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar "Yerin tək haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (bundan sonra - Qanun) 13-cü maddəsinin ikinci hissəsinin birinci cümləsinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və yer təkindən istifadəyə verilmiş üzrə hərracın keçirilməsi mexanizmini müəyyən edir.

1.2. Yer təkindən istifadəyə verilməsi üzrə hərracları Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, Qanuna və bu Qaydalara uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin (bundan sonra - Nazirlik) tabeliyində Dövlət Mineral Xammal Ehtiyatlarından İstifadə Agentliyi (bundan sonra - Agentlik) tərəfindən təşkil edilir, auksion və ya müsbəqə formasında keçirilir.

1.3. Bu Qaydalara uyğun olaraq hərrac iştirakçılarının təqdim etdikləri orizinin, hərrac iştirakçılarının biletlərinin və protokolların forması Nazirlik tərəfindən təsdiq edilir, Nazirliyin və Agentliyin rəsmi internet sahifəsində yerləşdirilir.

1.4. Bu Qaydalarda istifadə olunan anlayışlar Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktları ilə müəyyən edilmiş mənalara ifadə edir.

2. Yer tək sahələrinin hərrac keçirilməsi üçün hazırlanması

2.1. Agentlik Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin hər il sentyabrın 15-dək növbəti il üçün ölkə iqtisadiyyatının və sənayesinin tikinti materiallarına olan tələbatı barədə Nazirliyə təqdim etdiyi proqnoz məlumatlarını nəzərə almaqla, Dövlət Geoloji İnformasiya Fondunda saxlanılan ehtiyatları təsdiq edilmiş faydalı qazıntı yataqlarına dair materialların təhlili əsasında növbəti il üçün hərraca çıxarılması nəzərdə tutulan yer tək sahələrinin siyahısını hər il dekabrın 15-dək müəyyənləşdirir.

2.2. Bu Qaydaların 2.1-ci bəndində nəzərdə tutulan siyahıda aşağıdakılar göstərilir:

2.2.1. hərraca çıxarılması mümkün olan yer tək sahəsinin adı və yerləşdiyi ərazinin hüdudları (bundan sonra hərrac predmeti);

2.2.2. faydalı qazıntı yatağının dövlət qeydiyyat nömrəsi və tarixi;

2.2.3. sənaye əhəmiyyəti barədə hər bir yataqda əsas və yanacaq faydalı qazıntı ehtiyatının kəmiyyəti və keyfiyyəti (komponentlərin miqdarı);

2.2.4. əsas və yanacaq faydalı qazıntıların mühüm texniki xassələri;

2.2.5. Nazirliyin elmi-texniki şurası tərəfindən təsdiq edilmiş faydalı qazıntı ehtiyatlarının həcmi;

2.2.6. faydalı qazıntı yataqlarının yerləşdiyi torpaq sahələrinin kateqoriyası, məqsədlə təyinatı, istifadədə və ya icarədə olmasına dair məlumat, o cümlədən Qanunun 13-cü maddəsinin yeddiinci hissəsinə uyğun olaraq torpaq sahəsinin ayrılmasına dair razılıq;

2.2.7. Nazirliyin elmi-texniki şurası tərəfindən təsdiq edilmiş ehtiyatların həcmi üzrə faydalı qazıntı yatağının geoloji-iqtisadi qiymətləndirilməsi (texniki-iqtisadi əsaslandırma və kondisiya məlumatları).

2.3. Agentlik hər il hərraca çıxarılması nəzərdə tutulan yer tək sahələrinin siyahısını, o cümlədən Qanuna müvafiq olaraq faydalı qazıntı yataqları yerləşən torpaq sahələrinin ayrılmasına dair torpaq sahiblərindən və aidiyyəti dövlət orqanlarından (qurumlarından) qabaqcadan alınmış razılıq bu Qaydaların 6.3-cü bəndində göstərilmiş hərrac komissiyasına təqdim edir.

3. Yer təkindən istifadəyə verilməsi ilə bağlı keçirilən hərracları forması

3.1. Birbaşa danışıqlar yolu ilə istifadəyə verilmə halları istisna olmaqla, yer tək istifadəyə hərrac vasitəsilə verilir. Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşən qeyri-filiz yataqları auksion, filiz yataqları isə müsbəqə qaydasında istifadəyə verilir.

3.2. Yer təkindən istifadəyə verilməsi ilə bağlı keçirilən müsbəqə açıq və ya qapalı, auksion əsasında keçirilir. Açıq müsbəqədə və auksionda mükləyyot növündən və təşkilat-hüquqi formasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasının, habelə xarici ölkələrin hüquqi və fiziki şəxsləri iştirak edə bilərlər. Qapalı müsbəqədə yalnız bu məqsəd üçün dövlət olunan şəxslər iştirak edə bilərlər.

3.3. Qapalı müsbəqə aşağıdakı hallarda keçirilir:

3.3.1. istifadəyə verilən yer tək sahəsinə dair geoloji informasiya məxfi hesab edildikdə;

3.3.2. radioaktiv xammalın çıxarılması məqsədilə yer tək istifadəyə verildikdə;

3.3.3. konversiya proqramını həyata keçirən müdafiə müəssisələri iştirakçı qismində çıxış etdikdə.

4. Hərrac haqqında məlumatın verilməsi

4.1. Agentlik yer təkindən istifadə ilə bağlı hərracın keçirilməsi üçün elanı (bundan sonra - elan) hazırlayır və hərracın keçiriləcəyi tarixdən azı 30 (otuz) iş günü əvvəl media vasitəsilə (qapalı müsbəqə keçirildiyi hallar istisna olmaqla) yayılmasını, həmçinin Nazirliyin və Agentliyin rəsmi internet sahifələrində yerləşdirilməsini təmin edir.

4.2. Elanda aşağıdakı məlumatlar əks etdirilməlidir:

4.2.1. hərracın forması;

4.2.2. hərracda iştirak etmək üçün təqdim olunmalı sənədlərin siyahısı;

4.2.3. orizinin verilmə yeri və orizə qəbulunun son tarixi;

4.2.4. hərracın keçiriləcəyi tarix, saat və yer;

4.2.5. yer tək sahəsinin yerləşdiyi ərazi, faydalı qazıntı yatağının adı, onun bərosində ümumi məlumat və qısa geoloji xarakteristikası;

4.2.6. yer təkindən istifadəyə verilmə müddəti;

4.2.7. müsbəqə keçirildikdə, qiymətləndirmə aparılacaq meyarların siyahısı;

4.2.8. sənədləri qəbul edən məsul şəxsin soyadı, adı, atasının adı, vəzifəsi, əlaqə vasitələri və Agentliyin bank rekvizitləri haqqında məlumatlar;

4.2.9. iştirak haqqının məbləği və hərrac predmetinin başlanğıc qiyməti.

4.3. Hərracda iştirak etmək istəyən şəxslər elanda göstərilən iştirak haqqının məbləğini ödədikdən və məbləğin ödənilməsi barədə sənədi Agentliyə təqdim etdikdən sonra həmin şəxslərə şərtlər toplusu verilir. Şərtlər toplusunda aşağıdakı məlumatlar göstərilir:

4.3.1. behin (başlanğıc qiymətin 10 faizi) ödənilmə forması və müddəti;

4.3.2. auksion keçirildikdə, hərrac predmetinin başlanğıc qiymətinin 1 faizindən az olmaqla qiymət artımı;

4.3.3. müsbəqə keçirildikdə, orizəçi tərəfindən təqdim olunan texniki-iqtisadi təklifin məzmununa dair əsas tələblər;

4.3.4. yer təkindən istifadəyə görə Qanunda və digər normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş ödənişlər və istismara dair tələb olunan zəruri sənədlər;

4.3.5. müsbəqə keçirildikdə, elanda göstərilən qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınmaqla texniki-iqtisadi təklifin qiymətləndirilməsi qaydası;

4.3.6. təbii olunacaq innovasiyalara, cəlb ediləcək işçi heyətə, istifadə olunacaq avadanlığa dair tələblər;

4.3.7. yer təkindən səmərəli istifadəyə və ətraf mühitin mühafizəsinə dair tələblər.

4.4. Hərracda iştirak haqqının məbləği və hərrac predmetinin başlanğıc qiyməti Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi ilə razılaşdırılmaqla Nazirliyin təsdiq etdiyi metodiki sənədə uyğun olaraq müəyyənləşdirilir.

4.5. Qapalı müsbəqə keçirildiyi təqdirdə, bu Qaydaların 4.2-ci və 4.3-cü bəndlərində göstərilən məlumatları əks etdirən sənədlər qapalı müsbəqənin keçiriləcəyi tarixdən 10 (on) iş günü əvvəl iştirak edəcek şəxslərə kağız daşıyıcıda sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada göndərilir.

5. Hərracda iştirak üçün orizələrin verilməsi və qəbul edilməsi

5.1. Hərracda iştirak etmək üçün hüquqi və fiziki şəxslər Agentliyə "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 29-cu və 30-cu maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada orizə (bundan sonra - orizə) təqdim edirlər.

5.2. Ərizədə aşağıdakılar göstərilə bilər:

5.2.1. orizəçinin müraciət etdiyi inzibati orqanın adı;

5.2.2. orizəçi fiziki şəxs olduqda - soyadı, adı, atasının adı və fəaliyyət göstərdiyi ünvan, şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası (olduğu halda) və nömrəsi, VÖEN-də göstərilən məlumatlar;

5.2.3. orizəçi hüquqi şəxs olduqda - onun adı, hüquqi ünvanı və VÖEN-də göstərilən məlumatlar;

5.2.4. müraciətin tiş məzmunu;

5.2.5. orizəçinin tərtib etdiyi tarix və orizəçinin imzası;

5.2.6. orizəçinin əlaqə nömrəsi və elektron poçt ünvanı;

5.2.7. orizəyə əlavə edilmiş sənədlərin siyahısı.

5.3. Ərizə müraciət edən fiziki şəxsin özü və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən (səlahiyyət təsdiq edən sənədin əsli və ya notariat qaydada təsdiqlənmiş surəti orizəyə əlavə edilməklə) imzalanır.

5.4. Hüquqi şəxs tərəfindən təqdim olunan orizəyə möhür vurulmalıdır.

5.5. Ərizəyə aşağıdakı sənədlər əlavə olunur:

5.5.1. orizəçi fiziki şəxs olduqda - şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti, hüquqi şəxs və ya xarici hüquqi şəxsin filialı olduqda - təsis sənədlərindən və hüquqi şəxslərin dövlət reyestrindən alınmış sonuncu çıxarışının notariat qaydasında təsdiqlənmiş və ya Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə alınmış surəti (xarici hüquqi şəxslərin və onların nümayəndələrinin sənədləri mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun leqallaşdırılmalıdır);

5.5.2. ayrı-ayrı möhürlü zərflərdə elan edilmiş başlanğıc qiymətdən aşağı olmayan qiymət təklifi və texniki-iqtisadi təklif (müsbəqə keçirilən hallarda);

5.5.3. hərracda iştirak etmək üçün tələb olunan behin ödənilməsinə dair ödəniş qəbzi;

5.5.4. orizəçinin təbii etdiyi texnologiyanın təsviri, istehsal ili, markası, istismar müddəti göstərilmiş sənədlərin nümayəndəliklərinin sənədləri mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun leqallaşdırılmalıdır);

5.5.5. orizəçinin illik maliyyə hesabı, "Vergi ödəyicisinin vergi borcu barədə" arayışı;

5.5.6. qapalı müsbəqədə iştirak etdikdə, "Dövlət sirri haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq məxfi hesab olunan məlumatlardan və sənədlərdən istifadə hüququnun verilməsini təsdiq edən sənəd;

5.5.7. qapalı müsbəqədə iştirak etdikdə, faydalı qazıntıların çıxarılması sahəsində azı 3 (üç) il təcrübəsini təsdiq edən müvafiq icazənin surəti və modon vergisinin ödənilməsinə təsdiq edən sənəd.

5.6. Agentlik tərəfindən orizəyə əlavə edilməli olan sənədlərin və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) əldə edilməsi mümkün olduqda, həmin sənədlər və ya məlumatlar orizəçinin tələb edilmir. Belə sənədlər və ya məlumatların Elektron Hökumət İnformasiya Sistemi vasitəsilə əldə edilməsi mümkün olmadıqda hallarda onların təqdim edilməsi orizəçinin razılığı ilə sorğu əsasında müvafiq dövlət orqanından (qurumundan) tələb olunur və ya orizəçi tərəfindən təmin edilir. Həmin sənədlər kağız daşıyıcıda və ya elektron sənəd formasında təqdim edilə bilər. Elanda göstərilmiş müddət bitdikdən sonra təqdim olunmuş orizələr qəbul edilmir.

5.7. Hərracda iştirakla bağlı təqdim olunmuş orizələr Agentlik tərəfindən elanda göstərilmiş ünvanda qəbul edilir və həmin gün qeydiyyat alır. Agentliyin nümayəndəsi tərəfindən orizə qəbul edildiyi gündən on geci 3 (üç) iş günü müddətində Agentlik orizənin qeydiyyat tarixi və nömrəsi haqqında arayışı orizəçiyə sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada göndərməyə borcludur.

5.8. Agentlik təqdim edilmiş orizənin və ona əlavə olunmuş sənədlərin bu Qaydaların 5.1-5.6-cı və 5.14-cü bəndlərinə uyğunluğunu 5 (beş) iş günü müddətində yoxlayır, orizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdən aradan qaldırılması mümkün olan və imtinaya səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar etdikdə, onların aradan qaldırılması barədə məlumatı orizəçiyə təqdim edir, yaxud sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada göndərir. Həmin çatışmazlıqların aradan qaldırılmamasını hüquqi noticiləri ona izah edir. Bütün çatışmazlıqlar barədə məlumat orizəçiyə eyni zamanda bildirilməlidir. Orizəçi həmin çatışmazlıqlar barədə məlumatı əldə vaxtdan on geci 7 (yeddi) iş günü ərzində onların aradan qaldırılmalıdır.

5.9. Bu Qaydaların 5.8-ci bəndində nəzərdə tutulan yoxlama müddəti bitdikdən sonra, Agentlik tərəfindən qəbul edilmiş orizə və sənədlər aşağıdakı hallarda imtinaya səbəbi göstərilməklə orizəçiyə təqdim olunur, yaxud sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada 5 (beş) iş günü müddətində geri qaytarılır:

5.9.1. orizəçi həmin sahə üzrə əvvəllər keçirilmiş hərracda qəbul olduğu, lakin hərrac ödənişini etməkdən və protokolu imzalamıdan imtina etdikdə;

5.9.2. orizəçinin təqdim etdiyi sənədlərdə yanlış məlumatlar aşkar edildikdə.

5.10. Hərracda iştirak üçün orizə ilə müraciət etmiş şəxs orizələrin qəbulunun son tarixindəki öz orizəsinin geri götürə bilər. Bunun üçün orizəçi Agentliyə sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada müraciət etməlidir. Orizənin geri götürülməsi barədə müvafiq qeydiyyat aparılması və ödənilmiş bəhəmin şəxsiyyət vəsiqəsinə əsasən qaydada qaldırılmalıdır.

5.11. Bu Qaydaların 5.8-ci bəndində göstərilən müddət ərzində sənədlərdəki çatışmazlıqlar aradan qaldırılmadıq halda Agentlik həmin orizənin baxılmıx saxlanması haqqında inzibati akt qəbul edir, bununla bağlı müvafiq qeydiyyata aparır və inzibati aktın qəbul edilməsi haqqında məlumatı sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada orizəçiyə təqdim edir.

5.12. Təqdim edilmiş orizənin yoxlanılması nəticəsində çatışmazlıq aşkar edilmədiyi halda və ya aşkar edilmiş çatışmazlıqlar bu Qaydaların 5.8-ci bəndində göstərilən müddət ərzində aradan qaldırıldıqda, həmin orizənin təqdim etmiş şəxsə 5 (beş) iş günü ərzində hərracın iştirakçısı statusunu əldə etməsi barədə sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada məlumat verilir. Hərracda iştirak edənlərin siyahısı barədə Agentliyin qərarı protokolla rəsmiləşdirilir. Həmin protokola orizəçilərin adı (fiziki şəxs olduqda soyadı, adı, atasının adı, hüquqi şəxs olduqda isə adı) göstərilməklə qəbul edilmiş orizələr, həmçinin orizəçi tərəfindən geri götürülmüş, Agentlik tərəfindən baxılmıx saxlanılmış və imtinaya səbəbi göstərilməklə geri qaytarılmış orizələr barədə məlumatlar da daxil edilir.

5.13. Agentlik təqdim olunan orizələrin və həmin orizələrə əlavə edilmiş sənədlərin qorunub saxlanılmasını və konfidensiallığını təmin edir.

5.14. Bu Qaydaların 6.3-cü bəndində göstərilmiş hərrac komissiyasının üzvləri və onların Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 13.2.7-ci maddəsində göstərilən əlaqəli üzvləri hərracın iştirakçısı ola bilməzlər.

6. Hərrac komissiyasının fəaliyyətinin təşkili

6.1. Hərracın keçirilməsi barədə elan verilməzdən 10 (on) iş günü əvvəl Agentliyin qərarı ilə hər hərrac üçün ayrıca hərrac komissiyası (bundan sonra - Komissiya) yaradılır və bu barədə Komissiyaya üzvlərinə yazılı məlumat verilir. Hərrac başa çatdıqdan sonra Komissiyaya öz fəaliyyəti haqqında hesabat verilir.

6.2. Komissiyanın vəzifəsi hərrac iştirakçılarının təqdim etdikləri sənədlərin hərrac şərtlərinə uyğunluğunu yoxlamaqdan və qalibi müəyyən etməkdən ibarətdir.

6.3. Komissiyanın tərkibi Agentlik tərəfindən təsdiq edilir və sənəd də daxil olmaqla azı 5 (beş) üzvdən ibarət olmalıdır. Komissiyanın tərkibinə Agentliyin, Nazirliyin, Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin (faydalı qazıntı yataqları yerləşən torpaq sahəsi kənd təsərrüfatı kateqoriyasına aid olduqda), müvafiq yerli icra hakimiyyətinin (faydalı qazıntı yataqları yerləşən torpaq sahəsi dövlət mülkiyyətində olduqda) və ya müvafiq bələdiyyənin (faydalı qazıntı yataqları yerləşən torpaq sahəsi bələdiyyə mülkiyyətində olduqda), yaxud Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin (faydalı qazıntı yataqları işğaldan azad edilmiş ərazilərdə yerləşdikdə) səlahiyyətli nümayəndəsi daxil edilir. Komissiyanın sədri Agentliyin səlahiyyətli nümayəndəsidir. Komissiyanın katibi Agentliyin işçiləri sırasından təyin edilir.

6.4. Hərracın noticilərində şəxsən maraqlı olan və ya hərracda iştirak edən şəxslərlə Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 13.2.7-ci maddəsində göstərilən qohumluq əlaqələri olan, habelə ömək qabiliyyətinin müvafiq itirilməsi, ezamiyyətdə, məzuniyyətdə olma və ya digər səbəblərdən Komissiyanın iclasında iştirak edə bilməyən Komissiya

üzvü hərracın keçirilməsinə 5 (beş) iş günü qalmış bu barədə Komissiyanın sənədinə yazılı məlumat verməlidir. Bu halda Agentlik tərəfindən həmin Komissiyaya üzvlərinin özəz olunması ilə bağlı dərhal aidiyyəti quruma müraciət edilir.

6.5. Komissiyaya onun üzvlərinin əzi üçdə ikisi iclasda iştirak etdikdə səlahiyyətli olur.

6.6. Komissiyanın sədri Komissiyanın işini təşkil edir və ona rəhbərliyi həyata keçirir, Komissiyanın qərarlarını və Komissiyanın fəaliyyəti ilə bağlı digər sənədləri imzalayır, iclasların gündəliyini, rəqlamentini müəyyənləşdirir və keçirilən iclaslara sənədlər verir.

6.7. Komissiyaya üzvləri Komissiyanın iclaslarında və qərarların qəbul edilməsi ilə bağlı sənədlərdə iştirak edir, Komissiyaya daxil olan orizələrə münasibət bildirir, rəy və təkliflər verir, iclas protokolu ilə tanış olur, onu imzalayır və Komissiyanın qərarı ilə razılaşdıqda bu barədə özlərinin əsaslandırılması xüsusi rəyini yazılı şəkildə Agentliyə təqdim edirlər.

6.8. Hərracın keçirilməsi zamanı yaranan mübahisələr danışıqlar yolu ilə həll edilir. Hərraca çıxarılan yer tək sahəsi ilə əlaqədar yaranan fikir ayrılıqları zamanı Agentlik məsləhətçi qismində müstəqil ekspert və mütəxəssisləri cəlb edə bilər. Hərrac predmeti olan yer tək sahəsinin istifadədə maraqlı olan şəxslərin nümayəndələri Komissiyanın işinə məsləhətçi qismində cəlb edilə bilməzlər.

6.9. Komissiyanın iclasında qərarlar açıq səsvermə yolu ilə, iştirak edən üzvlərin səsə səs çoxluğu əsasında qəbul edilir. Səslər bərabər olduqda Komissiyaya sənədinin səsi həlledici hesab edilir (bu Qaydaların 7.5-ci bəndində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla). Komissiyanın sonuncu səs verir. Komissiyaya üzvlərinin bitərəf qalmasına yol verilmir.

6.10. Komissiyanın iclasının notisi Komissiyanın sədri və üzvləri tərəfindən imzalanmış iclas protokolu əks olunmaqla rəsmiləşdirilir.

6.11. Komissiyanın iclasında yətar say olmadığına Komissiyanın iclası 10 (on) iş günü müddətinə təxirə salınır.

7. Müsbəqənin keçirilməsi qaydası

7.1. Müsbəqə 2 (iki) mərhələdə keçirilir. Birinci mərhələdə müsbəqə iştirakçılarının təqdim etdikləri təkliflər təhlil edilir, ikinci mərhələdə isə müsbəqə iştirakçılarının təklif etdikləri qiymət elan olunur və qalib müəyyən edilir.

7.2. Birinci mərhələdə Agentlik tərəfindən orizələrin yoxlanılması başa çatdıqdan və müsbəqə iştirakçılarının siyahısı rəsmiləşdirildikdən sonra 10 (on) iş günü müddətində Komissiyanın iclası keçirilir və iştirakçılarının müsbəqənin şərtləri ilə bağlı texniki-iqtisadi təklifləri təhlil olunur. Müsbəqənin şərtlərinə uyğun olan iştirakçılar müsbəqənin ikinci mərhələsinə buraxılırlar və bu barədə məlumatlar birinci mərhələnin noticiləri haqqında tərtib edilmiş protokolda qeyd olunur. Protokol tərtib edildikdən sonra 3 (üç) iş günü ərzində iştirakçılara sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada birinci mərhələnin yekununa dair məlumat verilir.

7.3. Birinci mərhələ bitdikdən sonra 2 (iki) iş günü müddətində Komissiyanın iclasının günü və vaxtı müəyyən olunur və ikinci mərhələyə buraxılmış iştirakçılara sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə və ya elektron qaydada bildiriş göndərilir. Müsbəqənin keçirildiyi gün müsbəqə iştirakçılarının müsbəqəni predmeti barədə qiymət təklifi Agentlik tərəfindən möhürlü zərflə Komissiyanın sənədinə və üzvlərinə təqdim edilir. Zərflər açılmadan əvvəl Komissiyanın üzvləri onların bütövlüyünü yoxlayırlar. Texniki-iqtisadi təkliflər qiymətləndirildikdən sonra qiymət təklifinə dair zərflər açılır və Komissiyanın sədri tərəfindən hər bir müsbəqə iştirakçısının təklif etdiyi qiymət elan olunur. Yoxlamamın gedişi, onun notisi və hər bir müsbəqə iştirakçısının təklif etdiyi qiymətə müsbəqənin noticilərinə dair protokolda qeydlər aparılır. Müsbəqə iştirakçıları tərəfindən təklif olunan qiymət müsbəqənin keçirilməsi ilə bağlı şərtlər toplusunda göstərilən başlanğıc qiymətə bərabər və ya ondan yuxarı olmalıdır. Təklif olunan qiymət rəqəmlə və yazılı şəkildə sözlə göstərilə bilər. Əgər sözlə göstərilən qiymət rəqəmlə göstəriləndən fərqli olarsa, onda Komissiyaya sözlə yazılan qiymət əsas götürülür. Zərflərin açılışında və təkliflərin elan edilməsində bütün müsbəqə iştirakçıları və ya onların etibarına üzrə səlahiyyətli şəxsləri və media nümayəndələri iştirak edə bilərlər.

7.4. Komissiyaya üzvləri, şərtlər toplusunda nəzərdə tutulmuş qiymətləndirmə qaydasına uyğun olaraq, səsvermə yolu ilə müsbəqə iştirakçıları arasında ən yaxşı texniki-iqtisadi təklif verən fiziki və ya hüquqi şəxsi seçirlər və həmin şəxs müsbəqənin qalibi hesab edilir. Agentlik texniki-iqtisadi təkliflərin qiymətləndirilməsinə mütəxəssisləri və ya ixtisaslaşmış təşkilatları cəlb edə bilər. Komissiyaya tərəfindən seçilmiş ən yaxşı texniki-iqtisadi təklif aşağıdakı meyarlara cavab verməlidir:

7.4.1. yer təkindən istifadəsi ilə bağlı müsbəqənin şərtlərinə uyğun olmalı, daha yaxşı iqtisadi göstəriciləri və texniki halları təmin etməli;

7.4.2. ətraf mühitin və yer təkindən mühafizəsi ilə bağlı tələblərə cavab verməlidir.

7.5. Müsbəqə iştirakçıları tərəfindən verilməmiş təkliflər səsvermə zamanı bərabər səs topladıqda, daha yüksək qiymət təklifi verən fiziki və ya hüquqi şəxs qalib hesab edilir. Müsbəqə iştirakçılarının təklif etdiyi qiymət bərabər olarsa, onlara iclas gedişində rəqəmlə və sözlə yazılı formada yeni qiymət təklifinin verilməsi təklif olunur. Daha yüksək qiymət təklif edən fiziki və ya hüquqi şəxs qalib hesab edilir.

7.6. Müsbəqə aşağıdakı hallarda baş tutmamış hesab olunur:

7.6.1. bir iddiaçı müraciət etdikdə;

7.6.2. təqdim olunmuş təkliflərin heç biri müsbəqənin şərtlərinə uyğun olmadıqda;

7.6.3. bu Qaydaların tələbləri pozulmaqla keçirildikdə.

7.7. Müsbəqənin qalibi müsbəqənin noticiləri haqqında yekun protokolu imzalamıdan imtina etdikdə və (və ya) 10 (on) iş günü ərzində ödəniş etmədikdə, müsbəqənin notisi ləğv olunur. Yekun protokolu imzalamıdan imtina edən və (və ya) 10 (on) iş günü ərzində ödəniş etməkdən imtina edən müsbəqə qalibinin behi qaytarılır və həmin iştirakçı yer təkindən istifadəyə verilməsi üzrə keçiriləcək növbəti (iki) hərracda iştirak hüququnu itirir.

7.8. Bu Qaydaların 7.7-ci bəndində nəzərdə tutulan halda daha yaxşı təklif verməyi növbəti iştirakçı müsbəqənin qalibi hesab edilir. Həmin şəxs müsbəqənin noticiləri haqqında yekun protokolu imzalamıdan imtina etdikdə və (və ya) 10 (on) iş günü ərzində ödəniş etmədikdə müsbəqənin notisi ləğv edilir.

7.9. Bu Qaydaların 7.6.1-ci bəndində göstərilən hal istisna olmaqla, müsbəqə baş tutmadıqda, Agentlik başlanğıc qiyməti 10 faiz aşağı salmaqla, 30 (otuz) iş günü ərzində müsbəqənin təkrar keçirilməsini elan edə bilər. Növbəti dəfə müsbəqə baş tutmazsa, Agentlik müsbəqə predmetinin müsbəqəyə çıxarılması nəzərdə tutulan yer tək sahələrinin siyahısından çıxarılması barədə qərar qəbul edir.

8. Aukسیون keçirilməsi qaydası

8.1. Aukسیون Agentlik tərəfindən orizələrin yoxlanılması başa çatdıqdan və iştirakçılarının siyahısı rəsmiləşdirildikdən sonra aşağıdakı qaydada keçirilir:

8.1.1. Komissiyanın sədri tərəfindən aukسیونu aparacaq şəxs (bundan sonra - aukسیونçu) təyin olunur. Aukسیونçu hərrac predmetinin adı, əsas xüsusiyyətlərini, başlanğıc qiymətini və aukسیون addımını elan edərək aukсіona başlayır;

8.1.2. aukسیون iştirakçılarına əvvəlcədən nömrələnməmiş biletlər verilir. Başlanğıc qiymət elan olunduqdan sonra aukسیون iştirakçıları öz biletlərini qaldırmaqla elan olunmuş qiyməti ödəməyə razı olduqlarını bildirirlər;

8.1.3. başlanğıc qiymət iştirakçıların əlavələr etməsi yolu ilə artırılır. Aukسیون addımı hər dəfə hərrac predmetinin başlanğıc qiymətinin 1 faizindən az olmaqla aukسیون iştirakçıları tərəfindən artırılır;

8.1.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 2005-ci il 20 aprel tarixli 226 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri haqqında" 2009-cu il 9 fevral tarixli 48 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Nüvə və Radioloji Fəaliyyətin Tənzimlənməsi üzrə Dövlət Agentliyi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 2009-cu il 3 aprel tarixli 74 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında" 2011-ci il 16 fevral tarixli 386 nömrəli, "Müəyyən sahibkarlıq fəaliyyəti növləri ilə məşğul olmaq üçün tələb edilən xüsusi razılıq (lisenziya) və icazə sistemi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" 2011-ci il 26 oktyabr tarixli 509 nömrəli, "Dövlət xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığın artırılması, yaşayış yeri üzrə qeydiyyat və lisenziyalaşdırma prosedurlarının elektronlaşdırılması sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 2015-ci il 31 avqust tarixli 588 nömrəli, "İnvestisiyaların təşviqi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" 2016-cı il 18 yanvar tarixli 745 nömrəli, "Malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün "Yaşıl dəhliz" və digər buraxılış sistemlərindən istifadə Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" 2016-cı il 21 may tarixli 920 nömrəli, "Ərzaq məhsullarının tədarükü və təchizatı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" 2016-cı il 30 sentyabr tarixli 1048 nömrəli fərmanlarında və "Gömrük sistemində islahatların davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" 2016-cı il 4 mart tarixli 1853 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 20 aprel tarixli 226 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005, № 4, maddə 301; 2006, № 2, maddə 91, № 5, maddə 397; 2007, № 2, maddə 87; 2008, № 6, maddə 488, № 11, maddə 970; 2009, № 10, maddə 779, № 12, maddə 983; 2011, № 2, maddə 85; 2014, № 6, maddə 638; 2015, № 2, maddə 132, № 7, maddə 840; 2016, № 12, maddə 2095; 2017, № 3, maddə 378, № 6, maddə 1079; 2018, № 6, maddə 1233, № 7 (I kitab), maddə 1511; 2019, № 3, maddə 409, № 4, maddə 619, № 5, maddələr 854, 855; 2021, № 10, maddə 1104) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 11.42-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"11.42. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

1.2. 12.8-ci bənd ləğv edilsin.

2. "Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi tədbirləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 9 fevral tarixli 48 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 2, maddə 61, № 7, maddə 533, № 10, maddə 780, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddələr 77, 80; 2011, № 2, maddə 85; 2015, № 2, maddə 108, № 9, maddə 988; 2016, № 9, maddə 1479; 2017, № 5, maddə 771, № 6, maddə 1081; 2018, № 1, maddə 47, № 3, maddə 450, № 5, maddə 912, № 12 (I kitab), maddələr 2556, 2572; 2019, № 3, maddə 409, № 5, maddə 834, № 10, maddə 1587; 2021, № 9, maddə 988; 2022, № 8, maddə 874, № 12, maddə 1425) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş Əlavə II - "Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə" üzrə:

2.1.1. 8.54-cü bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: "8.54. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

2.1.2. 9.22-ci bənd ləğv edilsin;

2.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş Əlavə VII - "Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinin Qiymətli Metallara və Qiymətli Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti haqqında Əsasnamə"nin 8.7-ci bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.7. "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq müvafiq fəaliyyət növlərinə icazənin verilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə rəy vermək;"

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 3 aprel tarixli 74 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 4, maddə 219; 2011, № 2, maddə 85; 2020, № 4, maddə 400) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Nüvə və Radioloji Fəaliyyətin Tənzimlənməsi üzrə Dövlət Agentliyi haqqında Əsasnamə"nin 8.23-cü bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.23. radiasiya sahəsinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı Nazirliyə rəy vermək;"

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 16 fevral tarixli 386 nmr?li Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 2, maddə 90, № 7, maddə 625, № 11, maddə 996; 2012, № 9, maddə 853, № 11, maddə 1084;

2013, № 2, maddə 124, № 12, maddə 1525; 2014, № 7, maddə 789, № 9, maddə 1053; 2015, № 1, maddə 17, № 3, maddələr 263, 264, № 6, maddə 705, № 8, maddə 908, № 10, maddə 1134; 2016, № 3, maddə 437, № 5, maddə 859, № 6, maddələr 1051, 1072; 2017, № 9, maddə 1633; 2018, № 3, maddə 433, № 6, maddə 1245; 2019, № 1, maddə 73, № 2, maddə 245, № 5, maddə 845, № 6, maddə 1036, № 7, maddə 1232, № 8, maddə 1397, № 11, maddə 1718, № 12, maddə 1935; 2020, № 3, maddə 247, № 6, maddə 717, № 8, maddə 1036; 2021, № 4, maddə 318, № 8, maddə 922, № 12, maddə 1403; 2022, № 7, maddə 762, № 8, maddə 871, № 11, maddə 1261, № 11, maddə 1261; 2023, № 3, maddə 361; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 23 may tarixli 2146 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 3.1.44-cü yarımbənd "Azərbaycan" sözündən əvvəl "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq," sözləri əlavə edilsin;

4.2. 3.1.45-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"3.1.45. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

4.3. 3.1.46-cı yarımbənd ləğv edilsin.

5. "Müəyyən sahibkarlıq fəaliyyəti növləri ilə məşğul olmaq üçün tələb edilən xüsusi razılıq (lisenziya) və icazə sistemi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 26 oktyabr tarixli 509 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2011, № 10, maddə 893; 2014, № 5, maddə 477; 2016, № 8, maddə 1384) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 3.2-ci bəndə "icazə" və "icazəni" sözlərindən əvvəl "lisenziya və ya" sözləri, "icazənin" sözündən əvvəl "lisenziyanın və ya" sözləri əlavə edilsin;

5.2. 4.1-ci bəndə "icazələr", "icazə" və "icazəni" sözlərindən əvvəl "lisenziya və ya" sözləri əlavə edilsin.

6. "Dövlət xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığın artırılması, yaşayış yeri üzrə qeydiyyat və lisenziyalaşdırma prosedurlarının elektronlaşdırılması sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2015-ci il 31 avqust tarixli 588 nömrəli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2015, № 8, maddə 917; 2016, № 8, maddə 1384; 2022, № 8, maddə 861) 6-cı hissəsi ləğv edilsin.

7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 18 yanvar tarixli 745 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 1, maddə 67, № 9, maddə 1462; 2017, № 1, maddə 65, № 7, maddə 1374; 2021, № 1, maddə 36, № 12, maddə 1404; 2022, № 8, maddə 847, № 12, maddə 1423) ilə təsdiq edilmiş "İnvestisiya təşviqi sonodinin verilməsi Qaydası"nda aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

7.1. 1-ci hissəyə "Qayda" sözündən sonra "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq" sözləri əlavə edilsin;

7.2. 4-cü hissə aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"4. Bu Qaydanın 3-cü hissəsində göstərilən meyarlara uyğun investisiya fəaliyyətini həyata keçirmək istəyən sahibkar "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 17-ci və 18-ci maddələrinə uyğun olaraq, həmçinin aşağıdakı sonodlər də əlavə edilməklə Nazirliyə ərizə ilə müraciət edir:

4.1. bu Qaydanın 3-cü hissəsində göstərilən meyarlara cavab verən investisiya layihəsi (biznes planı);

4.2. bu Qaydanın 3.2-ci bəndindən nəzərdə tutulmuş məbləğin 10 faizinin müvafiq investisiya layihəsi üzrə investisiya kimi qoyulduğunu təsdiq edən sonod;"

7.3. 5-ci hissə ləğv edilsin;

7.4. 8-ci hissədə "gün" sözü "iş günü" sözləri ilə

əvəz edilsin və həmin hissəyə aşağıdakı məzmununda ikinci - dördüncü cümlələr əlavə edilsin:

"Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20-ci maddəsində nəzərdə tutulan hallarda Nazirlik investisiya təşviqi sonodinin verilməsində imtina barədə (imtina hallarına istinad edilməklə) əsaslandırılmış inzibati akt qəbul edir. İmtina haqqında inzibati akt 2 (iki) iş günü müddətində ərizəyə təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərilir. Ərizəçi həmin inzibati aktdan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər;"

7.5. 9-cu hissədə "gün" sözü "iş günü" sözləri ilə əvəz edilsin.

8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 21 may tarixli 920 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 5, maddə 881; 2018, № 12 (I kitab), maddə 2583; 2019, № 6, maddə 1031; 2023, № 2, maddə 245) ilə təsdiq edilmiş "Malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün "Yaşıl dəhliz" və digər buraxılış sistemlərindən istifadə Qaydaları"nın 1.5.3-cü, 3.4.2-ci yarımbəndlərdən və 5.6-cı bəndindən "xüsusi" sözü çıxarılısın.

9. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 30 sentyabr tarixli 1048 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 9, maddə 1485) ilə təsdiq edilmiş "Ərzaq məhsullarının tədarükü və təchizatı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Nizamnaməsi"nin 3.4-cü bəndinə (hər iki halda) "lisenziya" sözündən sonra "və ya icazə" sözləri əlavə edilsin.

10. "Gömrük sistemində islahatların davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 4 mart tarixli 1853 nömrəli Sərəncamının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 3, maddə 496; 2019, № 6, maddə 1084; 2023, № 2, maddə 282) 2.5-ci bəndindən "xüsusi" sözü çıxarılısın.

İtham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 iyul 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və işçilərinin say həddinin təsdiq edilməsi barədə" 2006-cı il 19 aprel tarixli 394 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun təsdiq edilməsi və aparatının işçilərinin say həddinin müəyyən edilməsi barədə" 2006-cı il 25 may tarixli 413 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və işçilərin say həddinin təsdiq edilməsi haqqında" 2006-cı il 27 sentyabr tarixli 462 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" 2006-cı il 29 dekabr tarixli 511 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin yaradılması haqqında" 2007-ci il 19 mart tarixli 560 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi haqqında Əsasnamənin, komitənin strukturunun təsdiq edilməsi, aparatının işçilərinin say həddinin müəyyən edilməsi barədə" 2007-ci il 9 noyabr tarixli 647 nömrəli və "Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" 2018-ci il 26 iyun tarixli 148 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 19 aprel tarixli 394 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 4, maddə 326; 2008, № 2, maddə 50, № 4, maddə 260, № 6, maddə 508; 2009, № 9, maddə 687, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddələr 83, 85; 2011, № 2, maddələr 85, 93; 2012, № 10, maddə 955; 2014, № 5, maddə 469, № 10, maddə 1181, № 12, maddə 1575; 2016, № 11, maddə 1796; 2017, № 1, maddə 62, № 3, maddə 357, № 9, maddə 1648, № 11, maddə 2017, № 12 (I kitab), maddə 2300; 2018, № 4, maddə 676, № 7 (I kitab), maddə 1452; 2019, № 5, maddə 816; 2021, № 7, maddə 727; 2022, № 2, maddə 106) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 8.10-cu bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.10. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

1.2. 9.24-cü bənd ləğv edilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 25 may tarixli 413 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 5, maddə 411, № 8, maddə 680; 2007, № 6, maddə 602, № 8, maddə 770, № 10, maddə 947; 2008, № 7, maddə 612, № 11, maddələr 967, 970; 2009, № 10, maddə 779, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddə 83; 2011, № 2, maddə 85; 2012, № 7, mad-

də 688, № 9, maddə 855; 2013, № 2, maddə 114, № 6, maddə 651, № 9, maddələr 1060, 1061; 2016, № 3, maddə 436; 2017, № 10, maddə 1781; 2018, № 2, maddə 217, № 5, maddə 932, № 10, maddə 1990; 2019, № 12, maddə 1953; 2020, № 3, maddə 228, № 6, maddə 690, № 8, maddə 1036; 2021, № 4, maddə 327, № 6 (I kitab), maddə 570, № 8, maddə 920; 2022, № 5, maddə 445, № 6, maddə 597, № 8, maddə 839, № 10, maddə 1126; 2023, № 2, maddə 249) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyi haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 8.8-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin: "8.8. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

2.2. 8.9-cü bənd ləğv edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 27 sentyabr tarixli 462 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 9, maddə 740; 2008, № 1, maddə 6; 2009, № 12, maddə 983; 2011, № 2, maddə 85) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 8.7-ci bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.7. Nazirliyin fəaliyyət istiqamətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq

fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

4. "Azərbaycan Respublikasının Fövqəladə Hallar Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı bəzi məsələlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 29 dekabr tarixli 511 nömrəli Fərmanında (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 12, maddə 1058; 2008, № 11, maddə 980, № 12, maddə 1069; 2010, № 2, maddə 85; 2011, № 2, maddə 85; 2014, № 12, maddə 1579; 2015, № 9, maddə 997, № 11, maddə 1323; 2017, № 1, maddə 63, № 3, maddə 362, № 9, maddə 1649; 2019, № 3, maddə 409; 2022, № 2, maddə 106) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Dövlət Yanğın Nəzarəti Xidməti haqqında Əsasnamə"nin 8.19-cü bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.19. yanğın təhlükəsizliyi sahəsində fəaliyyət növlərinə "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy vermək;"

4.2. həmin Fərmanla təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Tikintidə Təhlükəsizliyə Nəzarət Dövlət Agentliyi haqqında Əsasnamə"nin 8.11-ci bəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"8.11. tikinti sahəsində fəaliyyət növlərinə "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy vermək;"

5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 19 mart tarixli 560 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 3, maddə 239; 2008, № 1, maddə 4, № 3, maddə 168, № 8, maddə 722, № 11, maddə 970; 2009, № 1, maddə 11, № 4, maddə 221, № 7, maddə 532, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddə 83, № 3, maddə 193, № 7, maddə 625; 2011, № 2, maddə 85, № 3, maddə 178, № 11, maddə 994; 2012, № 4, maddə 287; 2013, № 2, maddə 121, № 5, maddə 513, № 9, maddə 1044, № 12, maddə 1551; 2014, № 9, maddə 1063; 2015, № 2, maddə 119, № 9, maddə 978; 2016, № 5, maddə 868; 2017, № 5, maddə 816; 2019, № 5, maddə 836; 2022, № 8, maddə 871; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 23 may tarixli 2148 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti haqqında Əsasnamə"də aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

5.1. 9.11-1-ci bənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"9.11-1. "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq, əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin Azərbaycan Respublikasının ərazisində haqqı ödənilən əmək fəaliyyəti ilə məşğul olmaları üçün iş icazələrini, onların dublikatlarını və əlavələrinin verilməsi, onları yenidən rəsmiləşdirmək, dayandırmaq, bərpa və ya ləğv etmək, həmçinin icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək;"

5.2. 9.11-2-ci və 10.4-cü bəndlər ləğv edilsin.

6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 9 noyabr tarixli 647 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2007, № 11, maddə 1095; 2009, № 12, maddə 983; 2011, № 2, maddə 85; 2016, № 11, maddə 1831; 2017, № 1, maddə 39; 2019, № 3, maddə 437; 2021, № 8, maddə 915; 2022, № 4, maddə 306, № 6, maddə

752) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Şəhərsalma və

S.B.İmamverdiyevin 1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordini ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında və elmi-pedaqoji sahədə uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə Sudeif Bəşir oğlu İmamverdiyev 1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 iyul 2023-cü il

Bir qrup şəxsin "Minatəmizləmə sahəsində xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan Respublikasında minatəmizləmə fəaliyyətinə fərqlənən aşağıdakı şəxslər "Minatəmizləmə sahəsində xidmətlərə görə" medalı ilə təltif edilsinlər:

Məhərrəmov Vüqar Qurbanlı oğlu - polkovnik
Əzizov Vüqar Əhyəddin oğlu - polkovnik-leytenant
Məmmədov İsmayıl Ramazan oğlu - kapitan
Zeynalov Şakir Rəşid oğlu - kapitan
Əliyarov Asif Amil oğlu - kiçik leytenant

Əliyev Mirsəfor Loğman oğlu - kiçik leytenant
Mustafayev Bəhruz Xəliq oğlu - gizir
Cəfərov Təhmiraz Sərxan oğlu - kiçik gizir
Hüseynov Yasin Camal oğlu
Xudiyev Asaf Mürsəl oğlu
Xudiyev Ramil Tehran oğlu
Quliyev Elçin Aydın oğlu
Quliyev Vüsal Vidadi oğlu
Məmmədov Arzu Dostəli oğlu
Mirzəyev Elməddin Tofiq oğlu
Namazov Bəhruz Rafiq oğlu

Rzayev Şamil Etibar oğlu
Salmanov Rövşən Şahverdi oğlu
Sultanov Azər Əli oğlu
Şahvernov Fikrət Qüdrət oğlu
Vəliyev Elman Ənvər oğlu
Vəliyev Ruhin Sultan oğlu
Zeynalov Telman Bəbir oğlu.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 iyul 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin Əsasnaməsinin və strukturunun təsdiq edilməsi haqqında" 2001-ci il 30 iyun tarixli 518 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 2001-ci il 20 iyul tarixli 544 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi haqqında Əsasnamənin və komitənin strukturunun təsdiq edilməsi barədə" 2012-ci il 4 iyun tarixli 646 nömrəli, "Yerli icra hakimiyyətləri haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 2012-ci il 6 iyun tarixli 648 nömrəli, "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 nömrəli, "Sənaye parkları haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiqi barədə" 2013-cü il 24 aprel tarixli 865 nömrəli, "Azərbaycan Respublikası Energetika Nazirliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi və "Azərbaycan Respublikasının Sənaye və Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamənin, nazirliyin strukturunun və aparatın işçilərinin say həddinin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2006-cı il 15 may tarixli 404 nömrəli Fərmanında dəyişikliklər edilməsi haqqında" 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli, "Texnologiyalar parkı haqqında Nümunəvi Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 2014-cü il 15 may tarixli 168 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi və "Reklam yayımına icazə (razılıq) verilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi barədə" 2001-ci il 3 noyabr tarixli 596 nömrəli Fərmanının ləğv edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 30 iyun tarixli 518 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 6, maddə 416; 2004, № 6, maddə 440, № 9, maddə 674; 2005, № 6, maddə 491, № 12, maddə 1102; 2006, № 7, maddə 592, № 8, maddə 659; 2007, № 6, maddə 615, № 9, maddə 869, № 10, maddə 947, № 11, maddə 1106; 2008, № 3, maddə 168, № 8, maddə 719; 2009, № 5, maddə 322, № 12, maddə 983; 2010, № 2, maddə 83, № 3, maddə 185; 2011, № 2, maddə 85, № 6, maddə 508, № 9, maddə 791; 2012, № 9, maddə 852; 2013, № 5, maddə 511, № 11, maddə 1320; 2014, № 12, maddə 1573; 2015, № 2, maddə 127, № 6, maddə 697, № 12, maddə 1474; 2016, № 3, maddə 455, № 6, maddə 1070, № 12, maddə 2057; 2017, № 5, maddə 783, № 10, maddə 1796; 2018, № 6, maddə 1204, № 10, maddə 2012, № 12 (I kitab), maddə 2595; 2019, № 2, maddə 207; 2023, № 3, maddə 378; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 2 iyun tarixli 2163 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi haqqında Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1.1. 3.1.9-cu yarımbənddən "(lisenziyaların)" sözü çıxarılsın;
1.2. aşağıdakı məzmununda 3.1.9-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:
"3.1.9-1. "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq fəaliyyət növlərinə lisenziya və ya icazə, onların dublikatlarını və əlavələrini vermək, həmin lisenziyaları və ya icazələri yenidən rəsmiləşdirmək, dayandırmaq, bərpa və ya ləğv etmək, lisenziya və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarəti həyata keçirmək";
1.3. 4.1.6-cı yarımbənddən "(lisenziya)" sözü çıxarılsın.

2. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 20 iyul tarixli 544 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 7, maddə 481; 2005, № 5, maddə 403; 2008, № 3, maddə 175, № 11, maddə 970; 2009, № 7, maddə 533, № 11, maddə 881, № 12, maddə 983; 2011, № 2, maddə 85, № 12, maddə 1138; 2012, № 11, maddə 1110; 2013, № 2, maddə 113; 2014, № 4, maddə 367, № 11, maddə 1416; 2018, № 2, maddə 190; 2020, № 7, maddə 889; 2023, № 3, maddə 348) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi haqqında Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

2.1. 7.9-6-cı bəndə "o cümlədən" sözlərindən sonra "Lisenziyalar və icazələr haqqında" və "Dini etiqad azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq" sözləri əlavə edilsin;

2.2. 7.10-cu bənddə "xüsusi razılığın (lisenziyanın)" sözləri "lisenziyanın" sözü ilə əvəz edilsin;

2.3. 7.10-6-cı bənd ləğv edilsin.

3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 4 iyun tarixli 646 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 6, maddə 540; 2013, № 12, maddə 1552; 2014, № 1, maddə 14; 2015, № 6, maddə 699; 2016, № 9, maddə 1487, № 10, maddə 1626; 2017, № 12 (I kitab), maddə 2333; 2018, № 7 (I kitab), maddə 1487; 2019, № 6, maddə 1031; 2020, № 2, maddə 97, № 6, maddə 702; 2022, № 7, maddə 742, № 8, maddə 871, № 11, maddə 1268; 2023, № 2, maddə 245, № 3, maddə 368; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 5 may tarixli 2132 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi haqqında Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

3.1. 3.1.10-cu yarımbənddə "qanunvericilikdə" sözü "normativ hüquqi aktlarda" sözləri ilə əvəz edilsin, həmin yarımbənddən "lisenziya və" sözləri çıxarılsın;

3.2. aşağıdakı redaksiyada 3.1.28-1-ci yarımbənd əlavə edilsin:

"3.1.28-1. Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinə və "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə, onların dublikatlarını və əlavələrini vermək, həmin icazələri yenidən rəsmiləşdirmək, dayandırmaq, bərpa və ya ləğv etmək, habelə icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarəti həyata keçirmək";

4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 6 iyun tarixli 648 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 6, maddə 542; 2013, № 1, maddə 29, № 2, maddə 117, № 3, maddə 246, № 8, maddə 909, № 10, maddə 1155, № 12, maddə 1514; 2014, № 5, maddələr 477, 487, № 9, maddə 1027, № 12, maddə 1577; 2015, № 3, maddə 271, № 9, maddə 1005, № 11, maddə 1322, № 12, maddə 1448; 2016, № 2 (II kitab), maddə 273, № 5, maddələr 859, 864, № 8, maddə 1384, № 9, maddə 1464, № 10, maddə 1647, № 11, maddə 1835; 2017, № 3, maddə 353, № 4, maddə 545, № 5, maddə 807, № 8, maddə 1521, № 10, maddə 1797; 2018, № 2, maddələr 191, 215, № 3, maddə 406, № 4, maddə 655, № 5, maddələr 820, 826, 848, 852, 857, № 6, maddə 1037, № 12, maddə 1936; 2020, № 1, maddə 7, № 8, maddə 1039, № 10, maddə 1247; 2021, № 1, maddələr 16, 36, № 6 (I kitab), maddə 567, № 8, maddə 919, № 11, maddə 1211, № 12, maddə 1367; 2022, № 1, maddə 29, № 4, maddələr 302, 323, № 5, maddə 475, № 6, maddə 594, № 8, maddə 874, № 10, maddə 1142, № 12, maddələr 1411, 1428, 1441; 2023, № 4, maddə 487; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 14 iyun tarixli 2186 nömrəli Fərmanı) ilə təsdiq edilmiş "Yerli icra hakimiyyətləri haqqında Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

4.1. 4.5.4-cü, 4.11.7-ci, 4.11.11.5-ci və 4.11.12-ci yarımbəndlər ləğv edilsin;

4.2. 4.11.13-cü və 4.11.14-cü yarımbəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"4.11.13. Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsinə və "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq müvafiq ərazidə tikinti-yə və tikinti obyektlərinin istismarına icazələr vermək və Azərbaycan Respublikasının Şəhərsalma və Tikinti Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş digər səlahiyyətləri həyata keçirmək";

4.11.14. müvafiq ərazidə "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq soyyar (mövsümi) ticarət və xidmət yerlərinin müəyyən edilməsinə görə icazə, onların dublikatlarını və əlavələrini vermək, həmin icazələri yenidən rəsmiləşdirmək, dayandırmaq, bərpa və ya ləğv etmək, icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarəti həyata keçirmək";

4.3. 4.18.2-cü yarımbənddən "4.5.4-cü," sözləri çıxarılsın.

5. "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 n°mrli Fərmanının (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2012, № 9, maddə 858; 2013, № 2, maddə 109, № 3, maddə 254, № 4, maddə 377; 2014, № 2, maddə 117, № 5, maddə 486, № 9, maddələr 1027, 1044, 1048; 2015, № 6, maddə 708, № 8, maddə 917, № 10, maddə 1122; 2016, № 2 (II kitab), maddə 251, № 5, maddə 852, № 8, maddə 1384, № 9, maddə 1464; 2017, № 2, maddə 174, № 4, maddə 564, № 5, maddə 809, № 8, maddələr 1521, 1531; 2018, № 3, maddə 437, № 6, maddə 1242, № 10, maddə 2013, № 11, maddə 2553; 2019, № 1, maddə 61, № 4, maddə 647; 2020, № 8, maddələr 1039, 1044, 1047; 2021, № 8, maddə 919, № 9, maddə 990, № 11, maddə 1217; 2022, № 5, maddə 475, № 10, maddə 1133, № 11, maddə 1264; 2023, № 1, maddə 84, № 2, maddə 245; Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 31 may tarixli 2154 nömrəli Fərmanı) 5.18-ci bəndində "xüsusi razılıq (lisenziya)" sözləri "lisenziyanın" sözü ilə əvəz edilsin.

6. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2013-cü il 24 aprel tarixli 865 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2013, № 4, maddə 379, № 10, maddə 1156; 2014, № 5, maddə 477, № 6, maddə 646; 2016, № 8, maddə 1384; 2019, № 2, maddə 240; 2021, № 5, maddə 455; 2022, № 8, maddə 843) ilə təsdiq edilmiş "Sənaye parkları haqqında Nümunəvi Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

6.1. 1.3.4-cü yarımbəndə "bu Əsasnamə" sözlərindən əvvəl "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və" sözləri əlavə edilsin;

6.2. 9.2-ci bəndin birinci cümləsinə "bu Əsasnamə" sözlərindən əvvəl "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və" sözləri əlavə edilsin və həmin bəndin ikinci cümləsi çıxarılsın;

6.3. 9.3-cü bəndin ikinci cümləsinə "siyahısı" sözlərindən sonra "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu nəzərə alınmaqla" sözləri əlavə edilsin;

6.4. 9.4-cü və 9.5-ci bəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"9.4. İdarəedici təşkilat özünü "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edir və qeydiyyatata alır. İdarəedici təşkilat özünün qeydiyyatata alındığı tarixdən özünün təqdim etdiyi özünün və ona əlavə edilmiş sənədlərdən aradan qaldırılması mümkün olan və özünün sənaye parkının rezidenti kimi qeydiyyatata alınmasından imtinaya səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, idarəedici təşkilat özünün qeydiyyatata alındığı tarixdən 5 (beş) iş günündən gec olmayaraq, onların aradan qaldırılması barədə məlumatı özəliyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələrini ona izah edir. Bütün çatışmazlıqlar özəliyə eyni vaxtda bildirilməlidir.

9.5. Ərizəçi həmin çatışmazlıqlar məlumatı aldığı vaxtdan on geci 10 (on) iş günü müddətində aradan qaldırmalıdır. Bu zaman qeydiyyat müddətinin axımı dayandırılır və dayandırılmış müddət qeydiyyat prosedurunun müddətinə daxil edilmir. Çatışmazlıqların aradan qaldırılması barədə ərizəçinin müraciətindən sonra müddətin axımı bərpa olunur. Ərizəçi ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aşkar olunmuş çatışmazlıqları bu bənddə göstərilən müddətdə aradan qaldırmadıqda, idarəedici təşkilat ərizəni baxılmamış saxlanılması haqqında inzibati akt qəbul edir və bu barədə məlumatı 2 (iki) iş günü müddətində ərizəçiye təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir. Ərizəçi aşkar olunmuş çatışmazlıqları aradan qaldırdıqdan sonra sənaye parkının rezidenti kimi qeydiyyatata alınması üçün təkrar ərizə ilə idarəedici təşkilata müraciət edə bilər.;

6.5. 9.8-ci bənddə "15 (on beş)" sözləri "7 (yeddi)" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin bəndə "qeydiyyatatın alınması" sözlərindən sonra "barədə qərar qəbul edir və ərizəçiye səlahiyyətli orqanın təsdiq etdiyi formaya uyğun sənaye parkının qeydiyyatat şəhadətnaməsinin verisi" sözləri əlavə edilsin;

6.6. 9.9-2-ci yarımbənd aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"9.9.2. "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20-ci maddəsində müəyyən edilmiş hallarda.;"

6.7. 9.10-cu bəndin birinci cümləsi çıxarılsın.

7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 11 aprel tarixli 149 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 4, maddə 365, № 6, maddə 637; 2015, № 3, maddə 272; 2018, № 5, maddə 899; 2020, № 9, maddə 1149; 2021, № 6 (I kitab), maddə 588, № 8, maddə 926; 2022, № 8, maddə 859) ilə təsdiq edilmiş Əlavə I - "Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi haqqında Əsasnamə"nin 3.0.7-ci yarımbəndi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"3.0.7. Nazirliyin səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə uyğun olaraq lisenziyaların və ya icazələrin, onların dublikatlarının və əlavələrinin verilməsi, onların yenidən rəsmiləşdirilməsi, dayandırılması, bərpası və ya ləğvi ilə bağlı rəy, həmçinin müvafiq fəaliyyət növlərinə icazə vermək və icazə şərtlərinə riayət olunmasına nəzarət etmək";

8. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü il 15 may tarixli 168 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2014, № 5, maddə 481; 2017, № 8, maddə 1521; 2019, № 2, maddə 242, № 6, maddə 1027; 2022, № 5, maddə 472, № 8, maddə 847, № 12, maddə 1465) ilə təsdiq edilmiş "Texnologiyalar parkı haqqında Nümunəvi Əsasnamə"yə aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

8.1. 1.2.4-cü yarımbəndə və 8.2-ci bəndə "bu Əsasnamə" sözlərindən əvvəl "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və" sözləri əlavə edilsin;

8.2. 6.1.4-cü yarımbəndə "bu Əsasnamə" və birinci halda "Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin" sözlərindən əvvəl "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu və" sözləri əlavə edilsin;

8.3. 8.3-cü bəndin ikinci cümləsinə "siyahısını" sözlərindən sonra "Lisenziyalar və icazələr haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu nəzərə alınmaqla" sözləri əlavə edilsin;

8.4. 8.4-cü və 8.5-ci bəndlər aşağıdakı redaksiyada verilsin:
"8.4. İdarəedici təşkilat ərizəni "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 31-ci maddəsinə uyğun olaraq qəbul edir və qeydiyyatata alır. İdarəedici təşkilat ərizənin qeydiyyatata alındığı tarixdən özünün təqdim etdiyi ərizənin və ona əlavə edilmiş sənədlərin bu Əsasnamənin 8.3-cü bəndinin ikinci cümləsinin tələblərinə uyğunluğunu yoxlayır. Ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aradan qaldırılması mümkün olan, ərizəçinin texnoparkın rezidenti kimi qeydiyyatata alınmasından imtinaya səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, idarəedici təşkilat ərizənin qeydiyyatata alındığı tarixdən beş iş günündən gec olmayaraq, onların aradan qaldırılması barədə məlumatı özəliyə təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələrini ona izah edir. Bütün çatışmazlıqlar ərizəçiye eyni vaxtda bildirilməlidir.

8.5. Ərizəçi həmin çatışmazlıqlar məlumatı aldığı vaxtdan on geci on iş günü müddətində aradan qaldırmalıdır. Bu zaman qeydiyyat müddətinin axımı dayandırılır və dayandırılmış müddət qeydiyyat prosedurunun müddətinə daxil edilmir. Çatışmazlıqların aradan qaldırılması barədə ərizəçinin müraciətindən sonra müddətin axımı bərpa olunur. Ərizəçi ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aşkar olunmuş çatışmazlıqları bu bənddə göstərilən müddətdə aradan qaldırmadıqda, idarəedici təşkilat ərizənin baxılmamış saxlanılması haqqında inzibati akt qəbul edir və bu barədə məlumatı iki iş günü müddətində ərizəçiye təqdim edir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərir. Ərizəçi aşkar olunmuş çatışmazlıqları aradan qaldırdıqdan sonra texnoparkın rezidenti kimi qeydiyyatata alınması üçün təkrar ərizə ilə idarəedici təşkilata müraciət edə bilər.;"

8.5. 8.10-cu bənddə "qeydiyyatat prosedurunun ümumi müddətinin on beşinci iş günündən gec olmayaraq" sözləri "idarəedici təşkilat tərəfindən ərizəçinin innovasiya layihəsi təqdim edildiyi gündən yeddi iş günü müddətində" sözləri ilə əvəz olunsun və həmin bəndə aşağıdakı məzmununda ikinci - dördüncü cümlələr əlavə edilsin:

"Texnoparkın ekspertlər şurasının əsaslandırılmış müraciəti ilə həmin müddət iyirmi gündən çox olmayan müddətə uzadıla bilər. Bu müddət ərzində rəy bildirilmədikdə innovasiya layihəsi bu Əsasnamənin 8.8-ci bəndində nəzərdə tutulan meyarlara uyğun hesab olunur. Texnoparkın ekspertlər şurasının rəy verməsi üçün bu Əsasnamədə nəzərdə tutulan müddət ərizəçinin texnoparkın rezidenti kimi qeydiyyatata alınması ilə bağlı müddətə daxil edilmir.;"

8.6. 8.11-ci bənddən ", habelə ərizədə və ona əlavə edilən sənədlərdə aşkar edilmiş çatışmazlıqlar bu Əsasnamənin 8.5-ci bəndində müəyyən edilmiş müddətdə aradan qaldırılmadıqda." sözləri çıxarılsın.

9. "Reklam yayımına icazə (razılıq) verilməsi Qaydaları"nın təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 3 noyabr tarixli 596 nömrəli Fərmanı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001, № 11, maddə 704; 2003, № 10, maddə 563; 2004, № 12, maddə 1005; 2005, № 2, maddə 69; 2008, № 1, maddə 8; 2012, № 11, maddə 1082; 2013, № 5, maddə 497; 2014, № 9, maddələr 1027, 1067, № 10, maddə 1185; 2015, № 9, maddə 1003) ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 19 iyul 2023-cü il

Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi

QAYDALARI

Əvvəli 6-cı sahə.

1. Azərbaycan Respublikasının vətəndaş olmalıdır;

2. informasiya texnologiyaları və ya informasiya təhlükəsizliyi sahəsində zəruri bilik və bacarıqlara malik olmalı, ildə 1 (bir) dəfədən az olmayaraq kibertəhlükəsizlik üzrə təlimlərə və maarifləndirici tədbirlərə cəlb edilmişdir;

3. təhlükəsizlik əməliyyatları mərkəzinin fəaliyyətini və müdaxilə sınaqlarını həyata keçirəcək əməkdaşları informasiya texnologiyaları, kibertəhlükəsizlik və ya informasiya təhlükəsizliyi sahəsində azı 1 (bir) il iş təcrübəsinə malik olmalıdır;

4. audit nəticələrini imzası ilə təsdiq edən şəxs informasiya təhlükəsizliyi sahəsində audit fəaliyyəti üzrə azı 1 (bir) il iş təcrübəsinə malik olmalıdır.

6.3. Proqramlar texnoloji resurslarına dair tələblər aşağıdakılardır:

6.3.1. proqramlar kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə fasiləsiz, dayanıqlı və təhlükəsiz xidmət göstərilməsi üçün zəruri texniki-texnoloji infrastrukturuna (təhlükəsizlik əməliyyatları mərkəzi və zəruri aparat-proqram təminatına, fasiləsiz (24/7 rejimində) iş şəraitinə, perimetr və fiziki təhlükəsizlik həllərinə və s.) sahib olmalıdır;

6.3.2. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə xidmətlərin göstərilməsində xarici təchizatçılar və şirkətlərdən alınan həllərlə yanaşı, milli texniki-texnoloji həllərdən istifadə olunmalıdır;

6.3.3. proqramların müvafiq infrastrukturuna fasiləsiz xidmətin təmin edilməsi üçün əsas və alternativ texnoloji infrastruktur, eləcə də əsas və alternativ enerji mənbələri ilə təmin olunmalıdır;

6.3.4. proqramlar təhlükəsizlik üzrə kritik halların səlahiyyətli orqana bildirilməsi üçün şifrələnmiş kommunikasiya (şəbəkə kanalı) imkanlarına malik olmalıdır.

6.4. Proqramların fəaliyyət proseslərinə dair tələblər aşağıdakılardır:

6.4.1. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə xidmət göstərilməsində istifadə olunan informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üçün zəruri tədbirlər görülməlidir;

6.4.2. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə xidmət üzrə fəaliyyətin digər fəaliyyətlərdən aparat, proqram, təşkilati səviyyələrdə tamamilə təcrid edilməsi (ayrılması) təmin olunmalıdır;

6.4.3. təhlükəsizlik prosedurlarının mövcud olmalı və aidiyyəti şəxslər bu prosedurlarla tanış edilməlidir;

6.4.4. xidmət göstərilən kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması ilə bağlı səlahiyyətli müəyyən edilməli, vəzifə bölgüsü aparılmalı və təhlükəsizlik hadisələri zamanı həmin vəzifələri icra edən şəxslərin (və onlar barəsindəki məlumatların) əhatənliliyi təmin olunmalı, həmin məlumatlar Reyestrə yerləşdirilməli və aktuallığı təmin edilməlidir;

6.4.5. proqramlar məxsus aktivlərin itirilməsi, zədələnməsi, korlanması, qanunsuz olaraq ödə keçirilməsi və ya vəziyyətinin pisləşməsi, həmçinin xidmət göstərilən kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin fəaliyyətinin pozulmasının qarşısının alınması üçün tədbirlər görülməlidir;

6.4.6. proqramların kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə xidmət göstərilməsində istifadə olunan informasiya infrastrukturuna obyektinin informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə zəruri tədbirlər həyata keçirilməlidir;

6.4.7. proqramların kritik informasiya infrastrukturuna xidmət göstərilməsində istifadə olunan informasiya infrastrukturuna obyektinə münasibətdə baş vermiş kibersidentlərin idarə edilməsi üzrə hazırlanmış prosedurlara əsasən həmin kibersidentlərin aşkar olunması üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilməli, kibersidentlərin davamlı qeydiyyatı, monitorinqi və qiymətləndirilməsi, həmçinin kibersidentlər barədə məlumatların aidiyyəti kibermərkəzə göndərilməsi həyata keçirilməlidir;

6.4.8. fasiləsiz (24/7 rejimində) təhlükəsizlik əməliyyatları xidməti təşkil olunmalı, kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin fəaliyyətinin fasiləsiz (24/7 rejimində) monitorinqi, o cümlədən kibertəhdid, kibər hücum və kibersidentlərin qeydiyyatı, onların (loq-faylların aparılması), həmçinin bu barədə məlumatların aidiyyəti kibermərkəzə göndərilməsi həyata keçirilməlidir;

6.4.9. təhlükəsizlik hadisələri, xətlər, habelə istifadəçilərin fəaliyyəti barədə məlumatlar bir ildən az olmayan müddətdə saxlanılmalıdır;

6.4.10. Milli kibermərkəzlə (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəz vasitəsilə fasiləsiz məlumat mübadiləsi təmin edilməlidir.

6.5. Proqramların işi heyəti xidmət göstərilən kritik informasiya infrastrukturuna subyekti, onun texnoloji infrastrukturuna, informasiya ehtiyatları və onlarda olan informasiya barədə əldə olunan məlumatların konfidensiallığına görə cavabdehdir.

7. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sistemi

7.1. Kritik informasiya infrastrukturuna subyektləri onlara məxsus olan kritik informasiya infrastrukturuna kibertəhdidlərin, kibər hücumların, kibersidentlərin, habelə bu əməllərin törədilməsinə səbəblərin aşkarlanması, qarşısının alınması və zərərli nəticələrinin aradan qaldırılması məqsədilə müvafiq infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sistemini təşkil edir və onun fəaliyyətini təmin edir.

7.2. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin tərkibi və fəaliyyət qaydası kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi tələblər əsasında, kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin fəaliyyət xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, onun tərəfindən müəyyən edilir və Reyestrə yerləşdirilməsi təmin olunur.

7.3. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin proqram, texniki və mühəndis təminatı vasitələrinin layihə sənədləri kritik informasiya infrastrukturunun layihə sənədlərinin tərkib hissəsidir.

7.4. Kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sistemi kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin əsas fəaliyyətinə əngəl yaratmamalıdır.

7.5. Kritik informasiya infrastrukturuna subyekti səlahiyyətli orqanla qarşılıqlı əlaqələrin operativliyini təmin etmək məqsədilə kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə məsul şəxs təyin edilir və həmin şəxs barədə məlumatların Reyestrə yerləşdirilməsi təmin olunur.

7.6. Yeni formalaşdırılan kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin istismara qəbulu sınaqları kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin istismara qəbul planı əsasında keçirilir.

8. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə fəaliyyətin təşkili

8.1. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi üzrə fəaliyyətin ümumi təşkili və əlaqələndirilməsi səlahiyyətli orqan tərəfindən həyata keçirilir.

8.2. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin olunması üzrə vəzifələri aşağıdakılardır:

8.2.1. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə nəzarətə həyata keçirmək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.2. informasiya sisteminin, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkəsinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə hesab edilməsi prosesini təşkil etmək, həmin obyektin Siyahıya daxil edilməsinə (və ya) Siyahıdan çıxarılmasına dair Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təkliflər vermək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.3. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin müəyyən olunması məqsədilə informasiya sisteminin, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkəsinin sahibindən (istifadəçisindən) bu Qaydaların 3-cü hissəsinə uyğun olaraq məlumatları sorğu etmək;

8.2.4. Reyestrin fəaliyyətini təşkil etmək;

8.2.5. Reyestrə daxil edilmiş kritik informasiya infrastrukturuna subyekti olan dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət edilməsinin yoxlanılmasına dair XRİTDX tərəfindən təqdim edilmiş illik planı təsdiq edərək hər il yanvarın 1-dək Reyestrə də yerləşdirilməsi təmin etmək;

8.2.6. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların olub-olmamasının müəyyən edilməsi

məqsədilə müdaxilə sınaqlarının keçirilməsinə dair illik və (və ya) cari planları təsdiq etmək;

8.2.7. yoxlama tədbirləri nəticəsində kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb ola bilən ciddi nöqsanlar aşkar edildikdə, habelə təhlükəsizlik üzrə kritik hal baş verdikdə tədbirlər görmək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.8. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə yönələn kibertəhdidlərlə mübarizə üzrə əlaqələndirilmiş tədbirlərin görülməsini təşkil etmək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.9. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə yönələn kibertəhdidlərin qarşısının alınması məqsədilə təhlükəsizlik riskləri, zərərverici proqram təminatı, global və lokal xarakterli kibersidentlər, kritik informasiya infrastrukturuna münasibətdə törədilmiş kibər hücumlar, cəhdlər və bunlarla bağlı olan digər məlumatları toplamaq və təhlil etmək, təhdidlərin kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə potensial təsirlərini qiymətləndirmək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.10. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə məsul şəxslərdən qarşılaşdıqları informasiya təhlükəsizliyinə dair kibertəhdidlər, kibər hücumlar və kibersidentlər barədə məlumatları toplamaq, təhdidlərin qabaqlanması, qarşısının alınması və onlarla mübarizə aparılması üçün zəruri olan məlumatları operativ şəkildə onlara vermək, müraciət olduqda müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün köməklik göstərmək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.11. kibər hücumlar, təhlükəsizlik riskləri, zərərverici proqram təminatı və kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə digər təhdidlərlə bağlı kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinə xəbərdarlıqlar və tövsiyələr vermək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.12. kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə tələblərə uyğunluğunun təmin olunmasını kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin təmin etmək;

8.2.13. kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin və proqramların müraciəti olduqda aidiyyəti şəxslərin, habelə proqramların kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə fəaliyyətinə cəlb edilən şəxslərin müvafiq olaraq bu Qaydaların 4.1.2-ci yarımböndünün 1-ci abzasında və 6.2-ci bəndində müəyyən olunmuş müvafiq tələblərə uyğunluğu barədə rəy vermək (dövlət qurumlarına münasibətdə XRİTDX ilə birgə);

8.2.14. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi üzrə xüsusi tələblərin müəyyən edilməsi ilə bağlı tövsiyələr vermək;

8.2.15. bu Qaydalarla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

8.3. XRİTDX-nin dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə nəzarətə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti ilə birgə həyata keçirmək;

8.3.2. dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət edilməsinin yoxlanılmasına dair illik planı hər il dekabrın 20-nə kimi Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə təqdim etmək;

8.3.3. Dövlət qurumları üzrə kibermərkəz tərəfindən dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların olub-olmamasının müəyyən edilməsi məqsədilə müdaxilə sınaqlarının keçirilməsinə dair planı təsdiq olunması üçün Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə təqdim etmək;

8.3.4. yoxlama tədbirləri nəticəsində dövlət qurumunun kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb ola bilən ciddi nöqsanlar aşkar edildikdə, habelə təhlükəsizlik üzrə kritik hal baş verdikdə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti ilə birgə tədbirlər görmək;

8.3.5. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi üzrə xüsusi tələblərin müəyyən edilməsi ilə bağlı tövsiyələr vermək;

8.3.6. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin AzStateNet internet və data şəbəkəsi ilə təmin etmək;

8.3.7. bu Qaydalarla müəyyən edilmiş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

8.4. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin və XRİTDX-nin (dövlət qurumlarına münasibətdə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üzrə hüquqları aşağıdakılardır:

8.4.1. bu Qaydalarla həvalə olunmuş vəzifələrinin icrası üçün kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə dair zəruri məlumatları ödənişsiz, birbaşa və dərhal əldə etmək;

8.4.2. kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin formalaşdırılması və fəaliyyəti üçün kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin təşkilatı dəstək göstərmək və tövsiyələr vermək;

8.4.3. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin texniki layihə sənədlərinin ekspertizası, habelə kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin texniki layihə sənədlərinə uyğunluğunun sınaqdan keçirilməsi üçün metodiki tövsiyələr vermək;

8.4.4. vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olaraq normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirmək.

8.5. Dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə münasibətdə Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə);

8.6.1. bu Qaydaların 3-cü hissəsinə uyğun olaraq kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin müəyyən edilməsi ilə bağlı təkliflər hazırlamaq;

8.6.2. Reyestrin aparılması, idarə olunması və inkişaf etdirilməsini təmin etmək (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə);

8.6.3. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyini bu Qaydaların 8.9.5-ci yarımböndündə qeyd olunan subyektlər vasitəsilə real vaxt rejimində mərkəzləşmiş nəzarətə həyata keçirmək, bunun üçün əldə olunan məlumatları mərkəzləşmiş qeydiyyatçı almaq, toplamaq, sistemləşdirmək və təhlil etmək;

8.6.4. dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət edilməsinin yoxlanılmasına dair Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin təsdiq etdiyi planı Reyestrə yerləşdirmək;

8.6.5. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunması (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə);

8.6.6. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə nəzarətə (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə);

8.6.7. yoxlama tədbirləri nəticəsində kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb ola bilən ciddi nöqsanlar aşkar edildikdə, zəruri tədbirlərin görülməsi üçün Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəhbərliyi qarşısında məsələ qaldırmaq;

8.6.8. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlmis kibertəhdidlər, kibər hücumlar, habelə kibersidentlər barədə məlumatları toplamaq, sistemləşdirmək və təhlilini aparmaq, kibersidentlərə qarşı cavab tədbirləri görmək, baş vermiş kibersidentlərdən əlaqədar tədqiqatlar həyata keçirmək (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə);

8.6.9. kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin kibertəhdidlər, kibersidentlər, kibər hücumlar və təhlükəsizlik riskləri, onların təhlilinin nəticələri barədə məlumatlandırmaq;

8.6.10. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar daxil olmuş müraciətlərə (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) baxmaq;

8.6.11. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəhbərliyinin tapşırığı əsasında kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinə dair hesabatlar, araşdırma və məlumatlar hazırlamaq;

8.6.12. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların olub-olmamasının müəyyən edilməsi ilə bağlı tövsiyələr vermək, habelə

qarşıya çıxan çətinliklərin aradan qaldırılmasına dair metodiki köməklik göstərmək;

8.6.13. Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən həvalə olunmuş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

8.7. Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzin vəzifələri:

8.7.1. bu Qaydaların 3-cü hissəsinə uyğun olaraq dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyini təmin etmək, həmin məlumatları yoxlamaq və Reyestr vasitəsilə rəyi təqdim etmək;

8.7.2. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə bağlı məlumatların bu Qaydaların 4.1.7-ci yarımböndünün 1-ci abzasında nəzərdə tutulan qaydağa uyğun olaraq Reyestrə təqdim edilməsini təmin etmək, həmin məlumatları yoxlamaq və Reyestr vasitəsilə rəyi təqdim etmək;

8.7.3. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyini bu Qaydaların 8.9.5-ci yarımböndündə qeyd olunan subyektlər vasitəsilə real vaxt rejimində mərkəzləşmiş nəzarətə həyata keçirmək, bunun üçün əldə edilmiş məlumatları mərkəzləşmiş qeydiyyata almaq, toplamaq, sistemləşdirmək və təhlil etmək;

8.7.4. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə dövlət qurumları tərəfindən riayət olunmasını yoxlamaq (Milli kibermərkəzlə birgə);

8.7.5. yoxlama tədbirləri nəticəsində kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb ola bilən ciddi nöqsanlar aşkar edildikdə, zəruri tədbirlərin görülməsi üçün Milli kibermərkəzi məlumatlandırmaq;

8.7.6. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlmis kibertəhdidlər, kibər hücumlar, habelə kibersidentlər barədə məlumatları toplamaq, sistemləşdirmək və təhlilini aparmaq, kibersidentlərə qarşı cavab tədbirləri görmək, baş vermiş kibersidentlərdən əlaqədar tədqiqatlar həyata keçirmək (Milli kibermərkəzlə birgə);

8.7.7. dövlət qurumu olan kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin kibertəhdidlər, kibər hücumlar, kibersidentlər və təhlükəsizlik riskləri, onların təhlilinin nəticələri barədə məlumatlandırmaq;

8.7.8. dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi ilə əlaqədar daxil olmuş müraciətlərə baxmaq;

8.7.9. XRİTDX-nin rəhbərliyinin tapşırığı əsasında kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyini dair hesabatlar, araşdırma və məlumatlar hazırlamaq;

8.7.10. XRİTDX tərəfindən həvalə olunmuş digər vəzifələri yerinə yetirmək.

8.8. Milli kibermərkəzin (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzin) bu Qaydalarla müəyyən olunmuş vəzifələrinin həyata keçirmək üçün aşağıdakı hüquqları vardır:

8.8.1. bu Qaydalarla həvalə olunmuş vəzifələrinin icrası üçün kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə dair məlumatları ödənişsiz, birbaşa və dərhal əldə etmək;

8.8.2. kibertəhdidlərə qarşı mübarizəyə, kibər hücumlara, həmçinin kibersidentlərə qarşı cavab tədbirlərinin (adekvat reaksiyanın) həyata keçirilməsinə dəstək vermək, bu tədbirləri təşkil etmək və nəticələrini nəzarətdə saxlamaq;

8.8.3. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların olub-olmamasının müəyyən olunması məqsədilə təsdiq edilmiş illik və (və ya) cari planlar üzrə müdaxilə sınaqlarını həyata keçirmək;

8.8.4. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması üçün kritik informasiya infrastrukturuna subyektlərinin təşkilatı dəstək göstərmək;

8.8.5. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlmis kibertəhdid və kibər hücumların qarşısının alınmasına, nəticələrinin aradan qaldırılmasına dair tövsiyələr vermək;

8.8.6. fəaliyyət istiqamətləri üzrə yerli və beynəlxalq təcrübəni öyrənmək və uyğun təcrübənin tətbiqi ilə bağlı təkliflər vermək;

8.8.7. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi ilə bağlı tələblərin pozulması hallarının aradan qaldırılmasını tələb etmək;

8.8.8. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi ilə bağlı tə-

ləbləri pozmuş şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görmək;

8.8.9. səlahiyyətli orqanın kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı çərçivəsində xarici dövlətlərlə və beynəlxalq təşkilatlarla məlumat mübadiləsi həyata keçirmək;

8.8.10. vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olaraq normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirmək.

8.9. Kritik informasiya infrastrukturuna subyekti bu Qaydalara uyğun olaraq aşağıdakı fəaliyyəti həyata keçirir:

8.9.1. bu Qaydaların 3-cü hissəsinə uyğun olaraq kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin müəyyən olunması üçün sorğu edilmiş məlumatları 30 (otuz) gün müddətində səlahiyyətli orqana təqdim edir;

8.9.2. bilavasitə və (və ya) kibertəhlükəsizlik xidməti provayderi vasitəsilə kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə uyğun olaraq təşkil edir və həmin tələblərə riayət olunmasına nəzarəti təmin edir;

8.9.3. kritik informasiya infrastrukturunun informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin yaradır, onun funksionallığını təmin edir, təhlükəsizlik risklərinin qiymətləndirilməsini, kibersidentlərin monitorinqini və cavab tədbirlərini, bu sistemə aidiyyəti olan digər fəaliyyət sahələri arasında əlaqələndirməni təşkil edir;

8.9.4. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin fəaliyyətini davamlılıq üçün yararlılıq, yerlilik və etimadlılıq dəyərlərini əvvəlcədən təyin olunmuş hədəflər çərçivəsində saxlanılmasını təşkil edir;

8.9.5. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizlik əməliyyatları mərkəzinin və ya bu mərkəz olmadığı təqdirdə, həmin subyektin informasiya təhlükəsizliyinə məsul olan struktur bölmə və məsul şəxs, habelə kibertəhlükəsizlik xidməti provayderinin bu infrastrukturunun mühafizəsi üzrə funksiyalarını və öhdəliklərini müəyyən edir;

8.9.6. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinə məsul olan struktur bölmənin və ya təhlükəsizlik əməliyyatları mərkəzinin rəhbəri, yaxud digər məsul şəxs barədə məlumatın Reyestrə yerləşdirilməsini təmin edir;

8.9.7. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə bağlı həyata keçirilən layihələr üzrə informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə səlahiyyətli orqanı məlumatlandırır;

8.9.8. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin müəyyən edilmiş təhlükəsizlik üzrə tələblərə uyğunluğunu müətləmə qiymətləndirir və uyğunsuzluqların aradan qaldırılması üçün zəruri şərait yaradır;

8.9.9. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin texniki layihə sənədlərinin ekspertizasını təşkil edir;

8.9.10. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin texniki layihə sənədlərinə uyğunluğunu sınaqdan keçirir və nəticələrinə dair akt tərtib edir;

8.9.11. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların aşkar olunması məqsədilə bu Q

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 17 iyul tarixli 229 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.***Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi****QAYDALARI***Əvvəlki 7-ci səh.*

8.9.15. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasına dair yoxlamaların, xüsusilə də real vaxt rejimində mərkəzləşmiş nəzarətin, o cümlədən fasiləsiz (24/7 rejimdə) monitorinqin həyata keçirilməsi üçün müəyyən edilmiş tələblərə uyğun şərait vardır, bununla əlavə qədar zəruri məlumatların, o cümlədən qeyd alınmış kibersidentlər barədə məlumatların aidiyyəti kibermərkəz tərəfindən ödənişsiz, birbaşa və dərhal öldü olunmasını təmin edir;

8.9.16. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə olan kibercümlərə qarşı cavab tədbirlərinin görülməsi, kibertəhdidlərin və kibersidentlərin qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması təmin edir, bu barədə aidiyyəti kibermərkəzi dərhal məlumatlandırır, həmçinin kibersidentlərin tədqiqatının tam və hərtərəfli aparılması ilə bağlı aidiyyəti kibermərkəzə zəruri şərait vardır və dəstək verir;

8.9.17. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə tələblərə riayət edilməsi vəziyyətinin dövrəmələməsi məqsədilə səlahiyyətli orqandan daxil olan sorğuları təxirəsalınmadan cavablandırır;

8.9.18. bu Qaydaların icrası ilə əlaqədar normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulmuş digər funksiyaları həyata keçirir.

8.10. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlməmiş kibertəhdidlər, kibercümlər, habelə kibersidentlərin proqnozlaşdırılması, həmçinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyəti qiymətləndirilir və müvafiq hesabat hazırlanaraq səlahiyyətli orqanın rəhbərliyinə təqdim edilir.

9. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinə nəzarət

9.1. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasının təmin edilməsi, o cümlədən bu sahədə kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə kömək göstərilməsi yolu ilə dövlətin və cəmiyyətin qanunla qorunan maraqlarının mühafizəsi məqsədilə səlahiyyətli orqan və kritik informasiya infrastrukturuna obyektləri tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinə nəzarət həyata keçirilir.

9.2. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi vəziyyətinə nəzarət ümumi və xüsusi tələblərə uyğunluğun qiymətləndirilməsi və aşkar olunan uyğunsuzluqların aradan qaldırılması, bu tələblərə riayət edilməsinin yoxlanılması, kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin fasiləsiz (24/7 rejimdə) monitorinqi, müdaxilə sınaqları və kənar audit yoxlamalarının aparılması vasitəsilə həyata keçirilir.

9.3. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin texniki layihə sənədlərinin uyğunluğunu yoxlama tədbirləri həmin sənədlərin kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

9.4. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin təhlükəsizliyinin təmin olunmasının fasiləsiz (24/7 rejimdə) monitorinqi kritik informasiya infrastrukturuna obyektləri tərəfindən təmin edilir və

mərkəzləşmiş nəzarəti həyata keçirmək üçün zəruri məlumatlar, o cümlədən kibersidentlər barədə məlumatlar real vaxt rejimində aidiyyəti kibermərkəzə göndərilir.

9.5. Müdaxilə sınaqları kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların aşkar olunması məqsədilə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən təsdiq edilmiş plan üzrə aidiyyəti kibermərkəz tərəfindən həyata keçirilir. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektinin təhlükəsizliyində boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların aşkar olunması məqsədilə müdaxilə sınaqlarının keçirilməsində dair illik və (və ya) cari plana uyğun olaraq ildə 1 (bir) dəfədən az olmayaraq (bu tədbirlərin keçirilməsindən on azı 7 (yeddi) gün əvvəl aidiyyəti kibermərkəzi məlumatlandırmaq) müdaxilə sınaqlarının keçirilməsi təşkil edilir.

9.6. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair tələblərə uyğunluğun təmin edilməsi, o cümlədən informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin tələblərə müvafiq fəaliyyətini təşkil etmək üçün kritik informasiya infrastrukturuna obyektləri ildə bir dəfədən az olmayaraq, kibertəhlükəsizlik xidməti provayderi tərəfindən kənar audit yoxlamalarının keçirilməsini və onun nəticələrinin səlahiyyətli orqana göndərilməsini təmin edir. Kənar audit yoxlamaları təyin olunmuş tələblərə uyğunluq dərəcələrinin qiymətləndirilməsi məqsədilə, habelə program, texniki və mühəndis təminatı vasitələrinin yaradılma və istismara qəbul, yenilənmə və təkmilləşdirilmə, tələb olunduqda istismardan çıxarılma mərhələlərində həyata keçirilir.

9.7. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə dövlət qurumu olmayan sa-

hibkarlıq fəaliyyəti subyektləri tərəfindən riayət olunmasının yoxlanılması həmin sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirildiyi obyektlərə gəlmədən aparılır. Milli kibermərkəzin mütəxəssisləri kritik informasiya infrastrukturuna təhlükəsizliyi ilə bağlı metodiki köməklik göstərilməsi, məsləhət verilməsi və vəziyyətin qiymətləndirilməsi üçün kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin davamı ilə sahibkarlıq subyektlərinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinə gələ bilirlər. Bu halda aşkar edilən pozuntulara görə sahibkar məsuliyyətə cəlb edilə bilməz.

9.8. Dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasının yoxlanılması Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti tərəfindən təsdiq edilmiş yoxlama planı əsasında keçirilir.

9.9. Dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyində ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasının yoxlanılması məqsədilə, habelə program, texniki və mühəndis təminatı vasitələrinin yaradılma və istismara qəbul, yenilənmə və təkmilləşdirilmə, tələb olunduqda istismardan çıxarılma mərhələlərində həyata keçirilir.

9.10. Bu Qaydaların 9.8-ci bəndində göstərilən yoxlama planından əlavə, dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasının yoxlanılması aşağıdakı hallarda keçirilə bilər:

9.10.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Azərbaycan Respublikası Birinci vitse-prezidentinin, Azərbaycan Respublikası vitse-prezidentlərinin və ya Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin tapşırığı ilə;

9.10.2. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı kibertəhdid, kibercümlər, kibersident və ya təhlükəsizlik üzrə kritik hal ilə əlaqədar olaraq, habelə bu barədə aidiyyəti kibermərkəzə daxil

olmuş və ya mediada yayımlanan məlumatlar əsasında səlahiyyətli orqanın tapşırığı ilə;

9.10.3. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunmasının yoxlanılması zamanı aşkar edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması üçün görülmüş tədbirlərin qiymətləndirilməsi məqsədilə;

9.10.4. dövlət qurumunun müraciəti əsasında.

9.11. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunması vəziyyətinin yoxlanılmasının nəticəsi və həmin tələblərə uyğunluğun təmin olunması ilə bağlı görülmüş tədbirlər haqqında səlahiyyətli orqanın rəhbərinə məlumat verilir.

9.12. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunması vəziyyətinin yoxlanılmasını təşkil etmək üçün səlahiyyətli orqan tərəfindən yaradılan komissiyanın tərkibi, yoxlamasının məqsədi, başlanma və qurtarma vaxtı bu Qaydaların 9.8-ci və 9.10-cu bəndlərində qeyd olunan yoxlama planı və ya tapşırıq (müraciət) əsasında müəyyən edilir.

9.13. Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair ümumi və xüsusi tələblərə riayət olunması vəziyyətinin yoxlanılması zamanı dövlət qurumunun kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlməmiş kibertəhdidlər, kibercümlər, habelə kibersidentlərin proqnozlaşdırılması, həmçinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

9.14. Yoxlama tədbirləri protokollarla, bu tədbirlərin yekun nəticələri isə akta rəsmiləşdirilir. Yoxlama tədbirlərinə dair protokollar və akt yoxlamada iştirak edən şəxslər tərəfindən imzalanır və ko-

missiyaya rəhbərlik edən şəxs tərəfindən təsdiq edilir. Yoxlama tədbirlərinin yekun nəticəsinə dair aktın nüsxəsi aidiyyəti kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə göndərilir.

9.15. Kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlməmiş kibertəhdidlər, kibercümlər, habelə kibersidentlərin proqnozlaşdırılması, həmçinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

10. Yekun müddəalar

10.1. Bu Qaydalar qüvvəyə mindikdən sonra yaradılan və ya yenilənən (dəyişikliklər aparılan) informasiya sistemlərinin, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemlərinin və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkələrinin funksionallığının pozulmasının Qanunun 20-2.1-ci maddəsində göstərilən nəticələrə səbəb ola bilən müddətdə kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlməmiş kibertəhdidlər, kibercümlər, habelə kibersidentlərin proqnozlaşdırılması, həmçinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

10.2. İnformasiya sistemləri, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkələri Siyahıya daxil edildikdən sonra 2 (iki) ay müddətində kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 230

QƏRAR

Bakı şəhəri, 17 iyul 2023-cü il

“Kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin strukturu, yaradılması və aparılması qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında

"İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il 27 may tarixli 539-VIQD nömrəli Qanununun təbiiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "İnforma-

siya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun təbiiqi edilməsi barədə" 1998-ci il 19 iyun tarixli 729 nömrəli və "Kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 2021-ci il 17 aprel

tarixli 1315 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 5 iyul tarixli 1738 nömrəli Fərmanın 1.3-cü bəndinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

1. "Kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin strukturu, yaradılması və aparılması qaydası" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

yöti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının hazırlanması və qəbul edilməsi qaydası haqqında Əsasnamənin 2.6-1-ci bəndinə uyğun edilə bilər.

Əli ƏSƏDOV,
Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 17 iyul tarixli 230 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.***Kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin strukturu, yaradılması və aparılması****QAYDASI****1. Ümumi müddəalar**

1.1. "Kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin strukturu, yaradılması və aparılması qaydası" (bundan sonra - Qayda) "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20-2.3-cü maddəsinə əsasən hazırlanmışdır və kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin (bundan sonra - Reyestr) strukturunu, yaradılması və aparılmasının hüquqi, təşkilati və texnoloji əsaslarını müəyyən edir.

1.2. Reyestr kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin (bundan sonra - Reyestr) strukturunu, yaradılması və aparılmasının hüquqi, təşkilati və texnoloji əsaslarını müəyyən edir.

1.3. Reyestrin sahibi (bundan sonra - sahib) normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş qaydada Reyestr üzərində sahiblik və istifadə hüququnu həyata keçirən, habelə Reyestrin təşkilatı və aparılmasını təmin edən Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətidir. Dövlət orqanlarına, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərə, dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə (bundan sonra - dövlət qurumları) münasibətdə Reyestrin təşkilatı,

istifadəsi və aparılmasını sahib Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti ilə birgə həyata keçirir.

1.4. Reyestrin operatoru (bundan sonra - operator) Azərbaycan Respublikası Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin Kibertəhlükəsizlik Əməliyyatları Mərkəzidir. Dövlət qurumlarına münasibətdə operatorun funksiyasını Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin kibermərkəzi ilə birgə həyata keçirir.

1.5. Reyestrin iştirakçıları (bundan sonra - iştirakçılar) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin reyestrinin (bundan sonra - Reyestr) strukturunu, yaradılması və aparılmasının hüquqi, təşkilati və texnoloji əsaslarını müəyyən edir.

1.6. Reyestr Azərbaycan Respublikasının mülkiyyətidir.

1.7. Bu Qaydanın məqsədləri üçün istifadə olunan anlayışlar "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"nda, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarında, həmçinin Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında nəzərdə tutulmuş mənaları ifadə edir.

1.8. Dövlət sirri təşkil edən məlumatların, habelə fərdi məlumatların toplanıl-

ması və işlənilməsi dövlət sirri və fərdi məlumatlar haqqında qanunvericiliyin tələblərinə nəzərə alınmaqda təmin olunur.

1.9. Reyestrin fəaliyyətinin təşkili, idarə olunması və təkmilləşdirilməsi ilə bağlı zəruri xərclər dövlət büdcəsi və qanunla qadağan olunmayan digər mənbələr hesabına maliyyələşdirilir.

1.10. Reyestrin yaradılmasına, aparılmasına və inteqrasiyasına dair bu Qayda ilə tənzimlənmiş məsələlər Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"na, həmçinin Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi Azərbaycan Respublikasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinin təmin edilməsi qaydalarında, həmçinin Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarına uyğun tənzimlənir.

2. Reyestrin fəaliyyətinin prinsipləri

2.1. Reyestrin yaradılması və aparılması Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 12 sentyabr tarixli 263 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət informasiya ehtiyatları və sistemlərinin formalaşdırılması, aparılması, inteqrasiyası və arxivləşdirilməsi Qaydaları"nda müəyyən edilən prinsiplər nəzərə alınmaqla aşağıdakı prinsiplər əsasında həyata keçirilir:

2.1.1. **mütənasiblik** - Reyestrə görülməli tədbirlərin risk səviyyəsinə mütənasib olması;

2.1.2. **operativlik** - Reyestr vasitəsilə məlumat mübadiləsinin mümkün ən qısa müddətdə həyata keçirilməsi;

2.1.3. **funksionallıq və davamlı inkişaf** - Reyestrin inkişaf etdirilməsi imkanını təmin edən program-texniki komponentlərin olması, həmçinin ən son texnologiyalardan istifadə edilməklə Reyestrin daim təkmilləşdirilməsi;

2.1.4. **əməkdaşlıq** - Reyestrin fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə bağlı sahibin, operatorun və iştirakçıların qarşılıqlı əməkdaşlıq və təhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsində fəal iştirak etməsi.

3. Reyestrin texniki-texnoloji infrastrukturuna

3.1. Reyestrin texniki-texnoloji infrastrukturuna aşağıdakı əsas komponentlərdən ibarətdir:

3.1.1. aparat-texniki vasitələr və program təminatı;

3.1.2. telekommunikasiya kanalları və vasitələri;

3.1.3. Reyestrin ehtiyat nüsxəsi;

3.1.4. Reyestrin informasiya ehtiyatı və onun idarəetmə paneli;

3.1.5. "Məlumatların daxil edilməsi" modulu;

3.1.6. "Məlumatlara baxış" modulu;

3.1.7. "Hesabatlar" modulu;

3.1.8. "Reyestr üzrə xəbərdarlıq" modulu;

3.1.9. "Kibertəhdidlərə dair məlumat mübadiləsi" modulu;

3.1.10. "Reyestrin təhlükəsizliyi" modulu;

3.1.11. Reyestrin test mühiti.

3.2. Aparat-texniki vasitələr və program təminatı Reyestrin bu Qaydanın 1.2-ci bəndində qeyd edilən funksiyalarının həyata keçirilməsini, fəaliyyətinin etibarlılığını və təhlükəsizliyini təmin edir.

3.3. Reyestr fəaliyyətinin etibarlılığını, təhlükəsizliyini, habelə operativ və keyfiyyətli məlumat mübadiləsinin təmin edən dayanıqlı, mühafizəli, yüksək ötürücülük fiber-optik əsas və digər ehtiyat telekommunikasiya kanallarına və vasitələrinə malikdir.

3.4. Reyestrin ehtiyat nüsxəsi informasiya sisteminin sıradan çıxması və ya məlumatların itirilməsi zamanı məlumatların və sistem işinin bərpa olunması məqsədilə yaradılır.

3.5. Reyestrə yaradılan, ora daxil və mübadilə edilən məlumatlar Reyestrin informasiya ehtiyatında saxlanılır.

3.6. Reyestrin idarəetmə paneli informasiya ehtiyatlarının formalaşdırılmasını və idarə edilməsini, o cümlədən həmin informasiya ehtiyatlarından istifadəni təmin edir.

3.7. "Məlumatların daxil edilməsi" modulu vasitəsilə bu Qaydanın 4-cü hissəsində qeyd olunan məlumatların daxil edilməsi, "Məlumatlara baxış modulu" vasitəsilə Reyestrə toplanmış məlumatlar üzrə axtarış edilməsi və məlumatlara baxılması, "Hesabatlar" modulu vasitəsilə

müxtəlif parametrlərə görə hesabatların tərtib olunması təmin edilir.

3.8. "Reyestr üzrə xəbərdarlıq" modulu vasitəsilə aşağıdakılar təmin edilir:

3.8.1. operator və iştirakçılar arasında kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə qabaqcıl təcrübə, metodiki dəstək və tövsiyələrin mübadiləsi;

3.8.2. kritik informasiya infrastrukturuna obyektinə qarşı yönəlməmiş kibertəhdidlər, kibercümlər, habelə kibersidentlərin proqnozlaşdırılması, həmçinin kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin dayanıqlı fəaliyyət göstərməsinə təminat verən tədbirlərin işlənilib hazırlanması məqsədilə öldü edilmiş məlumatlar əsasında Milli kibermərkəz tərəfindən (dövlət qurumlarına münasibətdə) Dövlət qurumları üzrə kibermərkəzlə birgə) kritik informasiya infrastrukturuna obyektlərinin

3.8.3. Reyestrin fəaliyyət istiqaməti üzrə operator tərəfindən iştirakçılara sorğuların verilməsi və həmin sorğuların operativ cavablandırılması.

3.9. "Kibertəhdidlərə dair məlumat mübadiləsi" modulu operator və iştirakçılar arasında kibertəhdidlərə bağlı operativ qaydada və sərəməli şəkildə məlumat mübadiləsinin aparılmasını təmin edir.

3.10. "Reyestrin təhlükəsizliyi" modulu vasitəsilə aşağıdakılar təmin edilir:

3.10.1. çoxfaktorlu mühafizə mexanizmləri ilə təmin olunan vahid giriş sistemi vasitəsilə sahibin, operatorun və iştirakçıların eyniləşdirilməsi;

3.10.2. Reyestrə icazəsiz girişlərin qarşısının alınması;

3.10.3. Reyestrə daxil edilmiş məlumatların sifərlənməsi şəkildə saxlanması;

3.10.4. Reyestrə aparılmış əməliyyatların qeydiyyata alınması (loq-faylların aparılması);

Ardı 9-cu səh.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 17 iyul tarixli 230 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmişdir.

Kritik informasiya infrastrukturunu obyektlərinin reyestrinin strukturu, yaradılması və aparılması

QAYDASI

Əvvəli 8-ci səh.

3.10.5. Reyestrin fəaliyyətində informasiyanı mühafizə vasitələrinin təbiiqinin təmin olunması.

3.11. Reyestrə aparılan dəyişikliklərin yoxlanılması test mühitində həyata keçirilir.

4. Reyestrin strukturu və ona daxil edilən məlumatlar

4.1. Reyestrin strukturu aşağıdakılardan ibarətdir:

4.1.1. kritik informasiya infrastrukturunu subyektləri barədə məlumatlar;

4.1.2. kritik informasiya infrastrukturunu obyektləri barədə məlumatlar;

4.1.3. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyi üzrə xüsusi tələblər, təhlükəsizlik prosedurları və planlar;

4.1.4. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyinin təmin olunması vəziyyətinə nəzarət məqsədilə həyata keçirilən tədbirlərin nəticələri;

4.2. Reyestrə bu Qaydanın 4.1.1-ci yarımbəndində qeyd edilənlər barədə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

4.2.1. adı, hüquqi ünvanı, təşkilati-hüquqi forması, VÖEN-i, rəsmi elektron poçt ünvanı, faks və telefon nömrələri;

4.2.2. Reyestrə məsul şəxsin məlumatları (FİN-i, soyadı, adı, ata adı, vəzifəsi, əlaqə məlumatları (rəsmi elektron poçt ünvanı, faks və telefon nömrələri));

4.2.3. informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin tərkibi və fəaliyyət qaydası.

4.3. Reyestrə bu Qaydanın 4.1.2-ci yarımbəndində qeyd olunanlar barədə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

4.3.1. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin bağlı olduğu şəbəkə və şəbəkə cihazları, proqram təminatı, kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə əlaqəli xidmətlər, kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə aid verilənlər bazası və kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə aid digər aktivlər;

4.3.2. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin formalaşdırılma və istifadə məqsədi, o cümlədən təyinatı;

4.3.3. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin yerləşdiyi infrastruktur;

4.3.4. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin istismar müddəti;

4.3.5. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı səlahiyyətlər, kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsiz və davamlı fəaliyyətini təmin etməsində iştirak edən şəxslərə: təhlükəsizlik üzrə müvafiq məsul struktur bölmənin və ya təhlükəsizlik əməliyyatları mərkəzinin rəhbərinə və əməkdaşlarına, o cümlədən təhlükəsizlik üzrə məsul şəxsə, sistem inibitəsinə, mühafizəçiyə (bundan sonra - aidiyyətli şəxslər) dair məlumatlar (FİN-i, soyadı, adı, ata adı, vəzifəsi, əlaqə məlumatları (rəsmi elektron poçt ünvanı, faks və telefon nömrələri));

4.3.6. aidiyyəti şəxslərin təhlükəsizlik məsələləri ilə bağlı zəruri məlumat, bilik və bacarıqlara sahib olmalarına, müvafiq proqram üzrə mütəmadi olaraq təlimlərə və məarifləndirici tədbirlərə cəlb edilmələrinə dair təsdiqədiç sənədlər;

4.3.7. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə bağlı həyata keçirilən layihələr və bağlanmış müqavilələrə dair məlumatlar;

4.3.8. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə kibertəhlükəsizlik xidmətləri göstərildiyi halda provaydərə dair məlumatlar (işçi heyəti, səlahiyyətləri, vəzifə bölgüsü, aidiyyəti şəxslərə dair məlumatlar (FİN-i, soyadı, adı, ata adı, əlaqə məlumatları) və s.).

4.4. Reyestrə bu Qaydanın 4.1.3-cü yarımbəndində qeyd olunanlar barədə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

4.4.1. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfindən müəyyən edilmiş xüsusi tələblər;

4.4.2. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyi və fəaliyyətinin davamlılığına dair təhlükəsizlik prosedurları;

4.4.3. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin fəaliyyətini davamlılıq və bərpa planları;

4.4.4. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyinin auditinə dair kritik informasiya infrastrukturunu subyektinin daxili planı, o cümlədən audit yoxlamasının həyata keçirilməsində iştirak edəcək şəxslərə dair məlumatlar (FİN-i, soyadı, adı, ata adı, zəruri bilik və bacarıqlarını təsdiq edən sənədlər, əlaqə məlumatları);

4.4.5. kritik informasiya infrastrukturunda təhlükəsizliyi dair boşluqların, zəifliklərin və digər uyğunsuzluqların aşkar olunması məqsədilə kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfindən təşkil olunacaq müdaxilə sınaqlarına dair plan, o cümlədən müdaxilə sınaqlarının həyata keçirilməsində iştirak edəcək şəxslərə dair məlumatlar (FİN-i, soyadı, adı, ata adı, zəruri bilik və bacarıqlarını təsdiq edən sənədlər, əlaqə məlumatları);

4.4.6. dövlət qurumları tərəfindən kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə ümumi və xüsusi tələblərə riayət edilməsinin yoxlanılmasına dair illik plan.

4.5. Reyestrə bu Qaydanın 4.1.4-cü yarımbəndində qeyd olunanlar barədə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

4.5.1. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin təhlükəsizliyinin auditinə dair daxili planı üzrə kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfin-

dən həyata keçirilmiş audit yoxlamasının yekun nəticələri;

4.5.2. kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyinə dair konar audit yoxlamasının yekun nəticələri;

4.5.3. müdaxilə sınaqlarının keçirilməsinə dair plan üzrə kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfindən təşkil olunmuş müdaxilə sınaqlarının yekun nəticələri;

4.5.4. aşkar edilmiş kritik informasiya infrastrukturunun təhlükəsizliyi üzrə tələblərin pozulması halları ilə əlaqədar görülmüş tədbirlərin nəticəsi barədə məlumatlar;

4.5.5. bu Qaydanın 4.4.3-cü yarımbəndində qeyd olunan planlar üzrə keçirilmiş sınaqların nəticələri;

4.5.6. informasiya təhlükəsizliyini idarəetmə sisteminin qiymətləndirilməsinin nəticələri.

5. Reyestrin aparılması

5.1. Reyestrin fəaliyyətinin təşkili və funksionallığının həyata keçirilməsi kritik informasiya infrastrukturunu subyektləri tərəfindən Reyestrə bu Qaydanın 4.2-4.5-ci bəndlərinə uyğun olaraq təqdim edilən məlumatlar əsasında təmin edilir.

5.2. Reyestrə məlumatların təqdim edilməsi operatorun metodiki tövsiyələrinə və təqdim etdiyi nümunələrə uyğun həyata keçirilir.

5.3. İnformasiya sistemi, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemi və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkəsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi kritik informasiya infrastrukturunu obyektlərinin siyahısına daxil edildikdən sonra həmin kritik informasiya infrastrukturunu subyekti:

5.3.1. Reyestrə məsul şəxsi təyin edir;

5.3.2. bu Qaydanın 4.2-4.5-ci bəndlərində qeyd olunmuş məlumatları müəyyən edərək, məsul şəxs vasitəsilə Reyestrə təqdim edir;

5.3.3. Reyestrə daxil edilmiş məlumatların aktuallığını təmin edir;

5.3.4. operatorun sorğularını operativ cavablandırır.

5.4. Bu Qaydanın 4.2-4.5-ci bəndlərində qeyd olunan məlumatlar Reyestrə təqdim edildikdən sonra operator 15 (on beş) iş günü müddətində həmin məlumatların bu Qaydanın 4.2-4.5-ci bəndlərinə uyğunluğunu yoxlayır. Dövlət qurumlarının kritik informasiya infrastrukturunu obyektlərinə münasibətdə kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfindən Reyestrə təqdim edilmiş məlumatlar Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin kibermərkəzi tərəfindən 10 (on) iş günü müddətində yoxlanılır və hər bir obyekt üzrə rəyi Reyestrə yerləşdirilir.

5.5. Operator Reyestrə təqdim edilmiş məlumatlarda uyğunsuzluq aşkar etdikdə, həmçinin Reyestrə dəyişikliklər edilməsi zərurəti yaranıqda və ya oradan çıxarılmalı olan məlumatlar aşkar edildikdə uyğunsuzluğun aradan qaldırılması, o cümlədən müvafiq əlavə və dəyişikliklərin alınması üçün kritik informasiya infrastrukturunu subyektinə Reyestr vasitəsilə elektron formada sorğu göndərilir.

5.6. Reyestrə təqdim edilmiş məlumatlarla bağlı bu Qaydanın 5.5-ci bəndində qeyd olunan sorğuya kritik informasiya infrastrukturunu subyekti tərəfindən 5 (beş) iş günü müddətində baxılır və yenilənmiş məlumatlar Reyestrə təqdim olunur.

5.7. Reyestrə təqdim edilmiş yenilənmiş məlumatlar bu Qaydanın 5.4-cü bəndinə uyğun olaraq yoxlanılır.

5.8. Reyestrə təqdim olunan məlumatlarda uyğunsuzluq aşkar edildikdə, məlumatlar operator tərəfindən təyin edilmiş məsul şəxs tərəfindən təsdiq olunaraq Reyestrə daxil edilir. Reyestrə daxil edilmiş hər bir kritik informasiya infrastrukturunu obyektinin avtomatlaşdırılmış rejimdə müvafiq proqram təminatı vasitəsilə verilən təkrarlanmayan (unikal) reyestr nömrəsi, təsdiq edilmiş tarixi və vaxtı göstərilir.

5.9. Kritik informasiya infrastrukturunu subyektinin Reyestrə istifadəsi müvafiq internet informasiya ehtiyatında gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə eyniləşdirildikdən sonra Reyestr tərəfindən avtomatik qaydada formalaşdırılan elektron kabineti vasitəsilə həyata keçirilir.

5.10. Kritik informasiya infrastrukturunu subyekti bu Qaydanın 4.2-4.5-ci bəndlərində qeyd olunan məlumatları aşağıdakı müddətlərdə elektron kabineti vasitəsilə (təyin etdiyi məsul şəxs vasitəsilə) Reyestrə təqdim edir, habelə həmin məlumatları mütəmadi olaraq yeniləyir:

5.10.1. informasiya sistemi, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemi və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkəsinin kritik informasiya infrastrukturunun obyektinə kimi bu Qaydanın 5.3-cü bəndində nəzərdə tutulan siyahıda müəyyən edilməsindən sonra Reyestrə daxil edilməsi üçün - 30 (otuz) iş günü müddətində;

5.10.2. kibertəhdid müəyyən edildikdən sonra - dərhal;

5.10.3. kibertəhdidlərə qarşı əks tədbirlər görüldükdən sonra - 1 (bir) iş günü müddətində;

5.10.4. kritik informasiya infrastrukturunu obyektinə bağlı Reyestrə daxil edilən məlumatlarda hər hansı dəyişiklik olduqda - 5 (beş) iş günü müddətində;

5.10.5. operatorun sorğusu olduqda - bu Qaydanın 5.6-cı bəndində qeyd olunan halda 5 (beş) iş günü müddətində, digər hallarda sorğuda göstərilən müddətdə.

6. Sahibin funksiyaları

6.1. Reyestrin fəaliyyətini təmin etmək üçün sahib aşağıdakı funksiyaları vardır:

6.1.1. Reyestrin yaradılması, aparılması, istifadəsi, inteqrasiyası, mühafizəsi və arxivləşdirilməsi işlərini layihələrə, texniki rəqləmənlərə və normativ hüquqi aktlarla müəyyən edilmiş tələblərə uyğun formada aparmaq;

6.1.2. kibertəhlükəsizlik sahəsində fəaliyyətin təkmilləşdirilməsi məqsədilə beynəlxalq təcrübəni və standartları öyrənmək, bu sahədə ölkədaxili və beynəlxalq qurumlarla (təşkilatlarla) əməkdaşlıq etmək;

6.1.3. Reyestrə çıxışı olan, habelə Reyestrin aparılmasında iştirak edən əməkdaşlarını gücləndirilmiş elektron imza ilə təmin etmək;

6.1.4. tələb edilən sənədlər barədə məlumatlar dövlət informasiya ehtiyatında və sistemində olduqda, həmin məlumatların ilkin mənbədən öldə edilməsi üçün tədbirlər görmək;

6.1.5. Reyestrin dayanıqlı və fasiləsiz fəaliyyətini təmin etmək, habelə Reyestrə dəyişikliklər və təkmilləşdirmələr aparmaq;

6.1.6. Reyestrə istifadə və onun funksiyaları ilə bağlı məarifləndirilmə və məlumatlandırılma işləri aparmaq;

6.1.7. informasiya sistemləri, avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemləri və ya informasiya-kommunikasiya şəbəkələri sahiblərinin (istifadəçilərinin) Reyestrin fəaliyyəti ilə bağlı müraciətlərini cavablandırmaq, habelə qeyd edilən müraciətlər əsasında zəruri sənədləri (məlumatları) normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun onlara təqdim etmək.

7. Operatorun funksiyaları

7.1. Operator aşağıdakı funksiyalara malikdir:

7.1.1. bu Qaydaya əsasən Reyestrin fəaliyyətini təşkil etmək, idarə etmək və inkişaf etdirmək;

7.1.2. Reyestrin fəaliyyətinin təmin olunması ilə bağlı zəruri sənədləri (məlumatları) öldə etmək üçün kritik informasiya infrastrukturunu subyektlərinə sorğular vermək və həmin subyektlərdən belə sənədləri (məlumatları) almaq;

7.1.3. Reyestrə daxil edilmiş məlumatların mühafizəsi ilə bağlı təşkilati və texniki tədbirlər görmək, həmçinin məlumatların aktuallığını, etibarlılığını, əlçatanlığını, tamlığını, konfidensiallığını, habelə onların ehtiyat surətlərinin saxlanılmasını və qorunmasını, informasiya təhlükəsizliyini və fərdi məlumatların qorunmasını təmin etmək;

7.1.4. Reyestrə bağlı metodiki, informasiya-linqvistik, proqram-texniki dəstəyi təmin etmək;

7.1.5. Reyestrə məlumatların təqdim edilməsinə və bu məlumatların yenilənməsinə nəzarət etmək;

7.1.6. Reyestrə daxil edilmiş məlumatları monitorinq etmək, təhlillər aparmaq və müvafiq hesabatlar hazırlayaraq sahibə təqdim etmək;

7.1.7. Reyestrin fəaliyyəti və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı sahibə təkliflər vermək;

7.1.8. Reyestrə daxil edilmiş məlumatları arxivləşdirmək və saxlamaq;

7.1.9. Reyestrin dayanıqlı, fasiləsiz işləməsinə və informasiya təhlükəsizliyini təmin etmək;

7.1.10. kritik informasiya infrastrukturunu subyektlərinin Reyestrə dair müraciətlərinə aidiyyəti üzrə baxmaq.

8. İştirakçıların funksiyaları

8.1. İştirakçılar Reyestrin fəaliyyəti üzrə aşağıdakı funksiyalara malikdirlər:

8.1.1. Reyestrin fəaliyyətinin davamlılığının və təhlükəsizliyinin pozulmasına səbəb ola biləcək əməllərə yol verməmək;

8.1.2. Reyestrə qoşulmuş informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin təhlükəsizliyini, dayanıqlı və fasiləsiz fəaliyyətini təmin etmək;

8.1.3. bu Qayda ilə müəyyən edilmiş məlumatları Reyestrə təqdim etmək;

8.1.4. Reyestrin fəaliyyətində iştirak edən əməkdaşlarını gücləndirilmiş elektron imza ilə təmin etmək;

8.1.5. Reyestrin fəaliyyətində istifadə olunan elektron imza vasitələrinin təhlükəsizliyini təmin etmək;

8.1.6. operatorun sorğularını normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq cavablandırmaq, habelə qeyd edilən sorğular əsasında zəruri sənədləri (məlumatları) onlara təqdim etmək;

8.1.7. "Reyestr üzrə xəbərdarlıq" modulunda paylaşılan məlumatları izləmək;

8.1.8. Reyestrə daxil edilən məlumatların aktuallığını, tamlığını, unikallığını, təhrifolunmazlığını və konfidensiallığını təmin etmək;

8.1.9. məlumat mübadiləsi zamanı aşkar olunmuş çatışmazlıqları və yaranan nasazlıqları aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlər görmək və bu barədə operatora məlumat vermək;

8.1.10. öz təşəbbüsü, habelə sahibin ösaslandırılmış təklifi əsasında Reyestrə qoşulmuş informasiya ehtiyatlarında və sistemlərinə zəruri dəyişikliklər və təkmilləşdirmələr aparmaq;

8.1.11. Reyestrə olan məlumatlardan yalnız xidməti məqsədlər üçün istifadə etmək;

8.1.12. Reyestrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı sahibə təkliflər vermək;

8.1.13. normativ hüquqi aktların tələblərinə uyğun olaraq informasiya təhlükəsizliyini və fərdi məlumatların mühafizəsini təmin etmək.

YAP-ın nümayəndələri Kambocada parlament seçkilərini müşahidə edəcəklər

Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) müşahidə missiyası 2023-cü il iyulun 23-də Kamboca Krallığında keçiriləcək parlament seçkilərini müşahidə edəcək.

YAP-ın Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirdilər ki, ICAPP-in baş katibi Ahn Myungsoo və təşkilatın Daimi Komitəsi sədrinin müavini, Kamboca Krallığı Milli As-

sambleyası sədrinin müavini xanım Xuon Sudari, ICAPP Daimi Komitəsinin üzvü olan Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatının rəhbəri Tahir Budaqovu da seçkiləri müşahidə etmək üçün səfərə dəvət ediblər.

2023-cü il 19-24 iyul tarixlərini əhatə edəcək səfər çərçivəsində ICAPP müşahidə missiyasına daxil olan nümayəndələr Kamboca Krallığının Baş naziri, Kamboca Xalq Par-

tiyasının prezidenti Hun Sen, digər rəsmi şəxslər və ölkədəki müxtəlif partiyaların rəhbərləri ilə görüşlərdə və seçki prosesinin müşahidəsinin nəticələri ilə bağlı brifinqdə iştirak edəcəklər.

ICAPP-in müşahidə missiyasının tərkibinə YAP üzvü, "Millennium Tourism & Congress DMC"nin həmtəsisçisi və baş icraçı direktoru, ICAPP Biznes Şurasının üzvü Ruslan Quliyev də daxildir.

Daxili işlər naziri Mingəçevirdə vətəndaş qəbulu və sıra baxışı keçirib

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov iyulun 18-də və 19-da Mingəçevir Şəhər Polis Şöbəsinə növbəti vətəndaş qəbulu keçirib. Həmin gün nazir 96 vətəndaşı dinləyib, 32-si Vətən müharibəsi iştirakçısı olmaqla 225 gənci polis orqanlarında xidmətə qəbul edib.

gənci vətəndaşın müraciətini dinləyən nazir onların problemlərini həlli üçün nazirliyin aidiyyəti baş idarə və idarə rəislərinə tapşırıqlar verib. Müraciətlərin əksəriyyəti yerində həll edilib.

Səfər çərçivəsində general-polkovnik Vilayət Eyvazov bölgə üzrə polis orqanlarında sırayı və kiçik rəis heyətinə xidmətə qəbulla bağlı sıra baxışı keçirib.

Sıra baxışında ətraf rayonlarda yaşayan, polis orqanlarında xidmət etmək arzusunda olan gənclər iştirak edib. 32-si Vətən müharibəsi iştirakçısı olmaqla xidmətə qəbulun şərtlərinə uyğun gələn 225 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb.

Azərbaycan və Türkiyə HDQ nümayəndələri arasında 9-cu Qərargah toplantısı keçirilib

İyulun 19-da Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələri (HDQ) komandanı vitse-admiral Sübhan Bəkirov ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiyə HDQ Komandanlığının Təfərisi və Qiymətləndirmə rəisi kontr-admiral Yücel Darcanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, qonaqları salamlayan vitse-admiral S.Bəkirov Azərbaycan ilə Türkiyə arasında hərbi sahədə əməkdaşlığın qarşılıqlı münasibətləri üzərində qurulduğunu xüsusi vurğulayaraq bu əla-

qələrin daim inkişaf etdiyini bildirib.

Qərargah toplantısında iki ölkə arasında hərbi, hərbi təhsil və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonda Azərbaycan və Türkiyə HDQ arasında keçirilən 9-cu Qərargah toplantısının yekun protokolu imzalanıb, qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub və xatirə şəkli çəkilib.

Azərbaycanı xilas etmək üçün gəlmişdi

Ulu Öndər 33 il əvvəl Moskvadan Bakıya dönmüşdü

Əvvəlki 1-ci sahə.

O zaman SSRİ-yə rəhbərlik edən şəxslər də Ulu Öndərin təşkilatçılıq, idarəetmə qabiliyyətini, tükənməz enerjisini görüb bu dahi şəxsiyyətin bir respublikanın çərçivəsinə sığmayan kadr olduğunu dərk edərək ittifaq rəhbərliyinə dəvət etdilər.

1982-ci ilin dekabrından Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin Siyasi Bürosunun üzvü seçilən Ulu Öndər SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsinə təyin olundu. Bu vəzifədə Heydər Əliyev SSRİ-nin iqtisadi, sosial və mədəni həyatının ən mühüm sahələrinə rəhbərlik etibar edildi. O zaman SSRİ məkənində bir neçə mühüm layihənin həyata keçirilməsi məhz xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin adı ilə bağlı idi.

Heydər Əliyevin SSRİ rəhbərliyində tutduğu mövqə, gündən-günə artan nüfuzu, milli mənsubiyyəti əleyhdarlarını narahat etməyə bilməzdi. Bir tərəfdən də erməni lobbisinin vasitəçiliyi və dəstəyi ilə Mixail Qorbaçovun SSRİ rəhbərliyinə gətirilməsi firsət gözləyən erməni mil-lətçilərinə daha geniş əl-qol açmağa imkan vermişdi.

Ermənilər Ulu Öndəri daha yaxşı tanıyırdı, gücünü dəyərləndirirdi, aydın zəkası, fitri istedadı, fəvqəladə qabiliyyəti və uzaqgörənliyi qarşısında duruşu getirib bilməyəcəklərini yaxşı bilirdilər. Elə ona görə də hər addımda, hər məqamda separatçılıq niyyətlərini həyata keçirmək məqsədilə

Heydər Əliyevi tutduğu yüksək vəzifədən uzaqlaşdırmaq üçün çirkin oyunlar qurur, onu aradan götürməyə çalışırdılar. Nəhayət, 1987-ci ilin oktyabrında Ulu Öndər SSRİ rəhbərliyinin ikiüzlü siyasətinə etiraz olaraq SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifəsindən, Siyasi Büro üzvlüyündən istefa verdi.

İllərdən məqam gözləyən erməni lobbisi və erməni separatçıları Ulu Öndərin hakimiyyətdən getməsindən istifadə edərək öz bəd niyyətlərini reallaşdırmaq üçün hərəkətə keçdilər. Elə bununla da xalqımızın əsl bəlalı günləri başladı. İlk növbədə ermənilər 200 minə yaxın soydaşımızı öz dədə-baba yurdlarından didərgin saldılar. Cəzasızlığı görünən SSRİ rəhbərliyindən dəstək alan ermənilər daha da azğımlaşaraq bir qədər də irəliləyərək Qarabağ Ermənistanı birləşdirmək niyyətinə düşdülər. Xalqımız bu özbaşınalığa, Mixail Qorbaçovun erməniyə məvqeyinə etiraz olaraq küçələrə çıxıb etiraz edəndə ittifaq rəhbərliyi xalqımızın gözüni qorxudub, bizə "dərs" vermək istədi. 1990-cı il yanvarın 20-də Bakıda qanlı qırğın, əsl faciə törədildi.

Xalqımız üçün bu ağır günlərdə Heydər Əliyevi hadisələrin mərkəzində gördük. Moskvada yaşayan Heydər Əliyev həyatını təhlükədən qoruyaraq Azərbaycanın daimi nümayəndəliyinə gedərək SSRİ rəhbərliyinə kəskin qəzəb və etirazını bildirdi. Ürəyi Azərbaycanla döyünən bu böyük şəxsiyyət Azərbaycan xalqına başsağlığı verərək sovet ordu-

sunun Bakıya basqın edib gürünməmiş vəhşiliklər törətdiyini, çoxlu insan qırğını ilə nəticələnən hərbi müdaxiləsinə pislədi. O, bu faciənin ölkənin ali dövlət və partiya rəhbərliyinin səhv qərarı ucubandan baş verdiyini bildirdi və qırğın törədənlerin hamısını ləyaqətinə cəzalandırılması istədi.

Artıq Heydər Əliyevin Moskvada qalması mümkün deyildi. Erməni lobbisinin əlində oyuncağa dönmüş Mixail Qorbaçovdan və onun əhvalatlarından hər cür fitnəkarlıq gözlənilən idi. Odu ki, Ulu Öndər doğma vətəna, Azərbaycana qayıtmaqda qərarlı idi. Əslinə qalsa, xalq da bunu istəyirdi, gözləyirdi. Xalq yaxşı dərk edirdi ki, onu düşüncəli ağır bələdən yalnız böyük şəxsiyyət Heydər Əliyev xilas edə bilər. Nə yazdı ki, o zaman Bakıda vəzifə tutan kreslo düşkünləri ona qarşı çirkin kampaniya aparır, SSRİ rəhbərliyinin göstərişlərini sözsüz icra edərək hər cür rəzililik etməkdən çəkinmədilər. Nəhayət, Ulu Öndər 33 il öncə, Moskvadan Bakıya, oradan da təyyarə ilə Naxçıvana yola düşdü...

Bacısının evində məskunlaşan Ulu Öndər ilk gündən böyük xalq sevgisi, ümumxalq məhəbbəti ilə qarşılandı. İnsanlar onu görmək üçün dəstə-dəstə axışb ziyarətinə gəlirdilər. 22 iyul 1990-cı il tarixdə axşamüstü Naxçıvan şəhərinin mərkəzi hissəsi insan selinə qarışmışdı. Şahidlərin dediyinə görə, indiyə kimi Naxçıvanda belə izdiham olmamışdı. Ağır müharibə, iqtisadi böhran şəraitində yaşayan naxçıvanlılar bu böyük şəxsiyyətə özlərinin nicatı və son ümidi kimi baxırdılar.

O zaman Naxçıvan da ağır günlərini yaşayırdı. Muxtar respublikada vəziyyət olduqca gərgin idi. Sərhədləri kəndlər ermənilər tərəfindən işğal və qarət olunurdu. Naxçıvanda hər mənada böhran yaranmışdı. Respublikanın Azərbaycanla nəqliyyat-kommunikasiya əlaqələri kəsilmişdi. İqtisadi-siyasi və hakimiyyət böhranı Naxçıvanı məngəsinə sıxırdı. Naxçıvanın belə bir vəziyyətində Ulu Öndər onlara ümid, təsəlli, yol göstərən, məsləhət verən bir ünvan oldu.

Heydər Əliyevin Naxçıvanda yenidən siyasətə qayıdışı Naxçıvan MR Ali Məclisində yeni bir epoxanın başlanğıcı oldu. Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə 20 Yanvar faciəsinə siyasi qiymət verildi, Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində, onun ətrafında yaranmış ağır vəziyyətə münasibət bildirildi və tarixi əhəmiyyətli qərarlar qəbul edildi.

Onu bütün Azərbaycan gözləyirdi. İnanırdı. Xalq bilirdi ki, Naxçıvanda onun ucaltdığı bayraq bir gün Azərbaycanın hər guşəsində, Qarabağda da daha qürurla dalğalanacaq. Elə də oldu. Ulu Öndərin siyasi irsinin layiqli davamçısı ata vəsiyyətini şəərəflə yerinə yetirərək Azərbaycan ərazisində bayrağımızı ucaltdı. Bu, həm də şəhid qanından güc alan zəfər bayrağı oldu.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

Suqovuşan və Talış kəndlərində keçirilən təlimlərdə 200 nəfər iştirak edib

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi ilə birgə ölkəmizin işğaldan azad olunmuş ərazilərində əməyin mühafizəsi və mina təhlükəsizliyinə dair maarifləndirmə tədbirlərini davam etdirir.

Nazirliyin İctimaiyyətə əlaqələr şöbəsinin AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, növbəti belə tədbirlər Tərtər rayonunun Suqovuşan və Talış kəndlərində keçirilib.

Tədbirlərdə həmin ərazilərdə fəaliyyət göstərən 6 müəssisənin 200 nəfərədək rəhbər və işçi heyəti iştirak edib. Onlara "İş yerlərində əməyin mühafizəsi" və "Mina təhlükəsizliyi" mövzularında ətrafı məlumatlar verilib, sualları cavablandırılıb.

Həmçinin iştirakçılara həmin mövzularda yaddaş kitabçası və bukletlər təqdim edilib. İşğaldan azad olunmuş

digər ərazilərdə eyni mövzularda təlimlərin keçirilməsi qarşısındakı dövrədə davam etdiriləcək.

Qayıdışın Ağalı təntənəsi

"Bu gün Böyük qayıdış dediyimiz prosesə start verildi". 2022-ci il mayın 27-də Müstəqillik Günü ərəfəsində Zəngilanın Ağalı kəndindən bu böyük müjdəni xalqımızda çatdıran Prezident İlham Əliyev çox tezliklə yüzminlərlə keçmiş məcburi köçkünlərimizin yurd həsrətini sona yetəcəyinin xoş xəbərini verdi...

Dövlət başçısı həmin əlamətdar gündə Ağalı kəndində "Ağılı kənd" layihəsinin birinci mərhələsi üzrə açılış mərasimində yurd sevinci ağalılıqla görüşdü, bir daha qürurla söylədi ki, "Böyük qayıdışın birinci kiçik addımı, bax bu gün atılır".

Tariximizin ən möhtəşəm səhifələrindən birini çevirdiyimiz 2022-ci il iyulun 19-da isə vaxtilə Ağaldan zorla didərgin salınan insanlarımız bayram coşqulu köç karvanlarıyla torpaqlarına döndülər.

Budur, artıq bir ildir ki, Ağaldı xoşbəxt yaşayın davam edir. Kənd sakinləri od-ocaqlarını yenidən qalayıb, görək ötril yurdlarını şən uşaq sədalına bürüyüb, ən əsası isə onilliklərin ardından bu torpaqda yeni körpə doğulub...

Bir sözlə, Ağalıya doğma hönir, həyat qayıdıb...

Qürurla verilən vəd qətiyyətlə gerçəkləşdirilir

2020-ci il mayın 28-də - elə yenə də Müstəqillik Günündə Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlər üçün salınmış "Qobu Park-3" yaşayış kompleksinin açılışında bir məqamı xüsusi vurğulamışdı: "Bütün Azərbaycan xalqı bilməlidir ki, bu, sizin üçün müvəqqəti yaşayış yeridir. Torpaqlarımız işğaldan azad ediləndən sonra biz bu gün hələ də işğal altında olan torpaqlarda buna oxşar gözəl binalar, şəhərciklər tikəcəyik, ermənilər tərəfindən dağılmış şəhərlərimizi yenidən quracağıq".

Üzərindən cəmi bir neçə ay keçdikdən sonra, o böyük gün yetişdi və Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında rəşadətli Azərbaycan Ordusu Vətən müharibəsində cəmi 44 gün ərzində düşmən üzərində parlaq zəfər çalaraq torpaqlarımızın 30 illik işğalına son qoydu.

Qalib lider İlham Əliyev yüzminlərlə yurd həsrətində olanlara "öziz keçmiş köçkünlər, siz artıq köçkün deyilsiniz" müjdəsini isə Vətən müharibəsindən cəmi bir gün sonra verdi, onları qayıdış xəbəri ilə sevindirdi.

Vədə, sözüünə sadıq olan dövlət başçısı Vətən müharibəsindən dərhal sonra işğaldan azad edilən ərazilərdə quruculuq və bərpa işlərinə, Böyük qayıdışa hazırlığa start verdi.

"Keçmiş köçkünlər üçün elə bir məkən qurmaliyq ki..."

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda Böyük qayıdışı milli prioritet elan edən qurucu lider İlham Əliyev bu torpaqlara yenidən həyatın qaytarılması üçün böyük səy və ezm göstərir. Məhz buna görədir ki, qısa müddət ərzində xalqımız Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda yeni-yeni quruculuq və qayıdış zəfərlərinin sevincini yaşayır.

30 illik işğal dövründə Ermənistan tərəfindən vuran qoyulan, bir həyat nişanəsi belə tapmaq mümkün olmayan bu yerlər

indi nəhəng tikinti-quruculuq meydanına çevrilib.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda ilk öncə irimiqyaslı infrastruktur layihələri icra olunmağa başlanıb. Azərbaycan dövləti tərəfindən bu yerlərə qayıdış üçün mühüm layihələr həyata keçirilib, yeni yollar, tunellər çəkilir, elektrik stansiyaları tikilir. Bu istiqamətdə görülən mühüm işlərdən biri də beynəlxalq hava limanlarının istifadəyə verilməsidir. Cəmi səkkiz ay ərzində Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı tikilib başa çatdırıldı. Ötən il oktyabrın 20-də Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının açılış mərasimi keçirildi. Laçın Beynəlxalq Hava Limanının isə qarşıda istifadəyə verilməsi planlaşdırılıb.

"Keçmiş köçkünlər üçün elə bir məkən qurmaliyq ki, bu, 30 il həsrətlə yaşayanlar üçün təsəlli olsun, onlar buna layiqdirlər", - söyləyən Prezident İlham Əliyev bu günə qədər Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda 30 yaşayış məntəqəsinin - 8 şəhər, 22 qəsəbə və kəndin təməlini qoyub.

Görülən sürətli və kompleks işlərin nəticəsidir ki, artıq ötən ildən etibarən Böyük qayıdışa start verilib.

Böyük qayıdış köçü ilə doğma yurda yetişən ilk bəxtəvər sakinlər

Vətən müharibəsindəki parlaq zəfər sayəsində Qarabağa, Şərqi Zəngəzura sarı yol alan Böyük qayıdış köçü ilə vətəne varan ilk bəxtəvərlər isə Zəngilanın Ağalı kəndinin sakinləri oldular.

2022-ci il iyulun 19-dan etibarən Zəngilanın Ağalı kəndinə əhalinin dörd mərhələdə köçürülməsinə start verildi. Həmin gün bir qərənlik ayrılıqdan sonra ağalılıqlar öz yurdlarına yenidən qovuşdular, ana torpaqlarına salam verdilər. O gün xalqımız Ağalıya döndən bu insanların təmsiləndə bölünməyən qurtulanların necə ilahisi hissələr yaşadığını şahidi oldu, onların qəhərqarışqı sevincinə qoşulub xoşbəxtlikdən gözyaşları axtdılar...

Xilaskar lider İlham Əliyev 2022-ci il oktyabrın 19-da - azadlığın ikinci il ərəfəsində Zəngilana yollanaraq ağalılı sakinlərlə öz evlərində görüşdü, onların qonağı oldu. Ağalılıqların qayıdış sevincini bölüşən Prezident İlham Əliyev işğaldan azad edilmiş torpaqlarımıza ilk gələn uşaqlarımızla söhbətə əsasında vurğuladı ki, sizin buradada olmamız onu göstərir ki, biz azad edilmiş torpaqları tezliklə abadlaşdıracağıq və bu gün hələ də Sumqayıtda, Bakıda, digər rayonlarda yaşayan keçmiş köçkünlər öz dədə-baba torpaqlarına qayıdacaqlar, burada qurub-yaradacaqlar, yaşayacaqlar, uşaqlarını böyüdəcəklər.

"Zəngilanın Ağalı kəndində uşaqların baxışlarını, gülüşlərini görəndə vallah, adam sanki uçur. Axı onlar bu yerləri ancaq kitablarda görüblər, məktəblərdə eşidiblər, valideynlərindən, babalarından, nonələrindən eşidiblər, amma indi gəliblər oraya. Torpaq çəkir və əminəm ki, bizim keçmiş köçkünlərimizin hamısı qayıdacaq", - deyə sonradan Prezident İlham Əliyev Ağalıdakı o unudulmaz günlə bağlı fikirlərini bölüşmüşdü.

"Ağılı kənd" də əbədi yaşayın

Ağaldı "ağılı kənd" layihəsinin təməli 2021-ci ilin aprelində dövlət başçısı tərəfindən qoyulub və burada sakinlər üçün ən miqyaslı həyat şəraiti yaradılıb. Burada müasir şəhərsalma standartları tət-

biq olunub və küçələrin "ağılı" işıqlandırılması, isti və soyuqadavamlı ekoloji evlərin inşası, məişət tullantılarının idarə olunması, günəş panellərinin quraşdırılması kimi amillər bu konsepsiyanın tərkib hissələridir.

"Ağılı kənd"də innovativ tikinti materiallarından istifadə olunmaqla tam izolyasiya olunmuş 200 fərdi ekoloji ev, ikimərtəbəli 4 qeyri-yaşayış binası, 360 şagird yerlik məktəb və 60 yerlik uşaq bağçası tikilib. Növbəti mərhələ çərçivəsində 150 evin tikilməsi nəzərdə tutulub.

"Ağılı kənd" konsepsiyası ilə yenidən qurulmuş Ağalı kəndində ötən ilin yayından etibarən üç mərhələdə 86 ailə - 420 nəfər məskunlaşmış. Ağalıya köçün dörd mərhələdə həyata keçirilməsi planlaşdırılıb.

Qayıdışın ilk ünvanı olan Ağaldan sonra sakinlərinə qovuşmaq xoşbəxtliyi Tərtər Talış kəndinin payına düşdü. Talışlılar bu ilin mart ayında 16-da yurdlarına dönrək Novruz bayramını doğma kəndlərində qarşıladılar. İlk mərhələdə 20 məcburi köçkün ailəsi - 90 nəfər kəndə qayıtarıldı.

Həmin ayın 18-də Talış kəndinə səfər edən dövlət başçısı İlham Əliyev Novruz tonqalını bu torpaqda alovlandırdı, xalqımıza bayram təbriklərini də Qarabağdan çatdırdı.

Qayıdışın növbəti ünvanı isə Şərqi Zəngəzur oldu, dağların qoynunda yerləşən əsrarəngiz Laçın şəhərinə ilk 20 ailə qayıtarıldı.

28 May Müstəqillik Günündə Laçın şəhərinə qayıdan əhali ilə görüşüb, evlərin acaqlarını onlara təqdim edən dövlət başçısı İlham Əliyev dedi ki, bu gün iqləq bayramdır: "Çünki bu gün Laçın şəhərinin sakinləri uzun fasilədən sonra öz doğma şəhərlərinə qayıdıblar və bu münasibətdə həm sizi, həm də bütün Azərbaycan xalqını təbrik etmək istəyirəm".

Laçın şəhərinə doğma sakinlərinin qayıdışı mərhələli şəkildə davam edir. Ümumilikdə indiyə qədər 111 ailənin, yəni 424 nəfərin bu yurdda daimi məskunlaşması təmin edilib.

İlin sonuna qədər Laçın şəhərinin Zabux və Sus kəndlərinə də keçmiş məcburi köçkünlərin qaytarılması planlaşdırılır.

"Mən onlar qədər xoşbəxtəm"

Xalqımızın həyatında qürurla dolu əngin üfüqlər açan parlaq zəfər illər boyu əziyyət, mənəvi əzab içində yaşamış keçmiş məcburi köçkünləri vətəndə qaribçilikdən, "məcburi köçkünlük yükü"ndən azad edib.

Qurucu lider İlham Əliyevin şəxsi səyləri sayəsində indi onlar bir-bir öz torpaqlarına dönrü və orada cəbrayılı, zəngilanlı, füzulili, qubadlılı, şuşalı, ağdamlı, kəlbəcərli, laçınlı olaraq bəxtəvər günlərə qanad açırlar...

Bu vətəndaşlarımızın tükənməz yurd sevincini qorumaq isə bütövlükdə Azərbaycan xalqının hər bir üzvünün, sırası vətəndaşımızdan tutmuş, dövlətin ən ali şəxsinə qədər hər kəsin elə onların özü qədər xoşbəxtliyinə vəsələ olub. Necə ki dövlət başçısı İlham Əliyev bununla bağlı kövrək hissələrini dilə gətirib: "Mən onlar qədər xoşbəxtəm, yəni onlardan fərqlənmirəm".

Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"

İslam Ticarət Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Direktorlar Şurasının (ICCIA) 35-ci iclası çərçivəsində bir sıra mühüm görüşlər keçirilib

İyulun 17-18-də Bakıda İslam Ticarət Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Direktorlar Şurasının (ICCIA) 35-ci iclası, həmçinin Palatanın İcrayyə Komitəsinin iclası daxil olmaqla bir sıra mühüm görüş və tədbirlər keçirilib.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının və İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının birgə təşkilatçılığı ilə baş tutan tədbirdə ölkəmizin dövlət nümayəndələri, İslam Ticarət Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının üzvləri, Türkiyə, Səudiyyə Ərəbistanı, Qətər, İordaniya, Küveyt, Oman, İran da daxil olmaqla, 20 ölkədən 100-dən çox nümayəndə heyəti iştirak edirdi.

Tədbirdə çıxış edən Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev qonaqları salamlayıaraq, İslam Ticarət Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Direktorlar Şurasının 35-ci iclasının keçirilməsi üçün ölkəmizin seçilməsinə görə təşəkkürünü bildirdi.

M.Musayev qeyd etdi ki, bu gün Azərbaycan global beynəlxalq tədbirlərə evsahibliyi edir. Ölkəmizin inkişafı, regionda və dünyada söz sahibinə çevrilməsi Prezident İlham Əliyevin apardığı ardıcıl siyasətin nəticəsidir. Azərbaycan Qarabağ zəfəri ilə tarixi ədalət bərpa etdi. Azərbaycanın yaratdığı yeni realqlar şəraitində iqtisadi inkişaf modelimizin də yeni realqlara uyğun olaraq təkmilləşdirilməsi və daha səmərəli şəkildə tənzimlənməsi məqsədilə 2030-cu ilədək müəyyən olunmuş sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər qəbul olunub. Eyni zamanda "2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" çərçivəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük qayıdış dövlət programının icrasına başlanılıb.

M.Musayev vurğuladı ki, Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində 80-ə yaxın investisiya layihəsinin icrasına başlanılıb. Bunlar əsasən sənaye, kənd təsərrüfatı, ticarət və xidmət sektorlarını əhatə edir.

"Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası, üzv olduğu İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatası ölkələrinin investorlarını da Qarabağda əməkdaşlığa dəvət edir", - deyərək M.Musayev bildirdi.

Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli ölkəmizdə qida təhlükəsizliyi ilə bağlı məlumat verərək diqqətə çatdırdı ki, Avropa İttifaqına yun, dəri, elə

cə də balıq kürüləri ixracına icazələr öldü edilib.

Azərbaycanda həyata keçirilən iqtisadi layihələr barədə məlumat verən iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahib Məmmədov bildirdi ki, müsəlman ölkələrinin potensialını nəzərə alaraq, İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasına (ICCIA) üzv olan ölkələrə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsinə ehtiyac var. "Ümumiyyətlə, müsəlman ölkələrinin Azərbaycanı maraqlandırır". Nazir müavini qeyd etdi ki, Azərbaycan istehsal olunan məhsullar öz keyfiyyətlərinə görə rəqabətə davamlıdır və ölkəmiz global bazarlarla ticarət əməkdaşlığını genişləndirmək istəyir. "Biz ölkələrlə ticarətin asanlaşdırılması üçün hüquqi bazanın formalaşdırılmasına üstünlük veririk".

Azərbaycanda İxracın və Investisiyaların Təşviqi Fondunun rəhbəri Yusif Abdullayev ölkəmizin investisiya mühitinin xarici sərmaçılar üçün yaratdığı imkanlar haqqında məlumat verdi.

ICCIA-nın prezidenti Abdullah Saleh Kamel bildirdi ki, islam ölkə-

lərinin Azərbaycanda investisiya layihələri həyata keçirmək potensialı və istəyi böyükdür. Azərbaycanda mövcud imkanlar, əlverişli iqtisadi mühit investisiya layihələrinin həyata keçirilməsinə imkan verir. "Nəhayət ki, Azərbaycan illər sonra torpaqlarını işğaldan azad etdi. Həmin ərazilərdə investisiya potensialını artırmaq və gələcəkdə bu imkanların dəyərliyə çevrilməsi mümkündür".

ICCIA-nın 35-ci iclası çərçivəsində tərəflər arasında dörd memorandum imzalanıb:

1. İslam Palatasının Halal Xidməti (ICHS) və Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası (ASK) arasında memorandum;

2. Mavritaniya Ticarət Palatası (CCIAM) və İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatası (ICCIA) arasında memorandum;

3. KOBİA və İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatası (ICCIA) arasında memorandum;

4. ICCIA, KOBİA, Beynəlxalq İslam Biznesi Assosiasiyası, Dövlət Turizm Agentliyi və "Caspi-

an Event Organisers" MMC arasında memorandum.

İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının üzv ölkələrinin ərazisi 31,8 milyon kvadrat kilometrə qədərdir. Dünyanın quru sahəsinin 6,2 faizi bu dövlətlərin payına düşür. Üzv ölkələrin əhalisi 1 milyard 900 milyon nəfərdir, bu isə dünya əhalisinin 23,8 faizi deməkdir.

İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasına üzv ölkələrin ümumi daxili məhsulunun həcmi 9 trilyon dollardan çoxdur. Bu isə global ümumi daxili məhsulun 9 faizini təşkil edir. Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsinin 18 faizi və ya 9,3 milyard ABŞ dolları İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının üzv ölkələrinin payına düşür.

Azərbaycan Respublikası Baş nazirinin müavini Əli Əhmədov iyulun 17-də İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Direktorlar Şurasının (ICCIA) rəhbərləri ilə görüşüb.

Görüşdə iyulun 17-18-də Bakıda keçirilən ICCIA Direktorlar Şurasının 35-ci iclası ilə bağlı ətraflı müzakirələr aparılıb və gələcəkdə ölkəmizin bütün islam dünyası üçün ticarət və investisiya baxımından diqqət mərkəzinə çevrilməsinin vacibliyi xüsusilə qeyd edilib. Azərbaycanda aparılan iqtisadi, struktur və institusional islahatlar, həmçinin iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişafı və rəqabət qabiliyyətliliyinin artırılması məqsədilə görülən tədbirlərdən danışılıb.

İyulun 18-də İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının (ICCIA) prezidenti Abdullah Saleh Kamel ilə səmərəli əməkdaşlıq və təşkilat üzv ölkələrə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi imkanları müzakirə olunub.

İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının prezidenti Abdullah Saleh Kamel ilə görüşüb.

Görüşdə ICCIA-nın Direktorlar Şurasının 35-ci iclasının Bakıda

keçirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Qeyd olunub ki, Azərbaycan İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasına üzv ölkələrlə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə önəm verir. Təşkilat üzv ölkələrlə ticarət, sənaye, kənd təsərrüfatı və digər istiqamətlər üzrə tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün geniş potensial var.

Görüşdə Azərbaycanın əlverişli işgüzar mühiti, investorlar üçün tətbiq edilən stimullar, ölkəmizin həyata keçirdiyi layihələr barədə məlumat verilib, yeni əməkdaşlıq imkanları müzakirə olunub.

ICCIA-nın prezidenti Abdullah Saleh Kamel öz növbəsində üzv ölkələrin Azərbaycanla əməkdaşlığın inkişafına önəm verdiyini və ölkəmizlə birgə layihələrin reallaşdırılmasına maraq göstərdiyini vurğulayıb, tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində iqtisadiyyat naziri ilə fikirlərini bölüşüb.

Tərəflər səmərəli əməkdaşlıq və təşkilat üzv ölkələrlə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi imkanları barədə də müzakirə aparılıb.

Qeyd edək ki, 1976-cı ildə yaradılan ICCIA-nın mənzil-qərarqahı Pakistanın Karaçi şəhərində yerləşir. Azərbaycan da daxil olmaqla, 57 ölkənin aparıcı biznes dostu təşkilatı palatanın üzvüdür. Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyası 2015-ci ildən bu təşkilatın üzvüdür. Bundan əlavə, 20 may 2021-ci ildə İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Baş Assambleyasının 37-ci iclasında Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının rəhbəri İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının Direktorlar Şurasına, daha sonra İcrayyə Komitəsinə və eyni zamanda mənzil-qərarqahı İstanbul şəhərində yerləşən İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) Arbitraj Mərkəzinin Qəyümlər Şurasına üzv seçilmişdir.

Keçirilmiş bu tədbirlər çərçivəsində Azərbaycanda önəmli sənətlər və irs sərəhsiz təşkil olunmuş, İslam Palatası Halal Xidmətlərinin (ICHS) halal bazarına keçmək üçün yeni hazırlanmış təşəbbüsləri, Mikromaliyyə və sosial inkişafda İslam Ticarət, Sənaye və Kənd Təsərrüfatı Palatasının rolu mövzusunda təqdimatlarla çıxışlar olmuş, ölkələrin nümayəndə heyətləri və Azərbaycanda biznesə dəstək təşkilatları və sahibkarlar arasında səmərəli işgüzar görüşlər keçirilmişdir.

"Bağdadın kor xəlifəsi"

Ermənistan ekoterrordan silah kimi istifadə etməyindən əl çəkmir

Elə cinayətlər var ki, dünya onları zamanında görüb qarşısını almaq haqqında fikirləşmişdir. Ermənistanın onilliklər ərzində Azərbaycana qarşı yeritdiyi ekoloji terror da bu qəbildən olan cinayətlərdəndir. Əgər Ermənistan 30 ilə yaxın ərazilərimizi işğal altında saxlayaraq şəhər və kəndlərimizi vuran qoyubsa və dünya buna göz yumubsa, bizim beynəlxalq ictimaiyyəti, ən azı, qınamaqdan sava-yı olacımız qalmır.

Biz bu 30 ildə Ermənistanın törətdiyi ekoloji terror aktlarını saymağa cəhd etsək alınmayacaq. Çünki onların sayı-hesabı yoxdur. Ümumiyyətlə, Ermənistan dövləti ekoloji terrordan silah kimi istifadə edir. Hazırda elə çıxılmaz vəziyyət yaranmışdır ki, Azərbaycan fəaliyyət göstərən 29 vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının Ermənistanın dağ-mədən sənayesinin fəaliyyəti nəticəsində yaranan, regional ekosistemə global təsir göstərən ekoloji fəlakətlərə əlaqədar beynəlxalq ictimaiyyəti və Birləşmiş Millətlər Təşkilatına (BMT) müraciət etməyə çalışırıq. Qeyd edək ki, müraciətdə sadalanan cinayətlər Azərbaycanın böyük əks-səda doğurmuş, ölkə və dünya mediasında geniş müzakirələrə səbəb olmuşdur.

Cinayət məzmunlu bu acınacaqlı faktların bəzilərini nəzərdən keçirək. Qafan dağ-mədən kompleksinin tullantılarının tərkibindəki ağır metallar transsərhəd çaylara olan Oxçuçay və Araz çaylarına ermənilər tərəfindən düşürül-

müş surətdə axıdılır. Mədən tullantılarının hovuzu kimi istifadə olunan Artsevanik su anbarı illərdir ki, bütün region üçün ciddi təhlükə mənbəyidir. Bu mədənin daxilində 4,6 milyon kvadratmetr ərazini əhatə edən Qutqum (Qeqanuş) mədən tullantıları yatağı büt-

tün region üçün böyük təhlükə yaratmışdır. İldə təxminən 10 min unsiya qızılın emal edildiyi Göyçə (Sevan) Daşdəm qızıl mədəninin zərərli çirkli suları yaxınlıqdakı çaylara axıdılır. Bundan başqa, Lori bölgəsindəki Axtala mədəni bağlansa da, 2020-ci ildən yə-

nidən fəaliyyət göstərir. Qafan Manqan Zavodu Cənubi Qafqaz regionu üçün mühüm içməli su mənbəyi olan Bərgüşad çayını çirkləndirməklə insanlar arasında tənəffüs problemləri, nevroloji xəstəliklər və xərçəngin yaranmasına səbəb olur. Eyni zamanda Ellər

(Qotayq) Metallurgiya zavodu mühüm içməli su mənbəyi olan Arpaçayı mis, qurğuşun və kadmium kimi ağır metallarla çirkləndirməkdə davam edir. İldə təqribən 100 min ton mis emal edən Göyçə (Geqarkunik) Misəritmə zavodu atmosferi zərərçürməklə yanaşı,

həm də torşulu yağışların yaranmasına səbəb olur. Ellər zavodu kimi Göyçə Misəritmə zavodunun da tullantı suları Arpaçaya axıdılır və bu zərərli maddələr Araz çayı ilə Xəzərə tökülür. Ən dəhşətli ekoloji fəlakətləri isə Ermənistanla sərhəddə Aradzəyən (Yerax) adlı ərazidə tikilən Nəhəng Metallurgiya zavodu yaradacaq: sular çirklənəcək, sərhədyanı ərazilərdə yoluxucu xəstəliklərin yayılma riski artacaqdır. Bu tikinti o qədər nəhəngdir ki, zavod işə düşsə, hər iki ölkənin ərazisində ictimai səhiyyə böhranının yaranacağı şübhəsizdir. Köhnə, istismara yararsız olmasına baxmayaraq, fəaliyyətini davam etdirən Metsamor AES isə təkə Ermənistan üçün yox, bütün region və Avrasiya materiki üçün böyük fəlakət mənbəyidir.

Bu faktların əksəriyyəti dövlətlə Ermənistan qarşısında qaldırılmış, bəzilərində beynəlxalq qurumlara müraciətlər edilmişdir. Amma nə xeyri?! Ermənistan "Bağdadın kor xəlifəsi" kimi təbiətə divan tutmaqda davam edir. Bu ölkənin dağ-mədən sənayesi əksər beynəlxalq ekoloji norma və standartları, habelə BMT Konvensiyalarını pozur. Ümumiyyətlə, Ermənistanın vecinə almadığı, asanlıqla pozduğu beynəlxalq konvensiyaların sayı-hesabı yoxdur. Ona görə də beynəlxalq ictimaiyyəti, müvafiq beynəlxalq qurumlar Azərbaycan vətəndaş cəmiyyətinin, ölkəmizin ekoloqlarının çaldıqları həyəcən təbilinə etinasız qalmamalıdır.

Bahadır İMANQULİYEV,
"Azərbaycan"

Baş prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin əməliyyat müşavirəsi keçirilib

İyulun 19-da baş prokuror Kamran Əliyev rəhbərliyi ilə Baş prokuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin 2023-cü ilin birinci yarısında korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülmüş işlərin vəziyyəti və qarşıda duran vəzifələrin müzakirəsinə həsr olunmuş geniş əməliyyat müşavirəsi keçirilib.

Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, əvvəlcə müşavirə iştirakçıları Ümummilli Lider Heydər Əliyev və ölkəmizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsini birdəqiqətlik sükutla yad ediblər.

Müşavirədə çıxış edən baş prokuror Kamran Əliyev Prezident İlham Əliyev rəhbərliyi ilə işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bərpa-quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi, soydaşlarımızın doğma yurd-yuvalarına qayıdışı, bu istiqamətdə görülmüş işlərdən bəhs edərək paralel olaraq yenidənqurma və bərpa işlərində Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun da yaxından iştirak etdiyini xüsusilə vurğulayıb.

Baş prokuror öten yarımda cinayət-karlıqla mübarizə, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi sahəsində Baş İdarənin Baş Prokurorluğun aidiyyəti struktur qurumları ilə birgə effektiv və səmərəli fəaliyyət göstərdiyini vurğulayıb.

Müşavirədə hesabat məruzəsi ilə çıxış edən Baş prokurorun müavini - Baş prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Baş İdarəsinin rəisi Nazim Rəcəbov Baş İdarədə baxılmış mürciətlər, cinayət xarakterli məlumatlar, həyata keçirilmiş əməliyyat və qabaqlayıcı tədbirlər, onların müsbət nəticələri və digər əhəmiyyətli məlumatları müqayisəli şəkildə təhlil etməklə müşavirə iştirakçıların diqqətinə çatdırıb.

Bildirilib ki, qeyd olunan dövrdə Baş İdarəyə vətəndaşların 5387 müraciəti daxil olub. Bundan başqa, əlaqəli dövlət qurumları ilə birgə yerinə yetirilmiş tədbirlər nəticəsində vətəndaşlar tərəfindən "161-Qaynar xətt" əlaqə mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərdən böyük əksəriyyətinin müsbət həll edilməsi təmin edilib, zəruri hallarda cinayət-hüquqi tədbirlər görülmüş.

Baş İdarə tərəfindən korrupsiyaya qarşı mübarizədə qabaqlayıcı tədbirlərin mühüm əhəmiyyəti nəzərə alınaraq, korrupsiya cinayətlərinə şərait yaradan halların aradan qaldırılması istiqamətində prokuror təsir tədbirlərinin tətbiqindən də müvafiq dövr ərzində istifadə edilib, yol verilmiş qanun pozuntularının səbəblərinin müəyyənəndirilməsi və gələcəkdə bir daha törədilməməsi üçün müxtəlif qurumlara 118 təqdimat göndərilib. Həmin təqdimatlar əsasən bir sıra işçilər intizam məsuliyyətinə cəlb edilib və bu kimi digər zəruri tədbirlərin görülməsi təmin olunub. Bununla yanaşı, müvafiq dövrdə Baş İdarədə 531 vətəndaşın qəbul edilməsi təmin edilib ki, bunlardan 95-i Baş İdarə rəisi, 107-si Baş İdarə rəisinin müavini, idarə və ya şöbə rəisləri, 329-u isə növbəti prokurorlar tərəfindən qəbul olunub.

Qeyd edilən müddətdə Baş İdarədə 203 mürciət və digər məlumatlara cinayət xarakterli material kimi baxılıb, 166 (82 faiz) material üzrə Cinayət Məcəlləsinin müxtəlif maddələri ilə cinayət işləri başlanıb, 37 (18 faiz) material üzrə isə cinayət işinin başlanmasının rədd edilməsi haqqında qərarlar qəbul edilib.

Əməliyyat qurumları tərəfindən 85 cinayət işi başlanılıb, keçirilmiş 19 əməliyyat-axtarış tədbiri nəticəsində korrupsiya cinayəti törədən 28 şəxs cinayət başında yaxalanıb, habelə axtarıbda olan 18 nəfər saxlanılıb.

Hesabat dövründə Baş İdarə tərəfindən 218 şəxs barəsində 144 cinayət işi baxılması üçün məhkəmələrə göndərilib. Həmin işlərdən 18 hüquqi şəxs barəsində cinayət-hüquqi tədbirlərinin tətbiqi edilməsi üzrə məhkəməyədək icraat aparılaraq, hüquqi şəxslər və rəhbərləri məhkəmə məsuliyyətinə verilib. Məhkəmələrə göndərilmiş cinayət işlərinin mütləq əksəriyyəti üzrə ittiham hökmləri çıxarılıb, qalanları isə hazırda məhkəmə baxışındadır.

İstintaqı tamamlanmış cinayət işlərindən 136 şəxs barəsində 68 iş ağır cinayətlər məhkəmələrinə, 4 şəxs barəsində 4 iş hərbə, eyni zamanda 78 şəxs barəsində 72 cinayət işi isə rayon (şəhər) məhkəmələrinə göndərilib.

Hesabat yarımlı ərzində Baş İdarənin gördüyü tədbirlər nəticəsində ögə omlakına vurulmuş 30 milyon 497 min 159 ma-

nat maddi ziyanından 11 milyon 788 min 890 manatın ödənilməsi təmin olunub. Dövlət mülkiyyətinə vurulmuş 19 milyon 4 min 029 manat ziyanın 7 milyon 160 min 911 manatı, xüsusi mülkiyyətə vurulmuş 11 milyon 466 min 351 manat məbləğində maddi ziyanın 4 milyon 627 min 979 manatı ödənilib.

Habelə cinayət məsuliyyətindən azad olunmuş şəxslər tərəfindən mövcud qanunvericiliyin tələbinə uyğun olaraq dövlət büdcəsinə əlavə olaraq 1 milyon 849 min 526 manat məbləğində pul vəsaitinin ödənilməsi və zərərini ödənilməsi məqsədilə istintaqı başa çatdırılmış cinayət işləri üzrə 3 milyon 578 min 752 manat məbləğində omlak üzərinə həbs qoyulması təmin olunub.

Qeyd edilib ki, hesabat dövründə Baş İdarənin fəaliyyətinin və antikorrupsiya qanunvericiliyinin tətbiqi nəticəsində və bu sahədə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər həyata keçirilib.

Ünvanlıq keçirilən illərdə görülmüş işlərin nəticəsi kimi Avropa Şurasının Korrupsiyaya qarşı Dövlətlər Qrupu, həmin qrupun Pulların Leqallaşdırılması və Terrorçuluğun Maliyyələşdirilməsinə Qarşı Mübarizə Tədbirlərinin Qiymətləndirilməsi üzrə Ekspertlər Komitəsi və İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının Şərqi Avropa və Mərkəzi Asiya üzrə Antikorrupsiya Şöbəsi də daxil olmaqla beynəlxalq təşkilatların hesablarında ölkəmizdə bu istiqamətdə həyata keçirilən bir sıra tədbirlər müsbət dəyərləndirilib.

Baş prokuror Kamran Əliyev müşavirədə çıxış edərək vətəndaşların müraciətlərinə baxılması, xüsusilə "161-Qaynar xətt" əlaqə mərkəzinin fəaliyyətinin daha da gücləndirilməsi, milli qanunvericiliyin tətbiqi, korrupsiyaya daha çox məruz qalan sahələrlə bağlı davamlı təhlillərin aparılması, digər hüquq-mühafizə orqanları və Baş Prokurorluğun aidiyyəti struktur qurumları ilə birgə fəaliyyətin səmərəliliyinin artırılması, zəruri əməliyyat-axtarış tədbirlərinin həyata keçirilməsinin diqqətdə saxlanması, xidməti, icra və əmək intizamının möhkəmləndirilməsinə dair göstərişlərini verib.

Bakıda media və dini təhlükəsizlik məsələləri müzakirə edilib

İyulun 19-da Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin təşkilatlığı ilə Milli Mətbuat Günüünə həsr olunmuş "Media və dini təhlükəsizlik" mövzusunda konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Milli Məclisin deputatlarının, dövlət komitəsinin və media orqanlarının rəhbər şəxslərinin, habelə dini icma və digər ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı etdiyi tədbirdə əvvəlcə Dövlət Himni səsləndirilib. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və müstəqilliyi uğrunda şəhid olan qəhrəmanlarımızın ruhu birdəqiqətlik sükutla yad edilib.

Konfrans giriş sözü ilə açan Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Mübariz Qurbanlı cəmiyyətin

həyatında medianın mühüm roluna diqqət çəkib. İdeoloji sahədə mübarizənin gücləndirilməsində, dini xurafata qarşı təbliğatda medianın önəminə toxunub. Qeyd edib ki, heç bir dini kitab insanlarda münasibətlərə xələf gətirən çağırışlar etmir. Bütün dinlər insanları dostluğa, qardaşlığa çağırır. O bildirib ki, dindən sui-istifadə hallarının qarşısının alınmasının ön başlıca yolu düzgün məlumatları çatdırmaqdır. Dindən sui-istifadə edən radikal qrupların ifşası, cəmiyyət onların işlərinin bəşəriyyət üçün təhlükəsini çatdırmaq baxımından medianın rolu olduqca böyükdür.

Azərbaycan Mətbuatının çox böyük yol keçdiyini söyləyən Mübariz Qurbanlı qeyd

edib ki, media artıq insanlar arasında kommunikasiya rolu oynamaqdadır. Bu gün insanlar informasiyaya asanlıqla çatırlar. Cəmiyyətimizdəki bütün məsələlərin həllində Azərbaycan mediası çox əhəmiyyətli rol oynayır. Sonra Mətbuat Şurası sədrinin müavini, BDU-nun Jurnalistika fakültəsinin dekani Vüqar Zifər oğlu "Mediada dini mövzularda manipulyasiyalar" mövzusunda təqdimatla çıxış edib.

Daha sonra Milli Məclisin deputatı Bəxtiyar Sadıqov, Real TV-nin baş direktoru Mirşahin Ağayev, Milli Məclisin deputatı Sahib Aliyev, Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru Rovən Həsənov və Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədr müavini Bəxtiyar Nəcə-

fov mövzu ilə bağlı fikirlərini bölüşüblər.

Bildirilib ki, Azərbaycanda bütün önəmli dinlərin ibadət yerləri - məscidlər, kilsələr, sinaqoqlar və sair vardır və insanlar sərbəst şəkildə ibadət-lərini, dini ayinlərini yerinə yetirə bilərlər. Azərbaycan tolerant ölkədir və respublikamızda mövcud olan bu mühitin təbliğində medianın rolu böyükdür.

Çıxış edənlər dindən sui-istifadə cəhdlərinin qarşısının alınmasında medianın fəaliyyətinin önəminə diqqət çəkiblər.

Sonda Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Milli Mətbuat Günüünə münasibətilə jurnalistlər arasında "Media və dini təhlükəsizlik" mövzusunda keçirilmiş yazı müsabiqəsinin qaliblərinə mükafatlar təqdim edilib.

Bəzi xarici jurnalistlərin adı "qara siyahı"dan çıxarılıb

Xarici İşlər Nazirliyi (XİN), Azərbaycan Mətbuat Şurası və Medianın İnkişafı Agentliyi Azərbaycan ərazisinə qanunsuz səfər etmiş bəzi xarici jurnalistlərin "qara siyahı"dan çıxarılması ilə bağlı bəyanat yayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bəyanat iyulun 19-da XİN, Medianın İnkişafı Agentliyi və Mətbuat Şurası tərəfindən birgə keçirilən mətbuat konfransında qəbul edilib.

Bəyanatda bu il, Azərbaycan Respublikasında milli mətbuatın yaranmasının 148 illiyi qeyd olunduğu bildirilir. Qeyd edilir ki, milli mətbuatımızın ilk nümunəsi kimi 1875-ci il iyulun 22-də görkəmli ziyalı, publisist Həsən bəy Zərdabi tərəfindən Azərbaycan dilində nəşr olunmağa başlanmış "Əkinçi" qəzetinin əsasını gətirən müasir Azərbaycan Mətbuatı ölkəmizin bütün sahələrdə öldə etdiyi nailiyyətlərə uyğun şəkildə öz inkişaf dövrünü yaşayır.

Bu gün müstəqillik yolu ilə inamla irəliləyən və hərtərəfli inkişaf edən Azərbaycanda ölkə Konstitusiyası və "Media haqqında" Qanun çərçivəsində ifadə və mətbuat azadlığı, jurnalistlərin informasiya toplamaq hüququ təmin olunur, bu sahənin inkişafı ilə bağlı bir sıra uğurlu layihələr həyata keçirilir. Azərbaycanda informasiya məkanında plüralizm prinsipi əsas götürülürək, yerli və xarici media

subyektlərinin təmsilçilərinin fəaliyyətinə hər cür şərait yaradılır.

Diqqətə çatdırılıb ki, jurnalistlərin təhlükəsizlik və obyektivlik prinsipləri əsas götürülməklə fəaliyyətlərinin dəstəklənməsi ölkəmizin əsas prioritetlərindəndir. Medianın bu missiyasını qanunvericiliklə zidd olmayan üsullarla həyata keçirməsi olduqca vacib amillərdir. Milli jurnalistikanın ölkəmizin xarici siyasət maraqlarına aid olan məsələlər, xüsusilə Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesi kimi istiqamətlərdə ölkəmizin haqqıqlarının beynəlxalq auditoriyaya çatdırılmasında, region və onun hüdədlərindən konarda informasiya məkanının formalaşdırılmasında, xarici mənfəi ideoloji təsirlərin fonunda milli informasiya təhlükəsizliyinin təmin olunmasında danılmaz rolu vardır. Bu məqsədlə xarici jurnalistlərin Azərbaycana səfərlərinin təşkilinə əsas fəaliyyət sahələrindəndir. Həm Ermənistanın 30 ilə yaxın müddətdə Azərbaycan ərazilərinin işğalı dövründə, həm də Vətən müharibəsindən sonra regiona yüzlərlə jurnalist səfər edib. Bununla yanaşı, bir sıra cənubi jurnalistlərin Azərbaycan hökumətinin icazəsi olmadan keçmiş işğal altında olan ərazilərimizə səfərlər həyata keçirdiyi, bir çox hallarda belə səfərlərin həmin şəxslərin məlumatsızlığı nəticəsində baş verdiyi bəllidir.

"Məlum olduğu kimi, beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq, Azərbaycanın milli və beynəlxalq qanunvericiliyinin kobud şəkildə pozulması ilə nəticələnən hər hansı bir səfərdə iştirak edən şəxs Azərbaycanda arzuolunmaz şəxs kimi müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının ərazi- qanunsuz səfər etmiş xarici vətəndaşların siyahısına daxil edilir. Bununla yanaşı, hər il onlarla şəxs bu siyahıdan adlarını çıxarılması məqsədilə Azərbaycan hökumətinə rəsmi üzrxahlıq məktubları ünvanlayır və müraciətlər məqsəduyğun hesab ediləcəyi təqdirdə, onların adları siyahıdan çıxarılır.

Bu il, məhz "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində və Azərbaycanda milli mətbuatın yaranmasının 148 illiyində Azərbaycan tərəfi keçmiş işğal olunmuş ərazilərə qanunsuz səfər etmiş 58 xarici media nümayəndəsinin adlarını bu siyahıdan çıxarılmasına dair qərar qəbul edib. Beləliklə, adları dərc olunan şəxslərin Azərbaycan Respublikası ərazisinə daxil olmasına qəbul edilən qadağa aradan qaldırılıb.

Milli Mətbuat və Jurnalistika Günü ilə əlaqədar bu sahədə çalışan bütün media nümayəndələrini səmimi-qəlbədən təbrik edir və bu şərəfli işlərdə onlara yeni-yeni uğurlar arzulayırıq!", - deyərək bəyanatda bildirilib.

ANAMA-nın yaradılmasının 25-ci ildönümü qeyd edilib

Azərbaycan Respublikasının Miniatomizmlə Agentliyinin (ANAMA) yaradılmasının 25-ci ildönümü qeyd edilib.

ANAMA-dan AZƏRTAC-a bildiriblər ki, tədbirdə hökumət rəsmiləri, ölkəmizdə akkreditə olunmuş diplomatik korpus nümayəndələri və vətəndaş cəmiyyəti təşkilatlarının təmsilçiləri iştirak ediblər.

1998-ci il iyulun 18-də Ümummilli Lider Heydər Əliyev Sərəncamı ilə yaradılan ANAMA miniatomizmlə sahəsində əldə etdiyi 25 illik təcrübəsi ilə qlobal miqyasda aparıcı quruma çevrilib.

Tədbirdə çıxış edən ANAMA-nın İdarə Heyətinin sədri Vüqar Süleymanov qeyd edib ki, agentlik işğaldan azad edilmiş ərazilərin partlayıcı qurğulardan təmizlənməsi, bu ərazilərdə bərpa-quruculuq fəaliyyətinin təhlükəsiz icrası, keçmiş məcburi köçkünlərin dayanıqlı məskunlaşması, eləcə də regionda sülh və əmin-amanlığın bərpası və davamlı inkişafına müsbət töhfəsini verir. Ötən 25 il ərzində ANAMA tərəfindən 900 mindən çox mina və digər partlayıcı sursat aşkar edilərək zərərsizləşdirilib. Vüqar Süleymanov mina təhlükəsi ilə mübarizə fəaliyyətində göstərdikləri dəstəyə görə

həm yerli, həm də beynəlxalq qurumlara təşəkkürünü bildirib.

Nazirlər Kabinetinin Aparat rəhbəri Rüfət Məmmədov bildirib ki, bu gün ən aktual və şərəfli işlərdən biri də ANAMA əməkdaşlarının həyata keçirdiyi miniatomizmlə fəaliyyətidir. Bu fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər həyat və sağlamlıqlarını təhlükə altına ataraq şəərəfli vəzifələrini yerinə yetirirlər. Onların bu fəaliyyəti dövlət başçısı tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və bu sahəyə xüsusi diqqət yetirilir.

BMT-nin ölkəmizdəki rezident-ələqələndiricisi Vladanka Andreeva deyib ki, mina qurbanlarının sayının artması Azərbaycanda humanitar miniatomizmlə işlərinin sürətləndirilməsi üçün birgə səy və resurslara ehtiyac olduğunu göstəricisidir. Həmçinin partlayıcı sursatların təhlükəsiz aradan qaldırılması, maarifləndirmə işinin gücləndirilməsi üzrə ANAMA-nın həyata keçirdiyi fəaliyyətin dəstəklənməsində BMT qurumlarının bu günədək olan səylərinin davamlı olacağını ifadə edib.

Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycan-dakı Nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Peter Mixalko vurğulayıb ki, Aİ dünyada mina təhlükəsi ilə mübarizə fəaliyyətinin dəstəklənməsində qlobal liderdir. Azərbaycanı bu fəaliyyətin dəstəklənməsi isə Aİ ilə əməkdaşlıqda başlıca prioritetlərdən biridir. Regionda sülh və davamlı inkişafın əsas şəraitindəndir.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Səbinə Əliyeva istər İkinci Qarabağ müharibəsi, istərsə də postmüharibə dövründə cəhbə xəttində, ona ya-

xın ərazilərdə, eləcə də mülki əhalinin hədəf alındığı şəhər və rayonlarda Ermənistanın törətdiyi hüquq pozuntuları, kütləvi şəkildə basdırılmış tank və piyada əleyhinə minaların səbəb olduğu insan tələfatları hallarına dair hesabatların hazırlanaraq, beynəlxalq və regional təşkilatlara, habelə müxtəlif ölkələrin milli insan hüquqları təsisatlarına təqdim olunduğunu diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə ANAMA-nın humanitar miniatomizmlə sahəsində 25 illik təcrübəsini əks etdirən "Minaları təmizləyək,

insanları xilas edək" adlı film nümayiş olunub.

Həmçinin miniatomizmlə fəaliyyətində əvəzsiz rola malik olan minaatxaran it və beledçinin iştirakı ilə imitasiya təşkil edilib. Yaradılan imitasiya sahəsində minaatxaran it partlayıcı qurğulara aşkar edib. Mina və sursat nümunələrinin maketləri, minaatxaranın alət və avadanlığı, fərdi qoruyucu geyimindən ibarət sərgi nümayiş olunub.

ANAMA Qarabağ və Şərqi Zəngəzürdə mina və müharibənin partlayıcı qalıqlarının yaradığı təhlükədən təmizləmə mis-siyasını qotiyətliqə davam etdirir.

Rusiya XİN-in açıqlaması qəbuledilməzdir

Rəsmi Moskva 10 noyabr Bəyanatından irəli gələn öhdəliklərə əməl etməlidir

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya arasında imzalanan sülh tərəfli Bəyanatı və sülh prosesini sürətləndirən 15 iyul tarixli bəyanatında bölgədə gərgin humanitar vəziyyətin davam etdiyini iddia olunub.

Anlaşılmazlıq və məyusluq doğuran bəyanatla bağlı məlumat yayan Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi bu bəyanatın Azərbaycan və Rusiya arasında mütəfəqqih qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında bəyanatın və Rusiya Prezidentinin Qarabağ bölgəsi daxil olmaqla Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyini dəstəkləyən çıxışları ilə uyğunsuzluq təşkil etdiyini bildirib.

Məlumatda Rusiya XİN-in Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinin 30 ilə yaxın müddətdə ərazilərimizi işğal altında saxlayan Ermənistanın baş nazirinin Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsi olaraq tanıması faktı kontekstində şərh etməsinin və şərtləndirməsinin qəbuledilməz olduğu vurğulanıb.

Rusiya sülhməramlılarının üç ilə yaxın müddətdə ermənilərin qanunsuz fəaliyyətinə göz yumduqları heç kəsə sirt deyil. Yeni birgə bəyanatın əsasən, özünə öhdəliklər götürən Rusiyanın bu şərtləri tam olaraq yerinə yetirmədiyi halda bütün öhdəliklərini vaxtından əvvəl və dəqiq yerinə yetirən Azərbaycanla bağlı bu bəyanatı qəbuledilməzdir.

Laçın yoluna gəlinə, Azərbaycan uzun müddət Ermənistan tərəfindən bu yolla Qarabağa silah-sursat, mina daşındığına, qanunsuz hərbi birləşmələrin rotasiyasına, üçüncü ölkə vətəndaşlarının icazəsiz əraziyə gətirilməsi kimi faktlarla dair dövlətlə Rusiyaya xəbərdarlıq etsə də, bu halların qarşısının alınması üçün onlar tərəfindən heç bir tədbir görülməyib. Əksinə, rus hərbi kontingentinin Qarabağda olan erməni qanunsuz silah-

lı birləşmələrinə dəstəyi davamlı olaraq müşahidə edilib. Rusiya XİN-in bəyanatı ilə bağlı Milli Məclisin deputatlarının fikirlərini öyrəndik.

Rusiyanın məqsədi məhz onun iştirakı ilə yekun sənədin imzalanmasıdır

Milli Məclisin deputatı Arzu Nağıyev bildirib ki, Rusiya ilə gərginlik bu ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin bəyanatından sonra yaranıb.

Deputat qeyd edib ki, Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində müxtəlif platformalarda aparılan danışıqların gəlməsində, başqa tərəflərin iştirakında maraqlı deyil. Rəsmi Moskvanın məqsədi məhz onun iştirakı ilə yekun sənədin imzalanmasıdır. "Rusiya öz iştirakı olmadan hər hansı formada keçiriləcək görüşdə imzalanacaq müqaviləni legitim saymayaacağına işarə edir".

Rusiya XİN-in son bəyanatı fonunda yaranan gərginlikdən sonra Azərbaycan səfirinin Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinə, Rusiyanın Bakıdakı səfirinin isə Azərbaycan XİN-ə dəvət olunduğunu xatırladan A.Nağıyev bildirib ki, Rusiya Laçın döhlizinin guya blokadasının tam və dərhal açılmasını tələb edir. Azərbaycan tərəfi isə Rusiyanın Qarabağda gərgin humanitar vəziyyətlə bağlı iddialarını əsassız sayıb və Laçında yaradılan nəzarət-buraxılış məntəqəsinin quraşdırılması ilə bağlı irəli sürülən fikirlərinin realığı əks etdirmədiyini bildirib.

"Rusiya Moskvada üç ölkənin sammitini təşkil edərək onun iştirakı ilə yekun sənədin imzalanmasını çalışır. Ümumiyyətlə, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh istiqamətindəki danışıqların prosesini bu ölkə öz əlinə almaq istəyir", - deyə deputat əlavə edib.

Deputat qeyd edib ki, Paşinyanın Qarabağ Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi tanıması məsələsi və bunu Rusiya tərəfinin də tirajlaması heç bir diplomatik etiketə sığmır. Paşinyan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü Qarabağ da daxil olmaqla tanımalıdır, burada Qarabağın xüsusi vurğulanması tamamilə yanlışdır. Sülhməramlıların fəaliyyətinə gəlinə isə üç ilə yaxın müddətdə onlar heç vaxt neytral mövqə sərğiləməyib. Sülhməramlıların Qarabağda olan erməni silahlı dəstələrinə dəstəkləri daim görünüb.

Rusiyanın Qərbin və Türkiyənin regionda artan nüfuzuna mane olmağa çalışdığını vurğulayan deputat deyib ki, rəsmi Moskva Azərbaycanla razılaşmadan hər hansı addım ata bilməyəcəyini də anlayır.

Sülhməramlılar Qarabağda təxribatlar törədilməsinə göz yummamalıdır

Milli Məclisin deputatı Ceyhun Məmmədov qeyd edib ki, Rusiya tərəfinin belə bəyanat yayması birmənalı olaraq qəbuledilməzdir. O, bununla bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin də mövqeyini bildirdiyini xatırladaraq əlavə edib ki, 10 noyabr razılaşma-

sından uzun müddət keçməsinə baxmayaraq, Qarabağda olan Ermənistan silahlı qüvvələrinin qalıqları pozuculuq fəaliyyətini hazırda da davam etdirir. Azərbaycan isə öz növbəsində üçtərəfli Bəyanata tam əməl edir.

Deputat vurğulayıb ki, Rusiyanın Qarabağda erməni dəstələri tərəfindən təxribat törətməsində maraqlı olduğu görünür: "Burada sual yaranır. Necə olur ki, Rusiya sülhməramlılarının mövcud olduğu Qarabağda erməni separatçıları davamlı olaraq Azərbaycana qarşı təxribatlar törədirlər? Bütün bunlar onu göstərir ki, Qarabağda gərginliyin yaranmasında, separatizmin qalıqlarının qalması Rusiya maraqlıdır. Rusiya sülhməramlılarının adından da görüldüyü kimi, onların əsas missiyası təxribat törətmək deyil, sülh istiqamətində addımları dəstəkləməkdir. Bu gün biz bunu gözləyirik".

Azərbaycan və Rusiya arasında münasibətlərin hər zaman yüksək səviyyədə olduğunu vurğulayan C.Məmmədov bildirib ki, birgə əməkdaşlıq sahəsində bir müddət əvvəl imzalanmış sənədə bir çox vacib məqamlar əksini tapıb. Ona görə də Azərbaycan XİN xəbərdarlıq etdi ki, Rusiya tərəfi bu təxribatlarla göz yummamalı, bunun təşkilatçısı olmamalıdır. Hər gün müxtəlif istiqamətlərdən atəşəsin pozulduğunu görürük. Bu kimi hallara son qoyulmalıdır. Əgər Ermənistanın bu təxribatlarını qarşısı alınmazsa, Azərbaycan antiterror əməliyyatı keçirərək bu kimi cəhd və təxribatların qarşısını alacaq. "Azərbaycan öz qısa müddətdə sülh müqaviləsinin bağlanması maraqlıdır. Bunun üçün də bütün addımları atır. Qarşı tərəfdən də belə söylərin göstərilməsini gözləyirik. Əks halda, Azərbaycan bu təxribatlarla sort reaksiya verəcək. Bizim səbrimiz heç kim sınaqnamalıdır", - deyə deputat əlavə edib.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Özbəkistanın Baş naziri Abdulla Aripov Bakı Limanında olub

İki ölkə arasında əməkdaşlığın artırılması, Orta dölhdə ticarət imkanlarının gücləndirilməsi və yeni potensialların müəyyən edilməsi məqsədilə Özbəkistanın Baş nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti Bakı Limanında olub.

Bakı Limanından AZƏRTAC-a bildirilib ki, neqliyyat, energetika, investisiya və ticarət sahələrinin rəhbər şəxslərinin də təmsil olduğu nümayəndə heyəti Bakı Limanının texniki imkanları, yükəşirəmə həcmini və terminalların iş prinsipi ilə tanış olub. Səfər zamanı qonaqlara Bakı Limanında inşası davam edən və yaxın gələcəkdə icrası nəzərdə tutulan infrastruktur layihələri barədə məlumat verilib, sualları cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, 2018-ci ildən 2023-cü ilin ikinci rübünədək Bakı Limanı və Özbəkistan arasında hər iki istiqamət üzrə 18 min TEU konteyner, 22 min vaqon və 23 mindən çox təkərli texnika daşınıb.

Özbəkistanın Baş naziri Füzuli rayonuna səfər edib

Özbəkistan Respublikasının Baş naziri Abdulla Aripov işğaldan azad olunmuş Füzuli şəhərinə səfər edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Abdulla Aripov əvvəlcə Füzuli Beynəlxalq Hava Limanına gəlib.

Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsi Emin Hüseynov qonağa Füzulidə gedən tömir, bərpa və quruculuq işləri, şəhərin inkişaf perspektivləri, eləcə də investisiya potensialı barədə geniş məlumat verib.

A.Aripov 30 ilə yaxın işğal altında qalmış Füzulidə törədilmiş vandalizmin izlərini şahidi olub. Baş nazir şəhərin dağıntılara məruz qalmış tikililəri, terrora uğramış təbii bəzərdə də məlumat verib.

Sonra Füzuli şəhərində Özbəkistan tərəfindən inşa olunan və tikinti prosesi davam edən məktəbə baxış keçirilib.

Qeyd olunub ki, Füzuli şəhərində həm yaşayış binalarının, həm də orta məktəbin tikintisinin yaxın müddətdə tamamlanması və Böyük Qayıdış Proqramının icrasına əsasən ilk sakinlərin köçürülməsi planlaşdırılıb.

Baş nazir Abdulla Aripov məktəbin tikintisində çalışan özbəkistanlı inşaatçılarla görüşüb, xatirə şəkli çəkilib.

Fransa Senatına etiraz məktubu

Milli Məclisin Azərbaycan-Fransa parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri deputat Soltan Məmmədov Frans Respublikası Senatının sədri Jerar Larşeyo və Senatın Frans-Qafqaz dostluq qrupunun rəhbəri Alen Uperə məktublar ünvanlayıb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyət əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, deputat məktubunda Senatın sədrinin Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyanla görüşü barədə özünün twitter hesabından paylaşdığı məlumatın Azərbaycan ictimaiyyətində təəcüb və ciddi narazılıqla qarşılandığını ifadə edib. O, Jerar Larşeynin Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağ bölgəsini Ermənistanla birləşdirən Laçın yolunun təcili açılması tələbinin, habelə "Ermənistanın təhlükəsizliyinin təminatı" məqsədilə ona Frans tərəfindən müdafiə xarakterli silahların verilməsinin sürətləndirilməsi yönündə çağırışın regionda vəziyyəti yenidən gərginləşdirmək cəhdi kimi qəbul edildiyini bildirib.

Məktubda Frans Senatı sədrinin fikirlərinin ABŞ və Avropa İttifaqı Şurasının vasitəçiliyi ilə ölkələrin bir sıra mübahisəli məsələləri razılaşdırıb, danışıqlar prosesində əhəmiyyətli irəliləyişə nail olunduğu vaxta təsadüf etdiyi təəsüflə bildirilib. Baş tutmuş yüksək səviyyəli danışıqlarda Ermənistanın və Azərbaycanın BMT Nizamnaməsinə, 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə sadiqliyini nümayiş etdirərək, bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tanıdıqlarını bəyan etdikləri diqqətə çatdırılıb. Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün əldə olunmasına böyük ümidlər yarandıqı belə bir həssas dövrdə Fransanın yüksək vəzifəli dövlət nümayəndəsi tərəfindən səsləndirilən fikirlərin yeni mübahisələr və gərginlik yaratmaqdan başqa heç nəyə xidmət etmədiyi vurğulanıb.

Soltan Məmmədov məktubunda Frans Senatı sədrinin Laçın yolunun bağlı olması barədə fikirlərinin həqiqəti əks etdirmədiyini, İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin bir neçə gün öncə qəbul etdiyi qərarında Ermənistanın Laçın yolu ilə bağlı müvəqqəti təminat tələbini rədd etdiyini, məhkəmənin nəzarət-buraxılış məntəqəsinin Laçın yolu boyunca hərəkətə mane olmadığına dair qərarını, məhkəmənin ölkəmizin 21 dekabr 2022-ci il tarixli qərarın tələblərini pozduğunu müəyyən etdiyini diqqətə çatdırıb.

Deputat Ermənistanın iyunun 15-də Azərbaycan hərbiçisinin yaranması ilə nəticələnən hərbi təxribatına, habelə Ermənistan tərəfinin Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin (BQXK) konvoylarından qeyri-qanuni fəaliyyətlər üçün sui-istifadə etməklə müxtəlif növ qaçaqmalın keçirilməsi cəhdlərinin aşkarlanmasına baxmayaraq, Laçın sərbəhd-gömrük buraxılış məntəqəsi vasitəsilə humanitar yüklərin, fərdi keçidlərin və tibbi təlxiyənin normal qaydada həyata keçirilməsi üçün bütün imkanların yaradıldığını bildirib.

Daha sonra məktubda Ermənistanın beynəlxalq konvensiyaların tələblərini pozaraq, Azərbaycan ərazisində minlərlə sığınacaq, noticədə müharibədən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə əksəriyyəti mülki şəxs olmaqla, 300-dən çox insanın mina qurbanı olması barədə məsələyə Fransanın bu günə qədər laqeyd münasibət sərğiləməsi təəsüflə bildirilib.

Soltan Məmmədov məktubunda Jerar Larşeyo Milli Məclisin Azərbaycan-Fransa parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvləri adından müraciət edərək, onu Cənubi Qafqazda sülh, sabitlik və əməkdaşlıq üçün mühtin yaradılmasına heç bir faydası olmayan, Azərbaycanla Frans arasında dərin köklərə malik və geniş spektri əhatə edən ikitərəfli münasibətlərə zərər vuran addım-

lardan və təşəbbüslərdən çəkinməyə dəvət edib.

Soltan Məmmədov Senatın Frans-Qafqaz dostluq qrupunun rəhbəri Alen Uperə ünvanladığı məktubunda isə Frans Senatı sədrinin fikirlərinin Azərbaycan cəmiyyətində dərin anlaşılmaqlıq doğurduğu, Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün əldə olunmasına böyük ümidlər yarandıqı dövrdə Fransanın yüksək vəzifəli dövlət nümayəndəsinin səsləndirdiyi müharibəyə və silahlanmaya çağırışların xalqlarımızın təhlükəsiz, azad və firavan gələcəyinə xidmət etmədiyini bildirib.

Deputat son dövrlərdə Azərbaycanla Frans arasında bir çox sahələrin əhatə edən, xalqlarımızın ortaq maraqlarından irəli gələn tərəfdaşlıq əlaqələrinin zədələndiyini, hər iki ölkənin parlamentlərində fəaliyyət göstərən dostluq qruplarının qarşılıqlı etimad mühtininin bərpa olunması üçün söylərlərini bundan sonra da davam etdirməsinin vacibliyini qeyd edib. Soltan Məmmədov senatorun Frans ilə Azərbaycan arasında dərin tarixi köklərə malik əlaqələri yüksək qiymətləndirdiyini bildiyini, onun bütün imkanları səfərbər edərək, Frans ictimaiyyətinə, Senat rəhbərliyinə və üzvlərinə Azərbaycanın haqlı və ədalətli mövqeyini çatdırmaq üçün ölkənin ədalətli mövqeyinə dair əminliyini ifadə edib.

Məktubun sonunda Milli Məclisin parlamentlararası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri belə bir həssas dövrdə beynəlxalq ictimaiyyətdən, müxtəlif ölkələrin yüksək dövlət vəzifələri tutan, ictimai rəyə təsir imkanlarına malik olan siyasətçilərdən, o cümlədən fransalı siyasətçilərdən gözləntilərin müharibəyə çağırışlar deyil, sülh, əməkdaşlıq və birgə yaşayış formullunu tapmağa yardım etmək olduğunu diqqətə çatdırıb.

"Azərbaycan"

XİN Ararat Mirzoyana cavab verib: "Əsassız iddialarla sabitlikdə maraqlı olmadığını nümayiş etdirib"

İyulun 18-də Avstriyanın Avropa və beynəlxalq məsələlər üzrə federal naziri Aleksandr Şallenberq mətbuat konfransı zamanı Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan növbəti dəfə Azərbaycanı bir sıra əsassız iddialarla təqsirləndirərək bölgədə sülh və sabitlikdə maraqlı olmadığını nümayiş etdirib.

Bu barədə AZƏRTAC-a Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib. Ermənistan xarici işlər nazirinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyinə hörmət etmək əvəzinə, 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxladığı, azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə həyata keçirdiyi Qarabağda yaşayan ermənilərin "hüquq və təhlükəsizliyini" bəhanə götürərək sülh prosesinə müxtəlif iddialarla maneçilik törətməsi Ermənistan rəsmilərinin əsl niyyətlərindən xəbər verir. "Qarabağ əhalisi" dedikdə yalnız erməni sakinlərin hüquqlarının nəzərdə tutulması və bu torpaqlardan qovulmuş azərbaycanlı sakinlərin "hüquq və təhlükəsizliyinin" gözdə tutulmaması qəbuledilməzdir.

Azərbaycan erməni sakinlərlə dialoq təşəbbüsü ilə çıxış edən tərəfdir və Azərbaycanın bu xoşniyyətli addımlarına qarşılıq verilməsi vacibdir. Bununla yanaşı, Ermənistan tərəfinə aydın olmalıdır ki, Azərbaycan ölkədə yaşayan bütün etnik azlıqların hüquq və təhlükəsizliyini bərabər şəkildə təmin edir və edəcək.

Bölgədə "gərgin humanitar vəziyyət" iddiaları Ermənistanın siyasi avantürası və manipulyasiyasıdır. Azərbaycan tərəfindən təklif olunan Ağdam-Xankəndi yolu vasitəsilə yüklərin daşınmasına qarşı çıxılması da bu iddiaların heç bir əsasını olmadığını nümayiş etdirir. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Ermənistanın Laçın buraxılış məntəqəsinin aradan qaldırılması tələbinin yekdilliklə rədd edilməsinə dair 6 iyul 2023-cü il tarixli qərarının Ermənistan tərəfindən təhrif olunması, bununla yanaşı, məntəqəyə qarşı hərbi təxribat törədilməsi, qaçaqmalçılıq cəhdlərinin edilməsi Ermənistanın beynəlxalq norma və prinsiplərə riayət etmək niyyətinin olmadığını göstəricisidir.

Qeyd edilənlərlə yanaşı, Azərbaycan ərazilərini 30 ilə yaxın müddətdə işğal altında saxlamaqla bütün sərbəhdliyi pozan, Azərbaycan ərazilərindən hələ də tam olaraq erməni silahlı qüvvələrini çıxarmayan Ermənistan tərəfinin dövlət sərhədində aydınlıq əldə edilməsi şərtini irəli sürməsi və bunun danışıqlar prosesində əsas amil olduğunu bildirməsi heç bir sağlam məntiqə sığmır.

Azərbaycanın şərq bölgələrindən Naxçıvana maneəsiz neqliyyat yollarının açılması üzrə öhdəliyini son üç ilə yaxın dönmədə riayət etməyən Ermənistanın indi də neqliyyat infrastrukturlarının açılmasını müxtəlif bəhanələrlə yubarması və şərtləndirməsi, bu ölkənin 30 ilə yaxın müddətdə özünü təcrid siyasətinin heç bir xeyir gətirmədiyini hələ də anlamadığını nümayiş etdirir.

Ermənistan bölgədə sülh, sabitlik və təhlükəsizlikdə maraqlıdırsa, riyakarlıq və saxta manipulyasiyalara son qoymalı və sülh prosesinin uğurla nəticələnməsi üçün beynəlxalq hüquqi öhdəliklərinə əməl etməlidir.

Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin tabeliyində olan "ASAN xidmət" mərkəzlərinin fəaliyyəti ölkəmizdə dövlət qulluqçuları ilə vətəndaşlar arasındakı münasibətlərin keyfiyyətə yeni müstəviyə keçdiyini sübut edir. Bu mərkəzlərdə vətəndaşlar hər zaman güllər üzə qarşılanır, peşəkar xidmət görür və nəzakətli yola salınırlar. Ona görə "ASAN xidmət" mərkəzlərinə daxil olan kimi vətəndaşların məmnunluğu ümumi ab-havadan da aydın hiss olunur.

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzində də bunun şahidi olduq. Sumqayıt şəhəri, Qobustan, Xızı, Siyözen və Abşeron rayonlarında qeydiyyatda olan 700 minə yaxın sakinlə yanaşı, ölkə üzrə ərazi məhdudluğu olmadan bütün vətəndaşlara xidmət göstərən bu mərkəz artıq bir ildir ki, insanların işlərini asanlaşdırır.

On illik təcrübəyə əsaslanan fəaliyyət

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzinin açılışı Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə 2022-ci il iyulun 20-də olub. Fəaliyyətə başlamasının cəmi bir ilinin tamamlanmasına baxmayaraq, 10 illik "ASAN" təcrübəsinin bu mərkəzdə təbii oluması öz sözünü deyir. Bir yaşını qeyd edən mərkəzdə xidmət operativlik, nəzakət, şəffaflıq və məsuliyyət prinsipləri əsasında həyata keçirilir. Bunun nəticəsidir ki, mərkəzə üz tutan vətəndaşların, demək olar ki, hər biri xidmətdən canikönlü rəzadır.

Təsədüfi deyil ki, Prezident İlham Əliyev "ASAN xidmət" mərkəzlərinin fəaliyyətini yeniləşən Azərbaycan üçün çox böyük fayda verən xidmət adlandırır.

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət"də 325 xidmət göstərilir. Geridə qalan bir il ərzində burada 440 mindən çox vətəndaş müraciət qeydə alınıb. Gündəlik müraciət sayı isə təxminən 1500-1700 arasında dəyişir. Dövlət orqanlarının göstərdiyi müxtəlif xidmətlərin vətəndaşlara vahid məkandan, həm də müasir texnologiyalar vasitəsilə ən nəzakətli formada təqdim olunması "ASAN xidmət" mərkəzinin əsas ideyasını təşkil edir.

Mərkəzin Vətəndaşların qəbulu işinin təşkilatında nəzakətçi, eyni zamanda könüllülər üzrə məsul şəxs olan Sənan Sadiqovun sözlərinə görə, vətəndaşlarla işin müəyyən çətinlikləri olsa da, "ASAN xidmət" təcrübəsi prosesi asanlaşdırmağı öyrədir. "Fəaliyyət sahəsində əsasən, biz davamlı olaraq, xüsusilə də özlərinin yazılması və rəy sorğularının alınması zamanı vətəndaşlarla birbaşa ünsiyyətdə oluruq. Vətəndaş hər nə qədər aqressiv olursa-olsun, onunla nəzakətli davranmaq, müraciətini maksimum şəkildə operativ yerinə yetirmək bizim əsas hədəfimizdir. "ASAN" təcrübəsinə əsasən, vətəndaşla heç zaman münasibətə girmək olmaz, onun mərkəzdən razı getməsi üçün əlimizdən gələni etməliyik", - deyər müsahibimiz bildirdi.

Mərkəzin gənc əməkdaşının dediyinə görə, "ASAN xidmət"i fərqləndirən əsas cəhətlərdən biri burada xidmət səviyyəsinin daha keyfiyyətli və əlçatan olmasıdır: "Bu mərkəzdə vətəndaş müraciətlərinin qısa zamanda həllini tapması ən böyük üstünlüklərdəndir. Burada bütün xidmətlər vətəndaş məmnunluğuna hesablanıb".

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzinin Vətəndaşların qəbulu işinin təşkilatında məsul şəxs olan Sənan Sadiqovun sözlərinə görə, vətəndaşlarla işin müəyyən çətinlikləri olsa da, "ASAN xidmət" təcrübəsi prosesi asanlaşdırmağı öyrədir. "Fəaliyyət sahəsində əsasən, biz davamlı olaraq, xüsusilə də özlərinin yazılması və rəy sorğularının alınması zamanı vətəndaşlarla birbaşa ünsiyyətdə oluruq. Vətəndaş hər nə qədər aqressiv olursa-olsun, onunla nəzakətli davranmaq, müraciətini maksimum şəkildə operativ yerinə yetirmək bizim əsas hədəfimizdir. "ASAN" təcrübəsinə əsasən, vətəndaşla heç zaman münasibətə girmək olmaz, onun mərkəzdən razı getməsi üçün əlimizdən gələni etməliyik", - deyər müsahibimiz bildirdi.

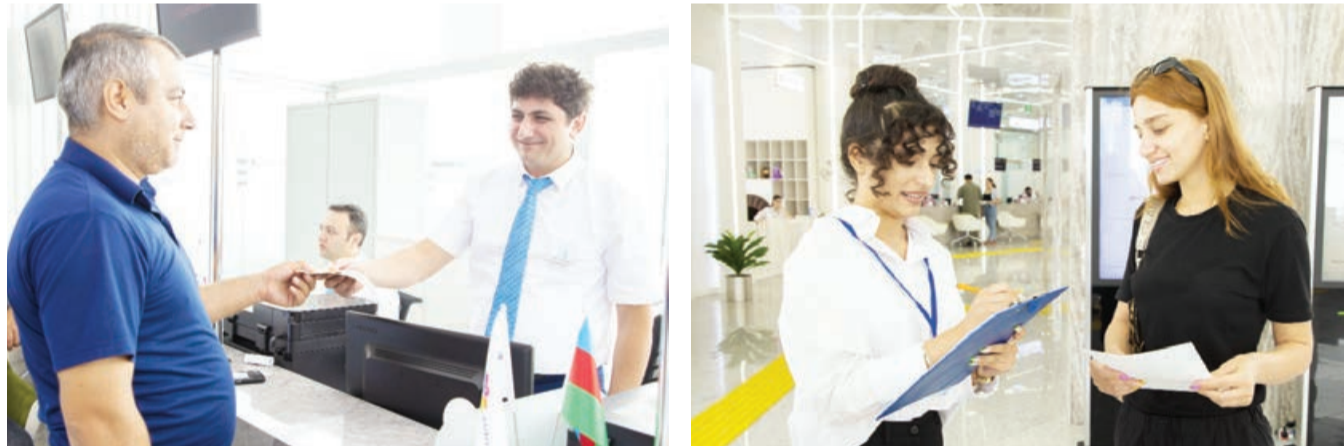
Brend könüllülər

"ASAN xidmət" "Könüllü fəaliyyət haqqında" qanunu təbii edən ilk dövlət orqanıdır. İndiyədək respublika üzrə fəaliyyət göstərən 26 "ASAN xidmət" mərkəzində könüllülük proqramlarına 30 mindən çox gənc qoşulub. 2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzində isə hazırda 45 nəfər könüllü fəaliyyət göstərir. "ASAN xidmət" in könüllülərlə əməkdaşlıq etməsinin əsas səbəbi gənclərin təcrübə toplayaraq sosiallaşmalarına yardım etməkdir.

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzinin könüllülərindən

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzinin açılışından 1 il ötür

bir Elmür Nəsilidir. Könüllünün sözlərinə görə, bu mərkəzdə qazandıqı bilik və təcrübə onun gələcəkdə də istənilən yerli və xarici şirkətlərdə işlə təmin olunması üçün önəmli rol oynaya bilər. "Universitetin birinci kursunu bu il başa vurmuşam. İxtisasım informasiya texnologiyaları üzrə olduğuna görə, sosial həyatdan qismən uzaq qalmışdım. "ASAN xidmət"də könüllü fəaliyyət mənim sosial həyatım üçün müstəsna rol oynayır. Əmək fəaliyyəti ilə bağlı, demək olar ki, tələb olunan hər şeyi elə bu mərkəzdə öyrənmişəm", - deyər E.Nəsilri qeyd etdi.

Könüllülərdən İlahə Qurbanlı ilə də söhbətləşdik. O da bir neçə həftədir ki, 2 sayılı Sumqayıt "ASAN xidmət" mərkəzində fəaliyyət göstərir. Hələ məktəbli olduğu vaxtlarda bu proqramla maraqlanan İlahə elə universitetin ilk kursunda mərkəzə müraciət etdi. "Məndə könüllü kimi fəaliyyətə maraqlı doğuran əsas səbəb "ASAN xidmət" mərkəzlərində qarşılaşdığım xoş ünsiyyət olub. Həm də işlərimin qısa zamanda həll olunması məndə belə bir fikir formalaşdırmışdı ki, bu mərkəzlərdə öyrənəcəyim çox şey var", - deyər İlahə bildirdi.

İlahə deyir ki, cəmi bir neçə həftəlik fəaliyyəti müddətində ünsiyyət bacarığı inkişaf etdi. Ümumiyyətlə isə əmək fəaliyyətinin qaydaları ilə ilk dəfə məhz milli brend hesab edilən "ASAN xidmət"də tanış olduğu üçün özünü şanslı hesab edir.

İlahə Qurbanlı hesab edir ki, könüllü kimi qazanacağı təcrübə təkcə karyerası üçün deyil, bu həyatının bütün sferalarında ona lazım olacaq. Burada böz öyrənilən nəzakət qaydaları, vətəndaşların məmnunluğu üçün səbrli

davranmaq və şəffaf fəaliyyət göstərən insanlara ömrü boyu hər yerdə lazım olacaq özəllikləridir. Fikrimcə, "ASAN xidmət" könüllüsü olmaq mənim üçün yeni qapılar açacaq".

Vətəndaş məmnunluğu, şəffaf və operativ xidmət

2 sayılı Sumqayıt regional "ASAN xidmət" mərkəzində vətəndaşlarla da söhbətləşdik. Söhbət zamanı aydın oldu ki, müxtəlif xidmətlərdən yararlanmaq üçün mərkəzə gələn vətəndaşlar işin gedişindən məmnundurlar. Onlar vahid bir mərkəzdə bütün işlərini həll edə bildiklərinə görə razılıqlarını ifadə etdilər.

Sumqayıt sakini Aqil Kərimov qeyd etdi ki, ona lazım olan sənədi operativ şəkildə ala bilib. "Sumqayıt sakini olduğuma görə bu mərkəzə mütəmadi olaraq müraciət edirəm. Mərkəzin bütün xidmətləri operativlik və şəffaflıq prinsipləri əsasında reallaşdırılır. Kiminsə narazı qaldığı-

nı hələ eşitməmişəm", - deyər Aqil Kərimov bildirdi.

Mərkəzə övladının bağca qeydiyyatı üçün yaxınlaşan Leyla Piriyyəva da xidmətdən məmnun idi. "İstər güllərli kollektiv, istərsə də şəffaf və dəqiq xidmətdən razı qalmamaq mümkün deyil. Nə qədər müraciət etməmişəm, hər dəfə xoş münasibətlə qarşılanmışam. Doğrudan da, "ASAN xidmət" ölkəmizin milli brendi adına layiqdir. Təcrübəsi öyrənilməli, lazımı gələrsə, digər qurumlarda da tətbiq edilməlidir ki, vətəndaşlar hər zaman dövlətdən məmnun qalsınlar", - deyər o bildirdi.

"ASAN xidmət" in 2 sayılı Sumqayıt regional mərkəzində vətəndaşların razılığını onların özlərindən eşidib, uğurlu komanda işinə şahidlik etdik. Cəmi bir ildir fəaliyyət göstərməsinə baxmayaraq, mərkəz sumqayıtlıların hər işini asanlaşdırdığı üçün əhəlinin rəğbətini qazanıb.

Nəzrin QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Narkomaniya ilə mübarizə sağlam həyata təminatdır

Narkomaniya niyə gəncləşir

Narkomaniya dünyanın ən aktual problemlərindən biri kimi qalmaqda davam edir. Təəssüf ki, son zamanlar hətta yeniyetmələr arasında narkotik vasitələrdən istifadə halları müşahidə olunur. Bunun qarşısını almaq üçün ailə, məktəb və mütəxəssislərin üzərinə böyük yük düşür.

Bəs bu belənin qarşısını almaq üçün nə etməli, övladlarımızı necə qorumalıyıq? Bu və bu kimi suallarımıza cavab tapmaq üçün mütəxəssislərə müraciət etdik.

Əsas səbəb valideyn nəzarətsizliyidir

İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin nümayəndəsi, həkim-nevroloq Könül İsmayılova bildirir ki, şəxsiyyətin formalaşması üçün cəmiyyət önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Lakin bununla yanaşı, ailə mühiti və ailə tərbiyəsinin insanın sonrakı fəaliyyətindəki rolu da böyükdür: "Bəzən gənclərin arzuolunmaz yollara düşməsinin əsas səbəbi valideynlərin nəzarətsizliyi və mənfi mühitdir. Rəqəmsal texnologiyaların geniş istifadə olunduğu bir dövrdə, təəssüf ki, bəzən ailələrin uşaqlar üzərində nəzarəti kifayət qədər mümkün olmur", - deyər mütəxəssis bildirdi.

K.İsmayılova qeyd edir ki, uşaqlar və yeniyetmələr arasında narkomaniyanın qarşısını alınması istiqamətində mütəmadi tədbirlər götürülür: "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2013-2018-ci illər və 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın həyata keçirilməsi üzrə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Tədbirlər Planına uyğun olaraq İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzi (İSİM) genişmiqyaslı maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirir. Əhəlinin müxtəlif yaş kateqoriyaları arasında həm regionlarda, həm də paytaxtda digər dövlət qurumları ilə əməkdaşlıq şəraitində bu istiqamətdə mütəmadi olaraq maarifləndirici tədbirlər icra olunur, çap materialları paylanır. Eyni zamanda sosial şəbəkələr üzərindən də aktiv şəkildə narkotik maddələrin mənfi təsirləri barədə məlumatlandırma aparılır".

Asılılığın formaları artıb

Psixologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun sədri, psixoloq Elmür Rüstəmov bildirir ki, yeniyetmələr arasında yalnız narkomaniya deyil, ümumilikdə asılılığın müxtəlif formaları artıb: "Biz bura elektron cihazlardan və internetdən asılılığın, narkotik və psixotrop maddələrdən, bir qism yeniyetmələrdə spirtli içkilərdən asılılığı da daxil edib bilərik. Bunun baş vermə səbəbi yeniyetmələrin yaşamış olduğu böhran, daxili gərginlik, narahatlıq ola bilər. Belə hallarda onlar ətraf mühitin təsirlərinə məruz qalırlar. Bu

məruz qalma nəticəsində görürük ki, onlar bəzən istəmədən belə narkotikdən asılı vəziyyətə düşürlər".

Ekspert valideynlərə bəzi "qızıl" qaydalara xüsusilə riayət etməyi tövsiyə edir: "Yeniyyət-mələrin asudə vaxtına diqqət etmək lazımdır. Onlar bu zamanı necə, kiminlə keçirirlər və nə qədər xərcləkləri var - buna nəzarət etmək vacibdir. Bu 3 məqam daim valideynlərin diqqətində olmalıdır. Belə halda onların zorarli vərdişlərə qurşanmaq ehtimalı da az olacaq".

Vaxtında tədbir görmədikdə vəziyyət ağırlaşma bilər

E.Rüstəmov bildirir ki, mühit bu prosədə böyük rol oynayır: "Xüsusən ailədaxili münasibət və zorakılıqların, habelə boşanmaların şahidi olan uşaqlarda risk faktoru daha çoxdur. Bu uşaqlara xüsusi diqqət ayrılmalı, onlarla maariflənmə və profilaktik işlər görülməlidir ki, belə mühitdə böyüyən uşaqlar zərərli vərdişlərin qurbanına çevrilməsinlər. Xüsusən təhsildən yayınan uşaqlar risk altındadır".

Psixoloq narkomaniya ilə mübarizədə valideynlərin mühüm rol oynadığını vurğulayır: "Əgər yeniyetmə övladının davranışında, ünsiyyətində kənar çıxma halları, dəyişikliklər görülürsə, əsəbi və aqressivdirsə, gözü qızarsa, özünü övvəlki kimi aparmırsa, valideyn mütləq onu nəzarətə götürüb tədbir görməlidir. Səhbət narkotik asılılıqdan gedirsə, bunu xüsusi testlərlə müəyyənəlmək çox asandır. Sadəcə bir qism valideyn bu realığı qəbul edə bilmir. Vaxtında vəziyyəti anlayıb tədbir görmədikdə problem daha da dərinləşir".

E.Rüstəmov qeyd edir ki, məktəbdə müəllimlər də təhsil alan şagirdlərin davranışlarında hər hansı bir narahatlıq hiss edərsə, tədbir görməli və mütləq valideynə məlumat verməlidir: "Bu problem valideyn və məktəbdən daha həssas və diqqətli olmağı tələb edir. Bununla bağlı maariflənmə işi aparılmalı, psixoprofilaktik tədbirlər görülməlidir, sosial carlar hazırlanmalıdır. Digər tərəfdən bundan əziyyət çəkən insanların sağlamlığı istiqamətində də mütləq şəkildə addım atılmalıdır. Onlara dəstək olmaq vacibdir".

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

Rüşvət, dələduzluq və oğurluq

Hayastanda hərbi hissələrdə korrupsiya halları artıb

İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan tərəfindən darımağın edilən Hayastan ordusunun qalqları da məhv olmaqdadır. Bunun əsas səbəbi övvəlki kimi nizamməndənkənar hərəkətlər, digər qanunsuzluqlardır. Hərbi hissələrdə əsgərlərə qarşı təbii edilən davamlı işğəncələr və cəzasını almayan, insan ləyaqətini alqaldan hərəkətlər - döyülmə, zorakılıq halları, qıdadan məhrum etmək kimi məqamlar geniş yayılıb.

Bu günlərdə Hayastan Müdafiə Nazirliyinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən daha bir rüşvət alma, dələduzluq, oğurluq və vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə hallarının üstü açılıb.

Hayastan Silahlı Qüvvələrində zabitlər və xidmət yoldaşları tərəfindən hərbi qulluqçulara qarşı işğəncə və zorakılıq halları nadir hal deyil. Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissələrindən birinin maliyyə xidmətinin rəisi hərbi hissə üzün nəzərdə tutulan qazın istehlakına görə ödənilməli olan məbləğləri oğurlamaq məqsədilə dələduzluq edərək hərbi hissəyə ayrılmış qazın istifadə olunmaması qərarının satılması, alınan vəsaitin bir hissəsinin geri qaytarılması barədə "Qazprom Hayastan" şirkətinin nümayəndəsi ilə razılığa gəlib. Bununla da dövlətə 21 000 000 dram (92 000 manat) zıyan dəyib. Bu hərbi hissənin maliyyə xidmətinin rəisi baş mühasibin həyat yoldaşını həmin hərbi hissədə klub rəhbəri vəzifəsinə təyin etməsi üçün

ondan 1000 ABŞ dolları rüşvət alıb. Hərbi hissələrdə baş vermiş bu kimi cinayət əməlləri ilə bağlı işlərin istintaqı artıq başa çatıb.

Hayastan Silahlı Qüvvələrində zabitlər və xidmət yoldaşları tərəfindən hərbi qulluqçulara qarşı işğəncə və zorakılıq halları nadir hal deyil. Müdafiə Nazirliyinin hərbi hissələrindən birinin maliyyə xidmətinin rəisi hərbi hissə üzün nəzərdə tutulan qazın istehlakına görə ödənilməli olan məbləğləri oğurlamaq məqsədilə dələduzluq edərək hərbi hissəyə ayrılmış qazın istifadə olunmaması qərarının satılması, alınan vəsaitin bir hissəsinin geri qaytarılması barədə "Qazprom Hayastan" şirkətinin nümayəndəsi ilə razılığa gəlib. Bununla da dövlətə 21 000 000 dram (92 000 manat) zıyan dəyib. Bu hərbi hissənin maliyyə xidmətinin rəisi baş mühasibin həyat yoldaşını həmin hərbi hissədə klub rəhbəri vəzifəsinə təyin etməsi üçün

arzusuna uyğun olaraq özlərini öldürən intiharçılar kimi təqdim edir: "Hərbiçilərə, özünü öldürməyə görə məsuliyyət yoxdur, əsgər ailələri isə övladlarının intihar etməsinə inanmırlar. Hərbi prokurorluq nəyisə araşdırmağa ehtiyac görmür, hətta adi izahat da verilmir. Bu vəziyyət uzun müddət davam edə bilməz. Sonda çox güclü partlayış olacaq".

Bunların fonunda orduda fərarilik hallarının artması təbii sayılır. Hesab edilir ki, qarşıda ki dövr ərzində erməni ordusunda daha böyük problemlərin qeydə alınması qaçılmazdır. Bu arada Hayastanda yerli və Qarabağ erməniləri arasında ciddi münasibət yaşanmaqdadır. Hətta işə o yerə çatıb ki, İrevan və Hayastanın digər bölgələrində Qarabağdan gələnləri qəbul etmək istəmirlər. Bununla bağlı gəlmələrin Hayastan mediasında saysız şikayətləri dərc olunub.

Göründüyü kimi, Hayastan cəmiyyətində pessimizm baş alıb gedir. İqtidar problemlərin həllində çıxılmaz vəziyyətə düşüb, müxalifət isə aksiyalarını davam etdirir. Bu vəziyyət bütövlükdə ölkədə idarəçiliyi iflic vəziyyətinə salır.

Elçin CƏFƏROVA, "Azərbaycan"

REGIONLAR

Hazırda ərzaq təhlükəsizliyinin təminatı dünyanın strateji məsələsi hesab olunur. Bir tərəfdən əhalinin sayının artması, digər tərəfdən buğda və digər ərzaq məhsullarına qoyulan sanksiyalar bu sahədə gərginliyi daha da artırır. İndi dünya Rusiyanın "Taxıl anlaşması"ndan çıxmaq barədə bəyanatlarını rahatsızlıqla izləyir.

Avstriyadakı səfirliyinin dəstəyi ilə həyata keçirilib. AEBA tərəfindən hazırlanan buğda istehsalında "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübəsi üsullarının mərhələli tətbiqi əsasında 3 bölgənin

rayonda - Bərdə, Beyləqan və Sabirabadda 3 hektar ərazidə 3 üsul olmaqla təcrübə əkinləri həyata keçirilib. Onlardan biri ənənəvi üsuldur ki, burada fermer təcrübəsindən istifadə olunub. İkincisi ən yaxşı regional üsuldur. Bu zaman Əkinçilik Elmi-Tədqiqat İnstitutunun təcrübəsindən istifadə edilib. Üçüncü üsul isə "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübəsinə uyğun olaraq aparılan əkin işidir. Burada AEBA-nın eksperti Məmməd Zamanın təklif etdiyi üsul tətbiq edilib. Təcrübələrin nəticələri araşdırıldıqda məlum oldu ki, "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübələri əsasında becərilən taxıl sahələri daha çox məhsul verir".

Qeyd edək ki, 3 bölgə üzrə aparılan nümayiş əkinlər arasında ən yüksək məhsuldarlıq Beyləqan rayonunda əldə edilib. Təsərrüfat sahibi Səxavət Məmmədov bu layihələrin gerçəkləşməsi üçün 3 hektar sahədə hər 3 üsulla buğda əkini aparıb. Fermer bildirib ki, hər üç üsul səmərə verib, lakin ən çox məhsuldarlıq məhz "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübələri ilə becərilən sahədə əldə olub: "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübələri zamanı digər üsullardan fərqli olaraq hər hektara minimum həddə toxum səpilir. Bitkinin becərməsi zamanı azot və fosfor olmaqla digər fərqli qida maddələri tətbiq edilib. Həmçinin bitkinin yemləmə və suvarılması da təklif edilən təcrübəyə əsasən aparılıb. Nəticədə yüksək məhsuldarlıq əldə edilmişdir. Müqayisə üçün bildirim ki, digər üsullarda bu rəqəm 35 və 40 sentner olub".

Başqa bir vacib məqam isə sortla bağlıdır. Belə ki, sənə zamanı "Şəfq-2" yerli, "Tanya" və "Aleksandrov" xarici sortlarda istifadə edilib. Ən çox məhsul yerli sort vermişdir.

Rüstəm KAMAL,
"Azərbaycan"

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə maarifləndirmə tədbirləri keçirilib

Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti Məntəqə Agentliyi ilə birgə ölkəmizdə işğaldan azad olunmuş ərazilərdə əməyin mühafizəsi və mina təhlükəsizliyinə dair maarifləndirmə tədbirləri davam etdirir.

Növbəti belə tədbirlər Tərtər rayonunun Suqovuşan və Talış kəndlərində keçirilib. Tədbirlərdə həmin ərazilərdə fəaliyyət göstərən 6 müəssisənin 200 nəfərədək rəhbər və işçi heyəti iştirak

edib. Onlara "İş yerlərində əməyin mühafizəsi" və "Mina təhlükəsizliyi" mövzularında ətraflı məlumatlar verilib, sualları cavablandırılıb. Həmçinin iştirakçılara qeyd olunan mövzularda yad-

daş kitabçası və bukletlər təqdim edildi.

İşğaldan azad olunmuş digər ərazilərimizdə bu mövzularda təlimlərin keçirilməsi qarşılıqlı dövrədə davam etdiriləcəkdir.

Könüllülük könül işidir

Gəncər rayonunda könüllülük fəaliyyəti Göygöl rayonunda da genişlənir. İndiyə qədər könüllü fəaliyyətinə cəlb edilmiş 83 nəfərlik müqavilə bağlanmış və onlar müvafiq təcrübə şəraiti yaradılmaqla sertifikatlarla təmin olunmuşlar.

Könüllülər təcrübə müddəti ərzində dövlət əhəmiyyətli tədbirlərdə fəal iştirak etmişlər. Onların Ulu Öndər irsinin daha ətraflı öyrənilməsi məqsədilə Heydər Əliyev Mərkəzinə və Göygöl Rayon Dövlət Rənzərləri Muzeyinə ekskursiyaları təşkil olunmuşdur. Könüllülər həmçinin "Özünü inkişaf etdir" mövzusunda keçirilən təlimlərə cəlb edilmişlər.

Bundan başqa, rayon könüllüləri "Böyüklərimizi qoruyaq!" devisi altında minlərlə tənha ahiyə, azadətli ailələrin, səhirdə yaşayan, fiziki məhdudiyətli olan şəxslərin evlərinə baş çəkərək

onlara müxtəlif ərzaq və gündəlik tələbat məhsullarından ibarət bağlamalar çatdırmışlar. Ümumilikdə, rayonun 1 şəhər, 6 qəsəbə və 38 kənddə 100-ə yaxın könüllü həssas kateqoriyadan olan ailələrə dəstək göstərilməsində iştirak etmişlər.

Könüllülüyün həqiqətən də könül işi olduğunu sübut edən gənclərin fəaliyyəti bununla da yekunlaşmışdır. Onlar "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində ağacəkmə və təmizlik aksiyalarının keçirilməsində də digər layihələrin icrasında öndə gedirlər.

Böyük könüllülər ailəsinin birləşdirən başlıca dəyərlər bilik, kamillik, vətənpərvərlik və dövlətçilikdir. Göygöl könüllüləri də rayonda icra edilən bütün layihələrə, həyata keçirilən bütün təşəbbüslərə bu dəyərlərə söykənərək qoşulurlar.

S.YUNISOĞLU,
"Azərbaycan"

Həm də bu səbəbdən ölkəmizdə həyata keçirilən aqrar islahatların əsas hədəfi ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Demək olmaz ki, həmin islahatlar ciddi nəticələr qalıb. Məsələn, ət, süd, yumurta ilə özünlətinin səviyyəsi 80 və daha yuxarı faizə çatıb. Meyvə-tərəvəz istehsalındakı vəziyyət isə bizə daxili tələbatı ödəməklə yanaşı, ixrac imkanı da verib.

Ancaq əsas qida məhsulu olan buğda barədə hələlik bunu demək mümkün deyil. Səbəbi ölkə əhalisinin sayı fonunda əkin sahələrinin azlığı və məhsuldarlığın aşağı olmasıdır. Ona görə də son illər bu sahədə görülən

tədbirlər ölkədə buğda istehsalının artırılmasına imkan versə də, hələlik ictimai asılılıqdan xilas edə bilmir.

Mütəxəssislərin fikrincə, əsas çıxış yolu mövcud sahələrin potensialından səmərəli istifadə etməklə məhsuldarlığı artırmaqdır. Bu hədəfə çatmaq üçün isə dünya təcrübəsindən istifadə olunmalıdır. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, həmin istiqamətdə "Ağıllı kənd təsərrüfatı" adlanan ilkin təcrübə uğurlu olub.

Bu layihə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və Atom Enerjisi üzrə Beynəlxalq Agentliyin (AEBA) və Azərbaycanın

fermer təsərrüfatlarında nümayiş əkinləri gerçəkləşib. AEBA-nın koordinatoru Nəzakət İsmayilzadə: "Ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədi ilə ötən il Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və AEBA birlikdə təbii resursların, yəni torpaq, su və qida maddələrinin səmərəli istifadəsi hesabına buğda istehsalının artırılmasına hədəfə alan layihə konsepsiyası hazırlayıblar. Məqsəd qlobal istiləşmə şəraitində Azərbaycan buğda istehsalının artırılması üçün "Ağıllı kənd təsərrüfatı" təcrübələrinin genişləndirilməsi və yayılması təmin etmək olub. Bu məqsəddə 3

Aqrar sahədə fəaliyyət göstərən gənc mütəxəssislər İsraildə təcrübə keçəcəklər

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi və İsrailin Arava Beynəlxalq Kənd Təsərrüfatı Tədris Mərkəzi (AICAT) tərəfindən aqrar sahədə fəaliyyət göstərən gənc mütəxəssislər üçün elan edilən təcrübə proqramının seçim turu başa çatıb.

İki mərhələli seçim əsasında imtahanlardan uğurla keçən 40 nəfər İsrailin Arava bölgəsində təcrübə keçmək imkanı əldə edib.

Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov təcrübə proqramının 2022-2023-cü il üzrə məzunu və təcrübə proqramında iştirak etmək hüququ qazanmış gənc mütəxəssislər ilə görüşüb.

Görüşdə nazirliyin gələcək fəaliyyət istiqamətləri, aqrar sahə qarşısında duran prioritetlər haqqında məlumat verilib, məzunu təcrübələri dinlənilib, iştirakçıların sualları cavablandırılıb və aqrar sahədə İsrail təcrübəsinin dərinləşdirilməsi tövsiyə edilib.

Qeyd edək ki, təcrübə proqramının müddəti 11 aydır. Proqram çərçivəsində gənc mütəxəssislər 10 ay ərzində İsrailin fermer təsərrüfatlarında təcrübə keçmək imkanı qazanacaqlar. Eyni zamanda proqram iştirakçıları 1 ay müddətində həm aqrar, həm də iqtisadi sahədə akademik təlimlərdə iştirak edəcəklər. Təcrübə proqramı 2023-cü ilin avqust ayından 2024-cü ilin iyul ayınadək davam edəcək.

"Özünüməşğulluğa dəstək-2023" layihəsi üzrə 70 şəxs üçün kiçik bizneslər yaradılıb

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Mərkəzi Bank və Banklar Assosiasiyasının birgə icra etdiyi "Özünüməşğulluğa dəstək-2023" layihəsi üzrə işsiz şəxslər üçün kiçik bizneslərin yaradılmasına başlandı.

Layihə çərçivəsində artıq 70 işsiz şəxsə biznes planlarına uyğun aktivlər verilərək kiçik biznesləri yaradılıb.

Onların əksər hissəsi özəl ailəsi üzvləri, müharibə iştirakçıları və əhliyyəti olan şəxslər, digər həssas qruplardan olanlardır.

Özünüməşğulluq proqramının genişləndirilməsində mühüm rol oynayan "Özünüməşğullu-

ğa dəstək" layihəsinə 23 bank qoşulub. 2020-2021-ci illərdə həssas qruplardan ibarət 1500-dək şəxs üçün kiçik bizneslərin yaradıldığı layihənin bu il daha 300 işsiz şəxsi əhatə etməsi nəzərdə tutulub.

Bu gün Salyanda hanst istiqamətə üz tutsan avtomobil yollarının çəkilişinin və yenidən qurulmasının şahidi olursan. Hər yanda qızıl iş gedir, o sərada yeni körpülər salınır, su keçidləri tikilir. Salyanlılar rayon ərazisində heç vaxt belə bir miqyasda yol tikintisi işlərinin aparıldığını görmədiklərini deyirlər.

Bir yanda, el arasında deyildiyi kimi, köhnə yol - Ələt-Astara səsə yolunun Salyandan Biləsuvara qədərki hissəsində, digər bir tərəfdə Salyanın Şorsulu kəndindən başlayaraq Neftçala rayonunun ucqar Xəzər kəndində yaşayış məntəqəsində uzanıb gedən avtomobil yolunda, başqa bir yəndə isə Salyanın kəndarısı yollarında qızmar günəş altında qızğın iş gətdiyinə biz də şahidlik etdik. Yol Prezidentin 20 aprel 2023-cü il tarixli "Salyan rayonunun Ələt-Astara-İran İslam Respublikası ilə dövlət sərhədi magistralı Şorsulu, Boranikənd, Seyidlər, Dayıqənd, Sarvan, Böyüdlü, Qızıllağac və Alçalı kəndləri ilə birləşdirən avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncamına

əsasən çəkilir. Bu məqsədlə Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ilkin olaraq 5 milyon manat vəsait ayrılmışdır.

Hazırda yolun Şorsulu, Boranikənd hissəsində işlər başa çatmaq üzrədir. Azəravtoyolun 46 sayılı Yol İstismarı İdarəsinin işçiləri əvvəlcədən yola yataq hissəsini qazaraq torpaqla kipləşdirmişlər. Boranikənddə uzunluğu 5 min

950 metr olan yolun eni 6 metrdir. 70 nəfər canlı qüvvənin, 30-a yaxın texnikanın gücü ilə görülən işlərin keyfiyyəti diqqət mərkəzində saxlanılır. Asfalt-beton qarışığının tərkibinə də xüsusi nəzərət olunur. Yolçəkənlər çalşılır ki, gördükləri iş keyfiyyəti, uzunömürlü olsun. Salınan 1-ci asfalt qatının qalınlığı 7, 2-cinin qalınlığı isə 5 santimetrdir.

Salınan körpülər, çəkilən yollar

Xalq üçün görülən ən savab işdir

ra tez-tez sınıb sərada çıxmayacaq, magistral yola çıxıb istədiyimiz mənzilə rahat gəlib-gələ biləcəyik. Onu da deyim ki, Ələt-Astara səsə yolunun kəndimizdən Salyan şəhərinə kimi olan hissəsi də əsaslı şəkildə yenidən qurulub. Bütün bunlar dövlətimizin bizə göstərdiyi diqqətdir. Azərbaycanca görülən işlər hər bir vətəndaş kimi mənə də çox məmnun edir, ölkəmizin xoşbəxt gələcəyini inamı artırır. Hər kəs bunları dərk etməli, öz Vətəni, xalqı üçün öndən gələn işləri görməyə bərdar olduğunu bilməlidir. Axı dövlətin gücü bizim ona dəstək verməyimizdən də asılıdır.

Bu gün təkə Salyanda deyil, ölkəmizin hər yerində yol infrastrukturuna yenilənir, müasirləşir. Qarabağda çəkilən yolları, tunelləri, salınan körpüləri gördükçə iftixar, qürur hissi keçirirəm. Bizdə körpü tikmək, yol çəkmək dədə-babadan savab iş sayılıb. Bu məqamda "Yollar, körpülər" seirimdəki misralar yadıma düşür:

Yolları inşa-rişə, damar-damarlı,
Yollarda qoşadın xeyir ilə şər.
Yollar dağ-dərəli, hündür-hamarlı,
Onlar körpülərdə gəlib birləşər.

El üçün görülən ən xoş əməllər
Dildə qanad açıb, uçub, yayılıb.
Müqəddəs işlərin meyarı kimi
Körpü tikmək özü savab sayılıb.

Günəş xislətinə yaşar körpülər,
Yaxşıluq etməkdən usanmaz, doymaz.
Deyirəm, bəlkə də, buna görədir,
Heç vaxt körpülərə qapı qoyulmaz.

Seyran CAVADOV,
"Azərbaycan"

Samuxda təsərrüfatların su problemi yoxdur

Məlum olduğu kimi, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında, bu sahədə yüksək nəticələrin əldə olunmasında suvarma sisteminin böyük əhəmiyyəti var. Bunu yaxşı dərk edən Samux Rayon Suvarma Sistemləri İdarəsinin kollektivi öhdəsinə düşən işlərin vaxtında yerinə yetirilməsinə diqqətlə yanaşır.

Hazırda idarə rayonda mövcud olan 28 min 266 hektar əkin sahəsini suvarma suyu ilə təmin edir. İdarənin balansında 574 subartezian quyusu və 26 nasos stansiyası var. Əkin sahələrinin suvarılması üçün uzunluğu 726,5 kilometr olan təsərrüfatdaxili və təsərrüfatlararası kanallər mövcuddur ki, onun da 3 kilometrini suötürücü kanal, 14,5 kilometrini drenaj təşkil edir.

Kollektiv hər il təsərrüfat mövsümü başlanmadan əvvəl geniş hazırlıq işləri görür. O cümlədən suyun maneəsiz ötürülməsi üçün kanallar kol-kosdan təmizləyir, boru xətləri təmir olunur, betonlaşma işləri aparılır və s. Yaz mövsümünə hazırlıqla bağlı idarənin balansında olan subartezian quyularına da yüksək səviyyə-

də qulluq edilir. İlin əvvəlində 287 nasos cari, 19 elektrik avadanlığı əsaslı təmir olunmuşdur.

Söhbət zamanı idarənin rəisi Gülağa Bağirov bildirdi ki, rayonda mövcud əkin sahələrinin su ilə təminatında heç bir problem yoxdur. Xüsusilə yaz aylarında yağıntıların çox olması əvvəllər mövcud olan su çatışmazlığını aradan

qaldırılmışdır. İntensiv yağışlar nəticəsində sutarlarda suyun səviyyəsi xeyli artmış və demək olar ki, bütün kəndlərin əkin sahələri vaxtında su ilə təmin edilmişdir.

Məlum olduğu kimi, son aylar yağın intensiv yağışlarla bir çox ərazilərdə səbəb olmuş və təsərrüfatlara xeyli ziyan vurmuşdur. Lakin Samux rayonunda həyata keçirilən qabaqqlayıcı tədbirlər bu fəsadların yaranmasına imkan verməmişdir. Sel sularının qarşısının alınması üçün Gəncə və Qoşqar çaylarında müxtəlif tədbirlər görülmüş, o sərada çayların yataqlarında təmizlik işləri aparılmışdır. Bundan başqa, əkin sahələrinin suvarılmasında su itkisini yox verməməsi üçün kanallara beton üzülüklerin salınması işlərinə başlanılmışdır.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatəşablı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi respublika üzrə bir sıra təhsil müəssisələrinin təmir, kommunal-kommunikasiya və abadlıq işlərinin satın alınması ilə bağlı açıq tender elan edir

Təkrar

Respublika üzrə bir sıra təhsil müəssisələrinin təmir, kommunal-kommunikasiya və abadlıq işlərinin satın alınması.

Açıq tender iştirakçılarına təklif edilir ki, öz təkliflərini imzalanmış, möhürlənmiş, ikitəqat bağlamada, yazılı surətdə təqdim etsinlər.

Təkliflərin qiymətləndirilməsində aşağıdakı meyarlara üstünlük verilməlidir: iddiaçıların ixtisas göstəricilərinin uyğunluğu, aşağı qiymət, ödəniş şərtləri, müqavilənin vaxtında yerinə yetirilməsi, təminat verilən istisnar müddəti.

Açıq tender proseduru ilə əlaqədar məlumat almaq üçün əlaqələndirici şəxsə müraciət etmək olar:

Əlaqələndirici şəxs - Z.Quliyev.
Ünvan: Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu, Y.Bakuvı, 18.
Tel: (+99412) 465 73 48 (daxili: 134).
Maraqlananlar açıq tender prosedurunu əsas şərtlər toplusunu 1500 (bir min beş yüz) manat məbləğində iştirak haqqını aşağıda qeyd olunan hesaba köçürdükdən sonra yuxarıdakı ünvanadan ala bilərlər.
Bankın adı: "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin Sənaye filialı
Kod: 805603
VÖEN: 9900001881
M/h: AZ03NABZ013501000000002944
S.W.I.F.T: IBAZAZ 2X
H/h: AZ881BAZ38030019441856517211
VÖEN: 1500016711

İştirak haqqı heç bir halda geri qaytarılmır.

İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər: - vergilərə və digər icbari ödənişlərə dair yerinə yetirilməsi vaxtı keçmiş öhdəliklərinin, habelə son bir il ərzində (fəaliyyətini dayandırdığı müddət nəzərə alınmadan) vergi ödəyicisinin Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş vəzifələrinin yerinə yetirilməsi hallarının mövcud olub-olmadığını (Üçüncü ödəniş vergi orqanından alınmalıdır. Əgər sənəd elektron formada alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir. 03.07.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış qəbul ediləcəkdir);

- iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti;

- iddiaçının mikro, kiçik, orta və iri sahibkarlıq subyektlərinə aid olması ilə bağlı məlumat (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsinin arayışı. Əgər sənəd elektron formada alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir);

- iddiaçının son bir ildəki (əgər daha az müddət fəaliyyət göstərirsə, bütün fəaliyyət dövrü) maliyyə vəziyyəti barədə bank tərəfindən verilmiş arayış (03.07.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış təqdim edilməlidir);

- iddiaçının ikin qeydiyyat sənədlərinin müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surətləri (iddiaçının tam adı, hüquqi statusu, nizamnaməsinin qeydiyyatdan keçdiyi ölkə və əsas fəaliyyət yeri göstərilməklə), ünvan və bank rekvizitləri;

- iddiaçının tikinti işlərinin həyata keçirilməsi üçün müvafiq lisenziyaya və ya icazəyə malik olması;

- tender təklifini və satınalma müqaviləsini imzalamaq səlahiyyətinə malik olan şəxsin səlahiyyətini təsdiq edən sənəd (vəzifəyə təyin edilməsi barədə əmrin təsdiq olunmuş surəti və ya müvafiq səlahiyyətini verilməsi barədə etibarname);

- iddiaçının müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması barədə məlumat (vergi orqanı, icra probasiya şöbəsi və ya müvafiq kommersiya məhkəməsi tərəfindən təqdim olunmuş arayış);

- kənar audit tərəfindən tərtib olunmuş son bir ildəki audit hesabatları (əgər varsa);

- iddiaçının satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərin idarə edənlərinin, qulluqçularının peşakar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasında məhkəmə qərarında qadağan edilməsinin təsdiq edən sənədlər (Daxili İşlər Nazirliyindən və ya "ASAN xidmət" mərkəzlərindən 03.07.2023-cü il tarixdən sonra alınmış arayış qəbul ediləcəkdir);

- tenderin əsas şərtlər toplusunda göstərilən bütün digər sənədlər, tenderdə xarici şirkətlər iştirak etdikdə onların Azərbaycan nümayəndəliyinin olmasını təsdiq edən sənədlər;

- iddiaçının müvafiq sahədə peşəkərligi, təcrübəsi, maliyyə imkanları, işçi qüvvəsi, idarəetmə sərəjstisi barədə təsdiq edici sənədlər (ƏŞT-nin ƏLAVƏ 1-nə uyğun);

- iddiaçının baş podratçı kimi analoji işlər üzrə bağlanmış müqavilənin təsdiq olunmuş surətini təqdim etməlidirlər (oxşar işlərə dair son 3 ildə bağlanmış müqavilələrin surətləri (ƏŞT-nin ƏLAVƏ 1-nə uyğun));

- oxşar işlər üzrə iş təcrübəsini təsdiq etmək üçün belə işlərin həyata keçirildiyi müəssisə və təşkilatdan tövsiyə məktubları;

- iddiaçının maddi - texniki bazası (sifariş yerinə yetirilməsi imkanı) haqqında məlumat (ƏŞT-nin ƏLAVƏ 1-nə uyğun);

- iddiaçının tender təklifi (tender təklifinin qiymətdə olma müddəti çərçivəsində gündən sonra azı 30 (otuz) bank günü);

- tender təklifinin dayırının 1 faizi həcmində bank təminatı (təminatın qiymətdə olma müddəti tender təklifinin qiymətdə olma müddətindən 30 bank günü çox olmalıdır). Sənədlər Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır (xarici dildə olan tender sənədləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Tender proseduru "Dövlət satınalmaları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun keçiriləcəkdir. İddiaçılar tenderdə iştirak etmək üçün yuxarıda qeyd olunan sənədləri 10 avqust 2023-cü il saat 11:00-dək, tender təklifi və tender təklifinin bank təminatını 18 avqust 2023-cü il saat 17:00-dək yuxarıda göstərilən ünvanla təqdim etməlidirlər. İddiaçıların təklifləri 21 avqust 2023-cü il saat 15:00-də Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatəşablı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsinin iclas zalında açılacaqdır.

İddiaçıların səlahiyyətli nümayəndələri tenderdə iştirak edə bilərlər.

Tender komissiyası

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuatçıyı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Azər mətbuatçılığı" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 124,80 (yüz iyirmi dörd manat səksən qəpik) manat

6 aylıq - 62,40 (altmış iki manat qırx qəpik) manat

3 aylıq - 31,20 (otuz bir manat iyirmi qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

UEFA Çempionlar Liqası

I təsnifat mərhələsi, cavab qarşılaşması

"Qarabağ" (Azərbaycan) - "Linkoln" (Cəbəllütiarq) - 4:0 (ilk oyun 2:1)

Qollar: Zubir, 7. B. Mustafazadə, 45+2. Cica, 50. Yankoviç, 62

Baş hakim: Eldorjan Hamiti (Albaniya)

Azərbaycan çempionu "Qarabağ" UEFA Çempionlar Liqasının I-ci təsnifat mərhələsinin cavab qarşılaşmasında Cəbəllütiarqın "Linkoln" klubu ilə qarşılaşıb. Ağdam klubu qarşılaşmanın 4 cavabsız top keçirib. Birinci hissədə iki dəfə fərqlənən Qurban Qurbanovun yetirmələri oyunun taleyini həll edə bildilər. Səfərdə 2:1 hesabı ilə qalib gələn ağdamlılar iki matçın noticasına görə 2-ci təsnifat mərhələsinə yüksəlib. Komandamız bu mərhələdə "Rakuv"la (Polşa) üz-üzə gələcək.

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatəşablı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi təhsil müəssisələri üçün yanğın mühafizə sistemlərinin alımb-quraşdırılması məqsədilə açıq tender elan edir

Açıq tenderdə iştirak etmək istəyənlər 1100 (bir min yüz) manat məbləğdə iştirak haqqını aşağıda göstərilən hesaba köçürdükdən sonra Azərbaycan dilində tərtib olunmuş Əsas şərtlər toplusunu Bakı şəhəri, Y.Bakuvı küçəsi, 18 nömrəli ünvan (əlaqələndirici şəxs-İlham Şixbəyev, tel: (+99412) 465 73 48) ala bilərlər:

Təşkilat: Elm və Təhsil Nazirliyinin Təsərrüfatəşablı Əsaslı Tikinti və Təchizat İdarəsi

Bankın adı: "Azərbaycan Beynəlxalq Bankı" ASC-nin Sənaye filialı

Kod: 805603

VÖEN: 9900001881

M/h: AZ03NABZ013501000000002944

S.W.I.F.T: IBAZAZ 2X

H/h: AZ881BAZ38030019441856517211

VÖEN: 1500016711

İddiaçının müvafiq sahədə iştirak etmək üçün aşağıdakı sənədləri (müvafiq icra orqanı tərəfindən verilmiş, rəsmi blanklarda və möhürlü təsdiq olunmuş) təqdim etməlidirlər:

- tenderdə iştirak etmək üçün yazılı müraciət;

- tenderdə iştirak haqqının ödənilməsi barədə bank sənədi;

- qeydiyyatdan keçdiyi ölkə (Təqdim olunması məcburidir). Dövlət reyestrindən çıxarış və VÖEN notarial qaydada təsdiq edilib, PDF formatında əlavə edilməlidir;

- nizamnamə (Təqdim olunması məcburidir). Notarial qaydada təsdiq edilmiş sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- rekvizitlər (Təqdim olunması məcburidir). Müvafiq sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti (Təqdim olunması məcburidir). Son aldığı təsdiq olunmuş arayışı təqdim etməlidirlər. Bir ildən az müddətdə fəaliyyət göstərirsə həmin dövrü əhatə edən maliyyə hesabatının surəti təqdim edilməlidir. Notarial qaydada təsdiq edilmiş sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- tender təklifini və satınalma müqaviləsini imzalamaq səlahiyyətinə malik olan şəxsin səlahiyyətini təsdiq edən sənəd (vəzifəyə təyin edilməsi barədə əmrin təsdiq olunmuş surəti və ya müvafiq səlahiyyətini verilməsi barədə etibarname təqdim edilməlidir). Sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının müflis elan olunmaması, əmlakı üzərinə həbs qoyulmaması, ödənişə yönəlmis girovun olmaması, məhkəmənin qərarı ilə kommersiya fəaliyyəti dayandırılmış şəxs olmaması barədə məlumat (Vergi orqanı və yaxud Kommersiya Məhkəməsi tərəfindən təqdim olunmuş sənəd təqdim edilməlidir). Əgər sənəd elektron formada alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir. Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir);

- iddiaçının satınalma prosedurlarının başlanmasından əvvəlki 5 il ərzində özlərinin, habelə işlərin idarə edənlərinin, qulluqçularının peşakar fəaliyyətləri, yaxud satınalma müqaviləsinin bağlanması üçün ixtisas göstəricilərini yanlış göstərmələri ilə əlaqədar cinayətə görə məhkum olunmaması, yaxud onların müvafiq peşə fəaliyyətləri ilə məşğul olmasında məhkəmə qərarında qadağan edilməsinin təsdiq edən sənədlər (Daxili İşlər Nazirliyindən və ya "ASAN xidmət" mərkəzlərindən alınmış arayış qəbul ediləcəkdir. Əgər sənəd elektron formada alınsa, notarial təsdiq edilməsi mütləqdir, təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir);

- iddiaçının son bir ildəki fəaliyyəti haqqında vergi orqanları tərəfindən təsdiq olunmuş maliyyə hesabatının surəti (Təqdim olunması məcburidir). Son aldığı təsdiq olunmuş arayışı təqdim etməlidirlər. Bir ildən az müddətdə fəaliyyət göstərirsə həmin dövrü əhatə edən maliyyə hesabatının surəti təqdim edilməlidir. Notarial qaydada təsdiq edilmiş sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;

- iddiaçının son bir ildəki maliyyə vəziyyəti haqqında bank arayışı (Təqdim olunması məcburidir). Təsdiq edici sənəd PDF formatında əlavə edilməlidir;